

รายงานผลการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ในพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
กันยายน ๒๕๖๔

รายงานผลการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ในพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
กันยายน ๒๕๖๔

คำนำ

การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานสนองพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศ์ เพื่อประโยชน์สุขของราษฎร จำนวน ๒๙ โครงการ/กิจกรรม งบประมาณ จำนวน ๖๒๘,๐๘๖,๑๖๙ บาท (หกร้อยยี่สิบแปดล้านแปดหมื่นหกพันหนึ่งร้อยหกสิบกบาทถ้วน) ซึ่งครอบคลุมโครงการพัฒนาด้านบูรณาการ โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งการพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ มุ่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรที่ต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อย่างเร่งด่วน เพื่อให้ราษฎรมีอาชีพที่มั่นคง ก้าวหน้า ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรที่ดีขึ้น ตลอดจนส่งผลถึงความมั่นคงของประเทศชาติยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในฐานะเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ฉบับนี้ขึ้น เพื่อสรุปผลความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการประสานงาน และติดตามผลการดำเนินงานในระยะต่อไป

สำนักงาน กปร.
กันยายน ๒๕๖๔

สารบัญ

หน้า

สรุปสาระสำคัญของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	๑
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านต่าง ๆ	
ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ	
พระราชดำริตรง	
๑. โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนองปรี จังหวัดกาฬสินธุ์	๙
๒. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี	๑๕
๓. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา	๒๒
๔. โครงการพัฒนาพื้นที่โดยรอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	๓๖
๕. โครงการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑสถานขุนด่านปราการชล ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	๔๐
๖. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	๔๒
๗. โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ ตำบลดอกทราย อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง	๕๔
๘. โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	๖๓
๙. โครงการศูนย์ผลิตลูกพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเพิ่มผลผลิตในแหล่งน้ำสาธารณะ ในพื้นที่ตามแนวชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	๗๑
๑๐. โครงการซ่อมแซมปรับปรุงอาคารพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสัก ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	๗๓

ด้านบูรณาการ (ต่อ)

พระราชดำริตรง

๑๑. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด
(ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๗๖

ด้านแหล่งน้ำ

พระราชดำริตรง

๑๒. โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน
บ้านไกรเกรียงและหมู่บ้านบริเวณใกล้เคียง
ตำบลเขาโจด อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ๘๒
๑๓. โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทิวไผ่
ตำบลไผ่ไร่ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดกาญจนบุรี ๘๕
๑๔. โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน
ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค
ตำบลไผ่ไร่ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดกาญจนบุรี ๘๘
๑๕. โครงการฝายทดน้ำบ้านบึงหล่มพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลหนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ๙๐
๑๖. โครงการปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพอ่างเก็บน้ำคลองอ้ายแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๙๓
๑๗. โครงการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำฝายหุบเสื่อไฮกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๙๖
๑๘. โครงการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำบ้านย่านซื่อพร้อมอาคารประกอบ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๙๙
๑๙. โครงการระบบสูบน้ำโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๑๐๒
ตำบลเขาจ้าว อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ด้านแหล่งน้ำ (ต่อ)

ฎีกา

๒๐. โครงการปรับปรุงสระเก็บน้ำบ้านหน้าป้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๑๐๕

ด้านสิ่งแวดล้อม

พระราชดำริตรง

๒๑. โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๑๐๘
๒๒. โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้เขากระปุกตามแนวพระราชดำริ
ตำบลเขากระปุก อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี ๑๑๐
๒๓. โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร
ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ๑๑๔
๒๔. โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ๑๒๔
๒๕. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริ
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ๑๓๑

ฎีกา

๒๖. โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๑๔๒

ด้านการส่งเสริมอาชีพ

พระราชดำริตรง

๒๗. โครงการทหารพันธุ์ดี พื้นที่ กองพลทหารราบที่ ๙ “เพื่อนช่วยเพื่อน” ภาคตะวันตก
ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ๑๔๘
๒๘. โครงการจัดตั้งศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน "เพื่อนช่วยเพื่อน"
พื้นที่ภาคตะวันตก ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ๑๕๓

ด้านการส่งเสริมอาชีพ (ต่อ)

พระราชดำริตรง

๒๙. โครงการจัดตั้งศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน "เพื่อนช่วยเพื่อน" ๑๕๕
พื้นที่ภาคตะวันออก ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

ภาคผนวก

- โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง
- โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ดำเนินการแล้วเสร็จ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

สรุปสาระสำคัญ
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในเขตพื้นที่ภาคกลาง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

สรุปสาระสำคัญ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริน (กปร.) ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินงานโครงการเพื่อสืบสาน รักษา และต่อยอดการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน จำนวน ๒๙ โครงการ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๖๒๘,๐๘๖,๑๖๙ บาท (หกร้อยยี่สิบแปดล้านแปดหมื่นหกพันหนึ่งร้อยหกสิบเก้าบาทถ้วน) ครอบคลุมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

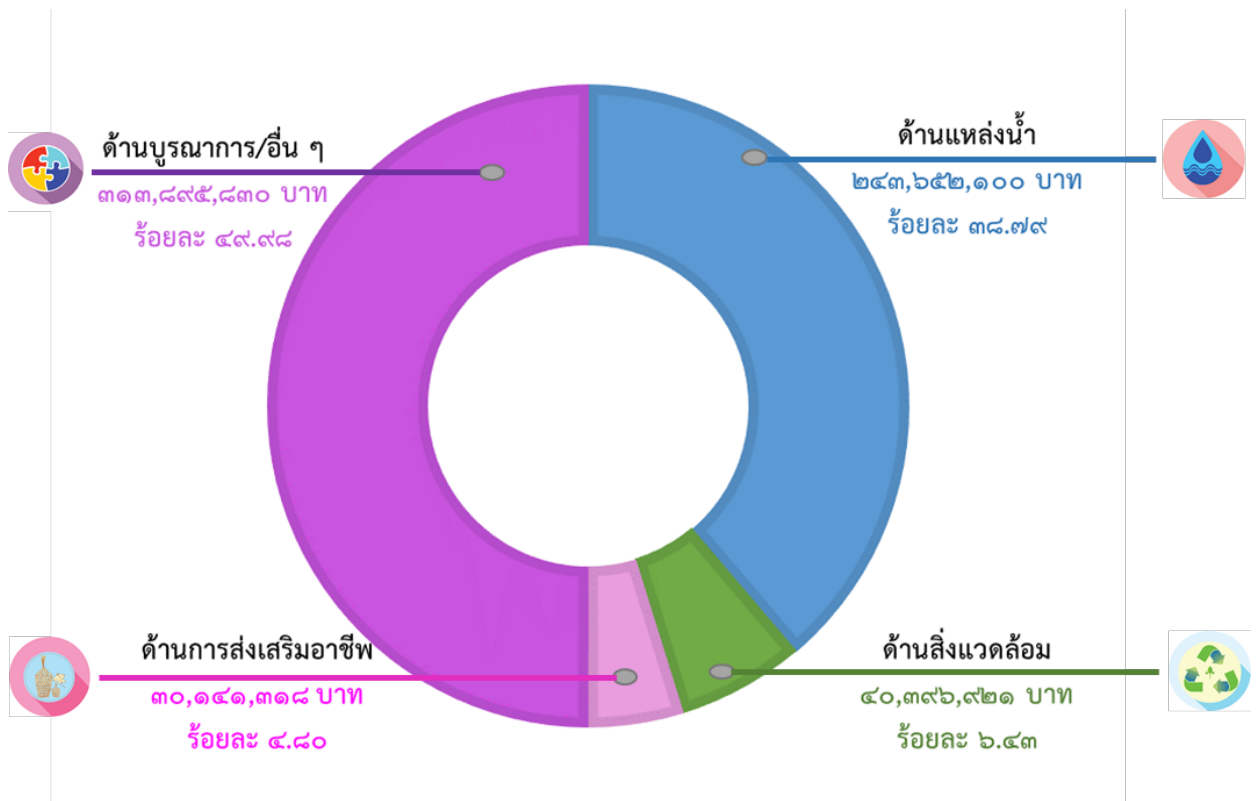
- ๑. ด้านแหล่งน้ำ** จำนวน ๙ โครงการ วงเงิน ๒๔๓,๖๕๒,๑๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๗๙ ของงบประมาณทั้งหมด
- ๒. ด้านสิ่งแวดล้อม** จำนวน ๖ โครงการ วงเงิน ๔๐,๓๙๖,๙๒๑ บาท คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๓ ของงบประมาณทั้งหมด
- ๓. ด้านการส่งเสริมอาชีพ** จำนวน ๓ โครงการ วงเงิน ๓๐,๑๔๑,๓๑๘ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๐ ของงบประมาณทั้งหมด
- ๔. ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ** จำนวน ๑๑ โครงการ วงเงิน ๓๑๓,๘๙๕,๘๓๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๙๘ ของงบประมาณทั้งหมด

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำแนกตามประเภทของการพัฒนา

ประเภท	ภาคกลาง		
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	ร้อยละ
ด้านแหล่งน้ำ	๙	๒๔๓,๖๕๒,๑๐๐	๓๘.๗๙
ด้านสิ่งแวดล้อม	๖	๔๐,๓๙๖,๙๒๑	๖.๔๓
ด้านการส่งเสริมอาชีพ	๓	๓๐,๑๔๑,๓๑๘	๔.๘๐
ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ	๑๑	๓๑๓,๘๙๕,๘๓๐	๔๙.๙๘
รวม	๒๙	๖๒๘,๐๘๖,๑๖๙	๑๐๐

ภาพที่ ๑ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำแนกตามประเภทของการพัฒนา

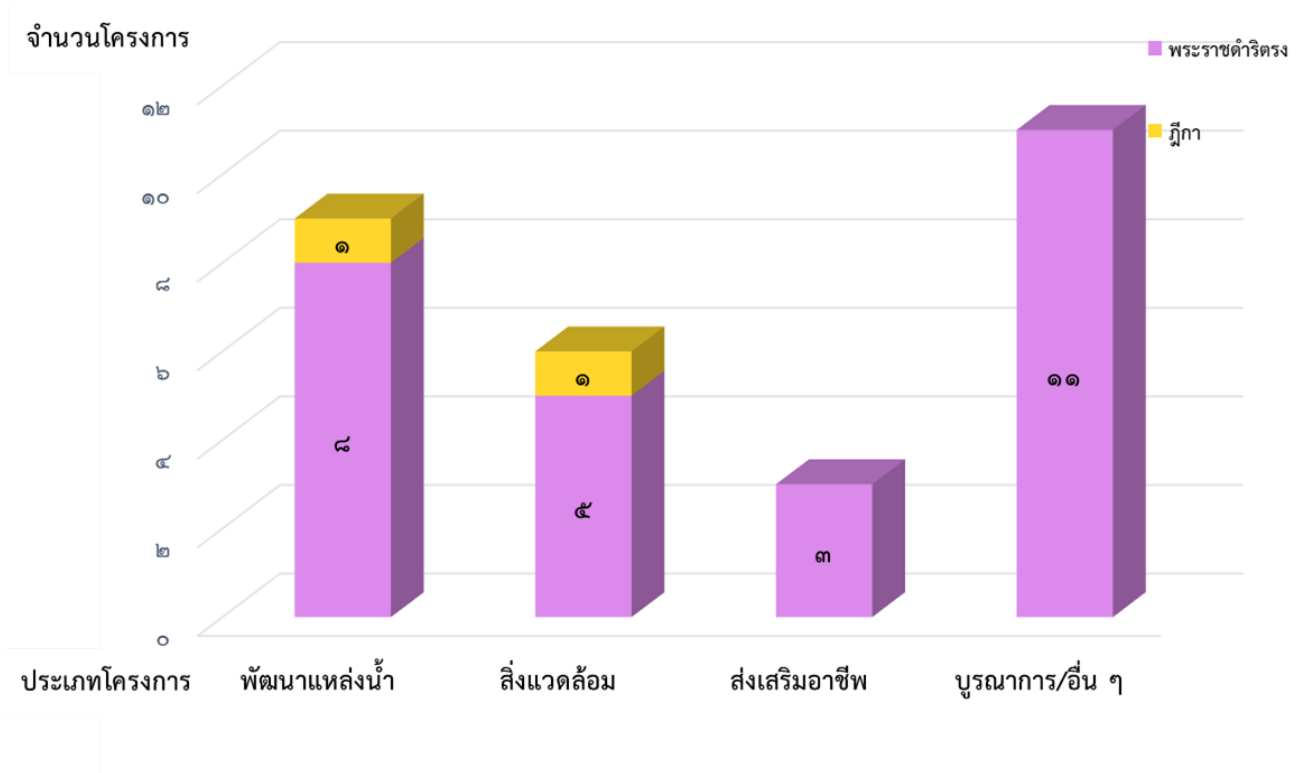
ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ที่เกิดขึ้นจากพระราชดำรินตรง จำนวน ๒๗ โครงการ และเกิดจากราษฎรทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา จำนวน ๒ โครงการ โดยมีรายละเอียดแสดงได้ตามตารางที่ ๒ และภาพที่ ๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒ แสดงจำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำแนกตามที่มาของโครงการ

ประเภท	ที่มาของโครงการ		
	พระราชดำรินตรง	ฎีกา	รวม
ด้านแหล่งน้ำ	๘	๑	๙
ด้านสิ่งแวดล้อม	๕	๑	๖
ด้านการส่งเสริมอาชีพ	๓		๓
ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ	๑๑	-	๑๑
รวม	๒๗	๒	๒๙

ภาพที่ ๒ แสดงจำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำแนกตามที่มาของโครงการ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ และจากการที่ราษฎรได้ขอพระราชทานความช่วยเหลือและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก กปร. มีการดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ ๑๐ จังหวัด โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ ๓ และภาพที่ ๓ ดังนี้

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลางประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำแนกตามพื้นที่ดำเนินการ

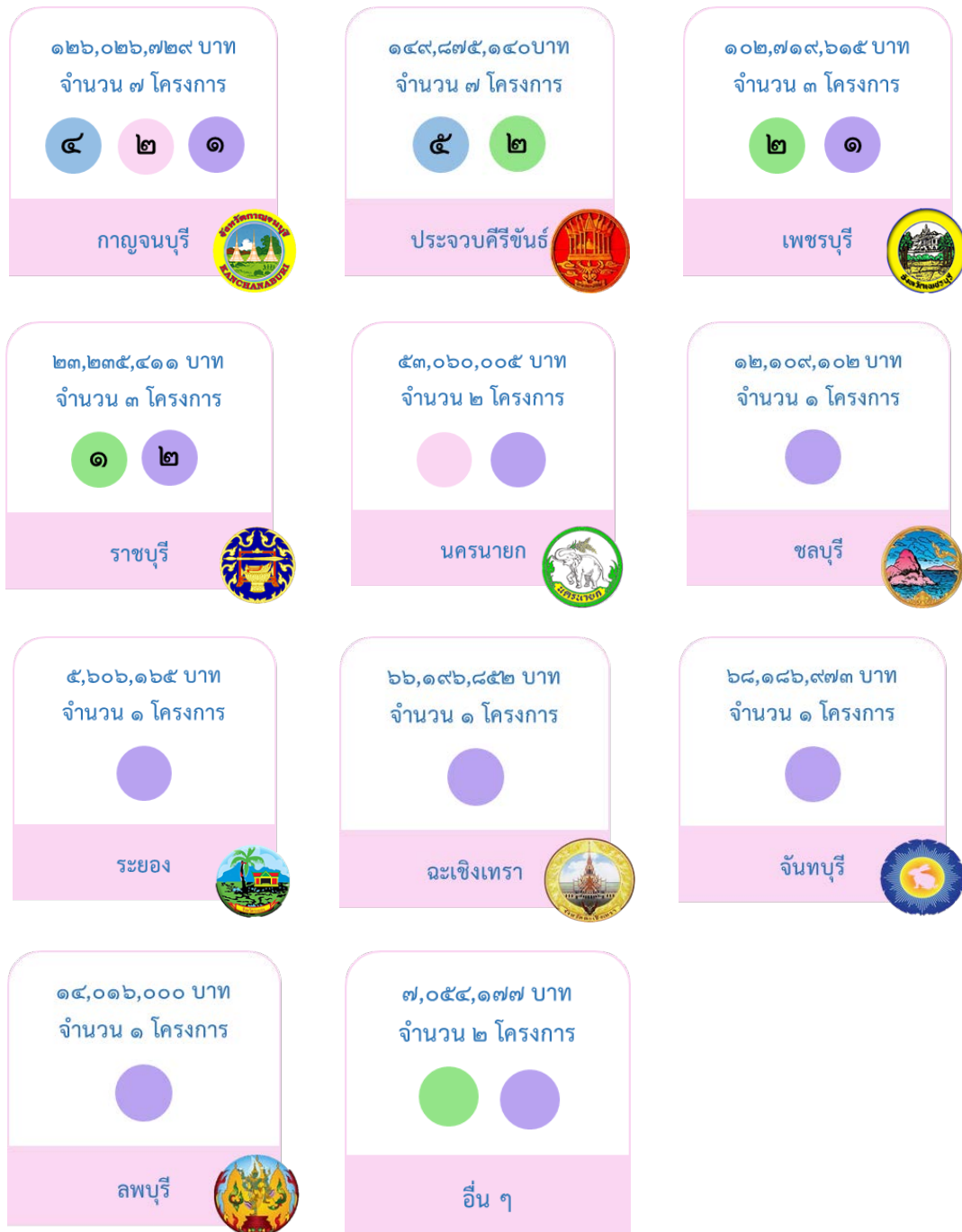
พื้นที่ดำเนินการ	โครงการ		งบประมาณปี ๒๕๖๔	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน (บาท)	ร้อยละ
๑. กาญจนบุรี	๗	๒๔.๑๕	๑๒๖,๐๒๖,๗๒๙	๒๐.๐๗
๒. จันทบุรี	๑	๓.๔๕	๖๘,๑๘๖,๙๗๓	๑๐.๘๖
๓. ฉะเชิงเทรา	๑	๓.๔๕	๖๖,๑๙๖,๘๕๒	๑๐.๕๔
๔. ชลบุรี	๑	๓.๔๕	๑๒,๑๐๙,๑๐๒	๑.๙๓
๕. นครนายก	๒	๖.๙๐	๕๓,๐๖๐,๐๐๕	๘.๔๕
๖. ประจวบคีรีขันธ์	๗	๒๔.๑๒	๑๔๙,๘๗๕,๑๔๐	๒๓.๘๖
๗. เพชรบุรี	๓	๑๐.๓๔	๑๐๒,๗๑๙,๖๑๕	๑๖.๓๕
๘. ระยอง	๑	๓.๔๕	๕,๖๐๖,๑๖๕	๐.๘๙
๙. ราชบุรี	๓	๑๐.๓๔	๒๓,๒๓๕,๔๑๑	๓.๗๐
๑๐. ลพบุรี	๑	๓.๔๕	๑๔,๐๑๖,๐๐๐	๒.๒๓
๑๑. อื่น ๆ ***	๒	๖.๙๐	๗,๐๕๔,๑๗๗	๑.๑๒
รวมทั้งสิ้น	๒๙	๑๐๐	๖๒๘,๐๘๖,๑๖๙	๑๐๐

หมายเหตุ

*** อื่น ๆ หมายถึง โครงการที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ ๒ จังหวัด ขึ้นไป ได้แก่ โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริ และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ภาพที่ ๓ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำแนกตามพื้นที่ดำเนินการ

สัญลักษณ์แทนประเภทโครงการพัฒนา

- แหล่งน้ำ
- สิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมอาชีพ
- บูรณาการ/อื่น ๆ

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ

● ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์	จำนวนประมาณ	๑,๘๔๒	ครัวเรือน
	จำนวนประมาณ	๕,๔๘๓	คน
● พื้นที่เกษตร	จำนวนประมาณ	๓,๖๔๕	ไร่

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

● ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์	จำนวนประมาณ	๒,๒๔๕	ครัวเรือน
	จำนวนประมาณ	๗,๑๒๖	คน
● พื้นที่ป่า	จำนวนประมาณ	๔๙,๓๖๓	ไร่

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ

● ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์	จำนวนประมาณ	๖,๗๔๐	ครัวเรือน
	จำนวนประมาณ	๓๐,๗๖๒	คน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านต่าง ๆ

ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ

โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนongปรีอ จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริแก่ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร./เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา และนายยุทธ กิ่งเกตุ อธิบดีกรมชลประทาน (ในขณะนั้น) พร้อมคณะเจ้าหน้าที่ สรุปได้ว่า ควรพิจารณาดำเนินการพัฒนาพื้นที่บริเวณ ตำบลหนองปรีอ อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี (ปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนongปรีอ จังหวัดกาญจนบุรี) ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นอย่างดี โดยขอให้ ประสานและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขุดสระน้ำ ปลูกป่า ส่งเสริมอาชีพและพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อประโยชน์สุขให้กับประชาชนในพื้นที่ และได้พระราชทานพระราชดำริ ให้จัดหาที่ดินจำนวนหนึ่ง เพื่อพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว และพระราชทาน ชื่อโครงการว่า “โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ทรงเน้นเรื่องการบริหารและ จัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยให้ราษฎรได้อยู่อาศัยทำกินร่วมกับการคงอยู่ของธรรมชาติอย่างเกื้อหนุนกัน คือไม่ทำลายซึ่งกันและกันตามหลักการฟื้นฟูและ สร้างสมดุลในระบบนิเวศวิทยา ทำให้ทุกชีวิตมีความมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ และ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทอดพระเนตรโครงการ ห้วยองคตฯ และพระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า ในพื้นที่โครงการมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ในแต่ละสาขาดำเนินการอยู่มาก ควรที่จะให้นักเรียนมัธยมได้มีโอกาสฝึกอบรมหรือดูการทำงาน ในการจัดการเรียนการสอนควรจัดเวลาช่วงหนึ่งจัดเป็นกิจกรรมธรรมชาติศึกษา โดยจัดหาพื้นที่ โครงการฯ จำนวนหนึ่ง เมื่อนักเรียนมีเวลาว่างให้ทำกิจกรรม และศึกษาธรรมชาติ เช่น ศึกษาเรื่อง ดิน ต้นไม้ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เห็นจริง และเรียนรู้จากสภาพพื้นที่จริง ก็จะทำให้เด็กนักเรียนเข้าใจ ได้รวดเร็วขึ้น

ผลการดำเนินงาน

โครงการห้วยองคตฯ มีพื้นที่ประมาณ ๒๐,๖๒๕ ไร่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขาพระฤๅษี - เขาบ่อแร่ โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ขอใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้เพื่อจัดทำโครงการตั้งแต่ ปี ๒๕๓๔ - ๒๕๖๔ ครอบคลุมพื้นที่ ๔ หมู่บ้าน คือ หมู่ ๓ บ้านห้วยแม่ระวาง หมู่ ๔ บ้านม่วงเต้า หมู่ ๕ บ้านบารมี และหมู่ ๗ บ้านห้วยองคต มีการดำเนินงานสนองพระราชดำริจากส่วนราชการ ภาคเอกชนและราษฎร โดยการจัดตั้งเป็นคณะทำงานมีกรรมการปกครองเป็นหน่วยงานหลักในการ ประสานงานกับทุกภาคส่วนเพื่อบูรณาการแผนงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยในปี ๒๕๖๔ มีผลการดำเนินงานสรุปได้ ดังนี้

๑. งานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๑ ปรับปรุงดูแลภูมิทัศน์รอบพื้นที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน

- กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการตัดแต่งแปลงหญ้าแฝก ดูแลตกแต่งสถานที่แปลงรวบรวมสายพันธุ์หญ้าแฝก ตัดหญ้าบริเวณแปลงหญ้าแฝก รอบบ่อน้ำ รอบบริเวณศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน จำนวน ๑ ไร่ ในพื้นที่หมู่ ๕ บ้านบารมี และดำเนินการซ่อมแซมหลังคา จำนวน ๓ หลัง พร้อมวางระบบน้ำ

๑.๒ ปรับปรุงภูมิทัศน์สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ธารน้ำหน้าโรงพยาบาลสถานพระบารมี

- เทศบาลสมเด็จพระเจริญ ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่บริเวณด้านหน้า (เพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูก) ก่อสร้างสะพาน ติดตั้งระบบน้ำ (เพื่อรดต้นไม้) จัดทำซุ้มนั่งเล่น จำนวน ๕ จุด โต๊ะนั่งเล่น พร้อมจัดสวนหย่อมและปูหญ้า

๑.๓ พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (อสทป.) ตำบลสมเด็จพระเจริญ เป็นผู้แทนชุมชนในพื้นที่โครงการฯ จำนวน ๕๐ คน

- จัดทำแนวป้องกันไฟและดับไฟป่า
- ลาดตระเวนตรวจป่า เพื่อป้องกันและจับกุมผู้กระทำความผิดในการตัดไม้ทำลายป่า

- กิจกรรมการปลูกป่า สร้างความเป็นพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชน
- สร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อความชุ่มชื้นในบริเวณป่าต้นน้ำ วัดถ้ำเนรมิต
- ตั้งด่านจุดสกัดประตูป่า ซึ่งเป็นเส้นทางรถบรรทุกตัดไม้ทำลายป่า
- ออกปฏิบัติการตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่โครงการห้วยของคตฯ การรักษาป่าไม้ การป้องกันยาเสพติด และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวม ๒๘๕ ครั้ง

จัดทำแนวป้องกันไฟ

สร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อความชุ่มชื้นบริเวณป่าต้นน้ำ

๒. งานพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

๒.๑ โรงเรียนประชาวมงคล (นักเรียน จำนวน ๑,๐๔๙ คน) ดำเนินโครงการ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- ๑) พัฒนาสื่อการสอนวิชาการงานอาชีพ (จัดซื้ออุปกรณ์ห้องคหกรรม)
- ๒) ปลุกผักไร้ดิน สำหรับนักเรียนประจำ จำนวน ๓๘๗ คน (วัสดุสำหรับ ปลุกผัก เมล็ดพันธุ์ผัก และปุ๋ย)
- ๓) ปรับปรุงเล้าหมูป่า จำนวน ๙ ตัว (วัสดุก่อสร้าง และท่อน้ำสำหรับ ปรับปรุงระบบน้ำ)
- ๔) ปรับปรุงโรงเรือนเพาะชำ (ท่อน้ำสำหรับปรับปรุงระบบน้ำ ตาข่ายสีดำ พรางแสง และพลาสติกปูบ่อปลา)

๒.๒ โรงเรียนป่าไม้อุทิศฯ (นักเรียน จำนวน ๑,๑๔๘ คน) ดำเนินโครงการ ปลุกผักไร้ดิน (Hydroponics) โดยสนับสนุนวัสดุสำหรับปลุกผัก เมล็ดพันธุ์ผัก และปุ๋ย

๒.๓ โรงเรียนบ้านเขาแหลม (นักเรียน จำนวน ๒๗๓ คน) ดำเนินโครงการ เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- ๑) ก่อสร้างบ่อเลี้ยงปลาพร้อมหลังคา
- ๒) ปรับปรุงโรงเรือนเพาะเห็ด ซ่อมแซมผนัง โดยใช้หญ้าแฝกมุงหลังคา ๔ ศอก ๒๐๐ ตับ จัดทำชั้นวางก้อนเห็ดรูปตัว A โดยใช้ท่อเหล็กกลวงสี่เหลี่ยมผืนผ้าและเหล็กกลม งานระบบน้ำ

๒.๔ กองอำนวยการ ดำเนินโครงการห้องเรียนชุมชนตามแนวพระราชดำริ (ห้องเรียนกลางแจ้ง) จัดนักเรียนเข้าค่ายฯ ๓ วัน ๒ คืน จำนวน ๙๐ คน

๓. งานบริหารโครงการ

๓.๑ ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่ทำการชุดปฏิบัติการตำรวจตระเวนชายแดน ห้วยองคตฯ

๓.๒ งานประชาสัมพันธ์

๑) จัดทำเว็บไซต์โครงการห้วยองคตฯ ได้แก่ พื้นที่จัดเก็บ (Web Hosting) จัดเก็บที่อยู่/ชื่อองค์กร (Domain Name) และค่าบริการดูแลระบบ (แก้ไข - เพิ่มเติมข้อมูล)

๒) ผลิตสื่อออนไลน์โครงการห้วยองคตฯ โดยดำเนินการปรับปรุง สื่อออนไลน์ของโครงการ และจัดทำสื่อหรือข่าวเกี่ยวกับโครงการ เพื่อเผยแพร่ผ่านทางออนไลน์ เดือนละ ๑ ชิ้น รวม ๑๒ ชิ้น

- จัดทำสื่อเพื่อปรับปรุงเว็บไซต์ เฟซบุ๊กเพจ รูปแบบ เนื้อหา ข่าวสาร ภาพ และกิจกรรม ดำเนินการสัมภาษณ์หัวหน้าผู้ปฏิบัติงานฯ และที่ปรึกษา โครงการห้วยองคตฯ ปลัดอำเภอ ราษฎร เพื่อนำเสนอเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์โครงการห้วยองคตฯ ในช่องทางต่าง ๆ ให้ผู้สนใจเข้าถึงได้ง่ายและเพิ่มขึ้น

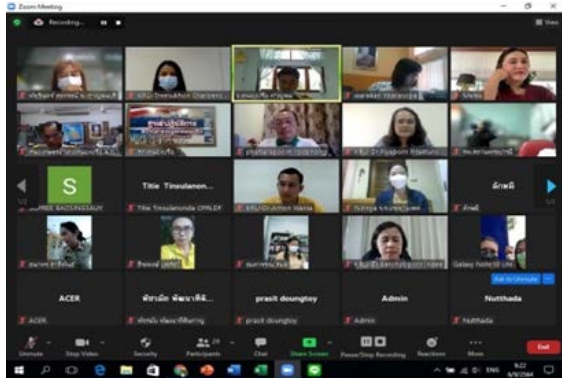

ผลิตสื่อออนไลน์ประชาสัมพันธ์โครงการห้วยองคตฯ

๓.๓ จัดทำแผนแม่บทโครงการห้วยองคตฯ (ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๙) เมื่อวันที่ ๖ - ๗ กันยายน ๒๕๖๔ จัดประชุมจัดทำแผนแม่บทโครงการห้วยองคตฯ ผ่านระบบออนไลน์ Zoom โดยคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการห้วยองคตฯ ผู้นำชุมชน ที่ปรึกษา คณะวิทยากร และเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนประจำปีและพัฒนาโครงการในระยะต่อไป

๓.๔ โครงการจัดประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการห้วยองคตฯ ในระดับพื้นที่ เดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่รายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงาน และร่วมกันติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งการพิจารณาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยกำหนดทุกวันพฤหัสบดี สัปดาห์ที่ ๓ ของทุกเดือน

จัดประชุมการจัดทำแผนแม่บทโครงการห้วยองคตฯ ผ่านระบบออนไลน์ Zoom

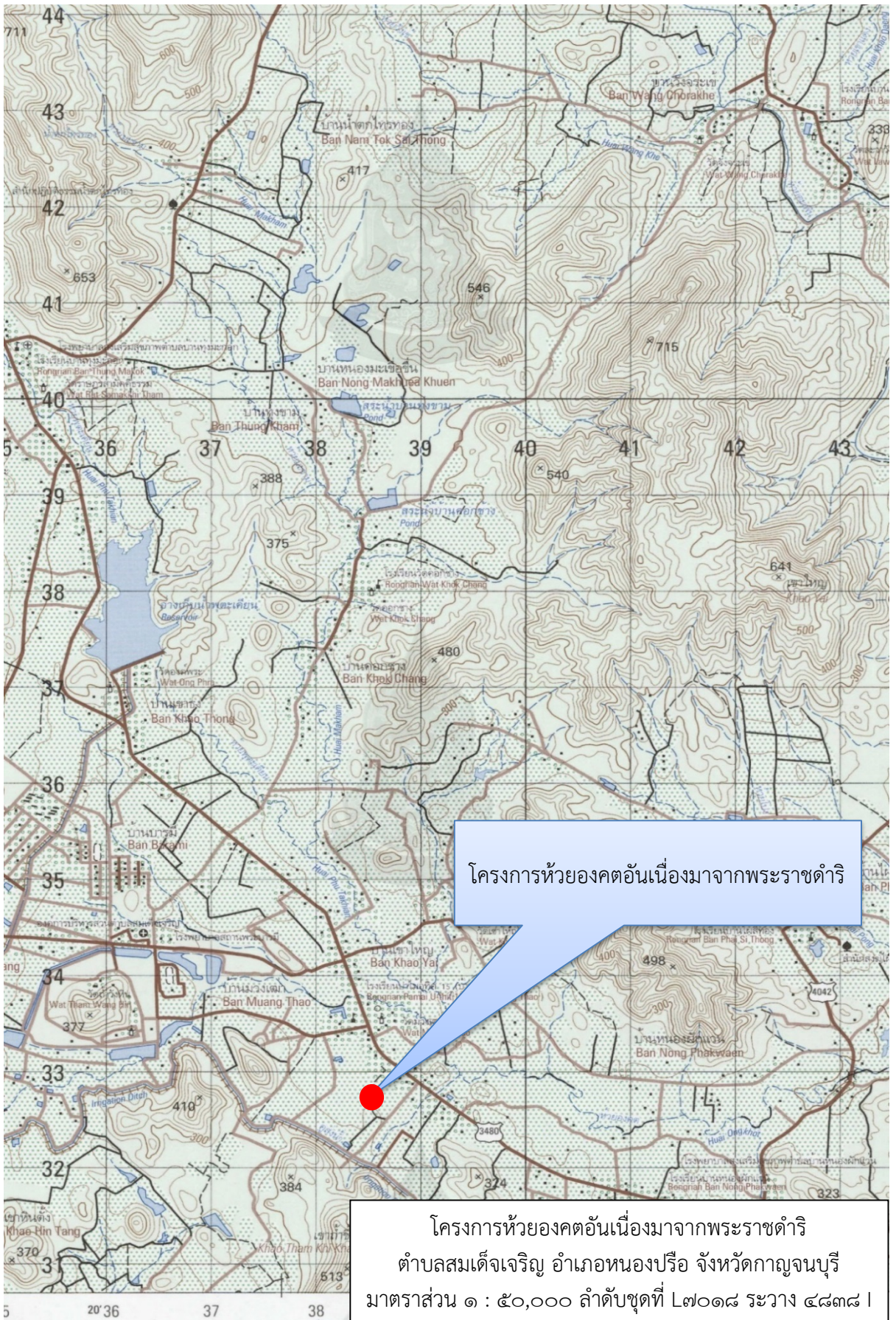
จัดประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการห้วยองคตฯ ในระดับพื้นที่ เดือนละ ๑ ครั้ง

ประโยชน์ที่ได้รับ

ราษฎรในพื้นที่โครงการห้วยองคตฯ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งด้านที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย การศึกษา สุขภาพอนามัย อาชีพ การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร มีวัฒนธรรมในท้องถิ่น และมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ทั้งยังส่งผลให้ราษฎรในพื้นที่ใกล้เคียงได้รับการบริการจากรัฐ การอำนวยความสะดวกทุกด้าน ตลอดจนสภาพป่าไม้เดิมที่ถูกทำลายเป็นบริเวณกว้าง ส่งผลกระทบถึงสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศน์ ปัจจุบันได้รับการฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพเดิม โดยเป็นพื้นที่ปลูกสวนป่าและพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ๔,๐๓๐ ไร่ ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ ก่อให้เกิดความหวงแหน ส่งผลให้สภาพป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์ และมีความยั่งยืนตลอดไป รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับราษฎรในหมู่บ้านรอบโครงการฯ และผู้สนใจทั่วไปได้เข้าไปศึกษาดูงานและนำความรู้ไปปรับใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๔ มีคณะบุคคลต่าง ๆ สนใจเข้ามาศึกษาดูงานในพื้นที่ จำนวน ๕ คณะ ๕๓ คน (มีจำนวนลดลงเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙)

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๔ ความโดยสรุปว่า “ให้พิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสม จัดทำโครงการพัฒนาด้านอาชีพการประมงและการเกษตรในเขตพื้นที่ดินชายฝั่งทะเลจังหวัดจันทบุรี”

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขึ้นที่ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยมีกรมประมงเป็นหน่วยงานหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา จากยอดเขาสู่ท้องทะเล

นอกจากนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๔ ความโดยสรุปว่า “ให้พิจารณาจัดหาพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมหรือพื้นที่สาธารณประโยชน์ เพื่อจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา เช่นเดียวกับโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ให้เป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในเขตที่ดินชายทะเล” และวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๑ ความโดยสรุปว่า “คุ้งกระเบนเป็นการศึกษาเกี่ยวกับชายทะเล ต้นไม้ต่าง ๆ ชายทะเล ปลา และการประมง”

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริมาสู่การศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย การพัฒนาพื้นที่ดินในเขตชายฝั่งทะเล การฟื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และนำผลการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ จัดทำเป็นแปลง สาธิตในลักษณะของพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต เป็นศูนย์บริการรวมที่จุดเดียวให้แก่เกษตรกร และประชาชนผู้สนใจ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาฯ และประชาชนทั่วไปได้ เข้ามาศึกษาเรียนรู้ผลการดำเนินงานจริง ผ่านเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ถ่ายทอดให้ความรู้ และคำแนะนำ ด้านต่าง ๆ

ผลการดำเนินงาน

เนื่องจากในปี ๒๕๖๔ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดจันทบุรี มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้น จังหวัดจันทบุรี ได้มีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อดังกล่าว ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จึงได้ปรับมาตรการแนวทางการดำเนินงาน เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่ปกติและสอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) สรุปได้ ดังนี้

๑. งานศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา โดยดำเนินการศึกษา ทดลอง วิจัย ด้านการพัฒนา การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง การพัฒนาการเกษตร และการพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการศึกษา ทดลอง วิจัย ในลักษณะเป็นการพัฒนาที่มุ่ง แก้ไขความเดือดร้อนในชีวิตความเป็นอยู่ราษฎรในพื้นที่ โดยพัฒนาตั้งแต่ต้นทาง คือ จากยอดเขา สู่ท้องทะเล รวมทั้งเป็นการศึกษาวิจัยที่คำนึงถึงพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการทรงงาน ภูมิสังคม ได้แก่ ศึกษาชนิดของอาหารที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของสาหร่ายพวงองุ่น และศึกษาฤทธิ์ทางชีวภาพของสารสกัดจากสาหร่ายพวงองุ่น การศึกษาความหลากหลายของแมลงศัตรูพืชและแมลงศัตรูธรรมชาติในบริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาฯ การเลี้ยงกุ้งขาวในบ่อพีอี ขนาด ๑๔๒ ตารางเมตร การเลี้ยงกุ้งขาวในบ่อดิน ขนาด ๒ ไร่ การเลี้ยง ปลากระพงขาวในบ่อดิน สมรรถนะการผลิตปลาแซลมอนที่เลี้ยงในแหล่งน้ำจืดและน้ำกร่อย ภายใต้ ระดับความหนาแน่นและอาหารต่างกัน การสำรวจและคัดเลือกเชื้อราที่มีประโยชน์ทางการเกษตร เป็นต้น ทั้งนี้ ผลการศึกษาวินิจฉัยจะนำไปขยายผลสู่เกษตรกรและผู้สนใจ และยังมีส่วนช่วยในการ บริหารจัดการ รวมถึงอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนต่อไป

๒. การบริการถ่ายทอดเทคโนโลยีและศึกษาดูงานการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ โดยฝึกอบรมพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรในรูปแบบ New Normal ด้วยวิธี Onsite และ Online จำนวน ๑๓ หลักสูตร รวม ๓,๙๗๒ คน อาทิ ๑) การปลูกเมล่อนโดยใช้ดินเลนนาุ้ง จำนวน ๔๕ คน ๒) การใช้ประโยชน์จากสาหร่ายพวงองุ่นในการแปรรูปเป็นอาหารเพื่อสุขภาพและผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง จำนวน ๔๐ คน ๓) การปลูกแคคตัสและไม้อบน้ำ เพื่อเป็นจุดสาธิตและอาชีพเสริมแก่เกษตรกร จำนวน ๒๗ คน ๔) การอบรมให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ไข่แก่เกษตรกร จำนวน ๓๐ คน ๕) ปรับดินเลนนาุ้งเป็นปุ๋ยเปลี่ยนของเสียให้เป็นของดี จำนวน ๓,๓๐๐ คน ๖) การผลิตปุ๋ยหมักเติมอากาศ จำนวน ๑๘๑ คน ๗) การผลิตผักผลไม้ในระบบอินทรีย์ จำนวน ๗๕ คน ๘) การเพาะเห็ดเศรษฐกิจระบบถุง จำนวน ๗๒ คน ๙) การผลิตไตรโคเดอร์มา จำนวน ๓๕ คน ๑๐) การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร จำนวน ๔๒ คน

๓. งานขยายผลการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ประสบความสำเร็จในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่ง และฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลน ป่าบก และทรัพยากรประมง ผ่านการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ ดำเนินการผลิตและสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำชายฝั่งแก่ชุมชนเพื่อปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ เพิ่มทรัพยากรสัตว์น้ำ จำนวน ๑๕,๘๗๓,๐๕๗ ตัว ส่งผลให้ทรัพยากรชายฝั่งบริเวณอ่าวคุ้งกระเบนพลิกฟื้นกลับสู่สภาพอุดมสมบูรณ์

๓.๒ ส่งเสริมการทำธนาคารปูเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรปูม้าและปูทะเล โดยส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านในภาคตะวันออก จัดทำธนาคารปูม้าและปูทะเล จำนวน ๑๐ แห่ง เพื่อเพิ่มทรัพยากรปูม้าและปูทะเล รวมทั้ง เป็นการปลูกจิตสำนึกในการใช้ ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ส่งผลให้ชาวประมงพื้นบ้านสามารถทำการประมงปูได้

๓.๓ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ป่าชายเลน และหญ้าทะเลในอ่าวคู้งกระเบนฯ โดยส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ป่าบก ป่าชายเลน และหญ้าทะเลในอ่าวคู้งกระเบนฯ อย่างยั่งยืน ดำเนินการอนุรักษ์ป่าบก จำนวน ๑๑,๓๗๐ ไร่ อนุรักษ์ป่าชายเลนอ่าวคู้งกระเบนฯ ๑,๓๐๐ ไร่ ส่งเสริมการอนุรักษ์หญ้าทะเลในอ่าวคู้งกระเบนฯ จำนวน ๑,๒๔๕ ไร่

๔. การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง โดยส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งทะเลรอบอ่าวคุ้งกระเบนฯ ส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ และกุ้งขาวแถมสมาชิกในโครงการ จำนวน ๒๐๘ ครัวเรือน ๒,๔๑๒ ไร่ มีผลผลิตสัตว์น้ำระหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ จำนวน ๒,๐๒๗.๕๘ ตัน มูลค่า ๓๓๗.๓๖ ล้านบาท นอกจากนี้ ยังจัดโครงการช่วยเหลือฟื้นฟูอาชีพการเลี้ยงสัตว์น้ำแก่เกษตรกร โดยดำเนินการเพาะอนุบาลและสนับสนุนสัตว์น้ำพันธุ์ดีแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาขาดทุนจากการเลี้ยงสัตว์น้ำปีละ ๓๐ ราย ๆ ละ ๕๐,๐๐๐ ตัว พร้อมทั้งสนับสนุนจุลินทรีย์ ปม.๑ และโปรไบโอติกเพื่อการเลี้ยงกุ้งทะเลที่ยั่งยืน จำนวน ๑,๓๒๙ คน รวม ๑๕,๓๘๙ ขวด

๕. การส่งเสริมพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร และปศุสัตว์ ได้แก่ การจัดทำแปลงสาธิตการเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่ ๑๗ ไร่ การผลิตปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุนการผลิตพืช จำนวน ๔ กลุ่ม โดยสนับสนุนมูลไก่แกลบ ๑๒ - ๒๔ ตัน/กลุ่ม ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตแหนแดง จำนวน ๑,๑๒๐ กล่อง (กิโลกรัม) ซึ่งเกษตรกรสามารถนำไปประกอบอาชีพ จำนวน ๔๕ คน (กลุ่มผลิตแหนแดงบ้านทุ่งเกวียน) ส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงไก่ไข่ โดยส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่เพื่อบริโภคไข่ จำนวน ๓๐ คน และสนับสนุนกล้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์น้ำและดิน จำนวน ๓๐,๐๐๐ กล้า ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีเพื่อลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร จำนวน ๒๐๐ ไร่ รวมทั้ง ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยสนับสนุนชุดพร้อมปลูกผักสวนครัว “กล้า อิ่ม สุข” จำนวน ๙๙๖ คน

นอกจากนี้ ยังดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชนโรงเรียนรอบศูนย์ฯ และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด โดยดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตร ปศุสัตว์ และประมงแก่โรงเรียนรอบศูนย์ฯ จำนวน ๑๐ โรงเรียน และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๗ โรงเรียน เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน แก่โรงเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนองพระราชดำริ ในการเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร นับตั้งแต่ก่อตั้งในปี ๒๕๒๔ โดยทำการศึกษาวินิจฉัยหารูปแบบการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพที่อุดมสมบูรณ์ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป อีกทั้งปัจจุบันยังมีบทบาทเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ให้ความรู้ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งแก่ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชน ซึ่งผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม สามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. การส่งเสริมและพัฒนากุ้งกึ่งขาวและกุ้งกุลาดำอย่างยั่งยืนด้วยระบบชลประทานน้ำเค็ม ซึ่งเป็นระบบที่มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒. การฟื้นฟูทรัพยากรปูม้าและปูทะเลร่วมกับชาวประมงพื้นบ้าน โดยจัดทำธนาคารปูม้าและปูทะเลเพิ่มอีกจำนวน ๑๐ แห่ง เพื่อเพิ่มทรัพยากรปูม้าและปูทะเล รวมทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

๓. การพัฒนาการเกษตร ได้มีการเตรียมการจัดทำแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ในเนื้อที่ประมาณ ๑๗ ไร่ เพื่อให้เป็นแนวทางที่เกษตรกรและผู้สนใจสามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง โดยคำนึงถึงต้นทุนและผลกำไร นอกจากนี้ ยังได้มีการส่งเสริมการเลี้ยงสาหร่ายพวงองุ่น การผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อลดต้นทุน ช่วยเหลือและฟื้นฟูอาชีพการเลี้ยงสัตว์น้ำแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ และพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งนี้ มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ จำนวน ๑๒ ศูนย์ และจุดเรียนรู้ จำนวน ๑๐ แห่ง ปัจจุบันผลิตภัณฑ์แปรรูปของกลุ่มเกษตรกรมีหลายชนิด อาทิ กะปิ คุณภาพดี ข้าวเกรียบหยอยนางรม น้ำผึ้งชันโรง น้ำมัจจุคุด ระกำผง เป็นต้น โดยผลิตภัณฑ์มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ จึงสามารถนำไปจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและอื่น ๆ รวมถึงกรุงเทพมหานคร

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จันทบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒ ให้พิจารณาพัฒนาพื้นที่ที่ราษฎรน้อยเกลา้า ถวายที่ดินตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จันทบุรี โดยให้ดำเนินการสำรวจพื้นที่ อย่างละเอียด เพื่อจัดแบ่งส่วนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจได้มาศึกษาเรียนรู้ ในด้านชลประทาน เกษตรกรรม ปศุสัตว์ ประมง ตลอดจนการสาธิตอุตสาหกรรมในครัวเรือน และดำเนินการเพื่อให้ เป็นศูนย์กลางการศึกษาการเกษตรที่สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งจะเป็นสถานที่ให้เกษตรกร และผู้สนใจ ได้เข้าชมศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ และนำไปปฏิบัติตาม พร้อมส่งเสริมงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน รวมทั้ง พัฒนาพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาฯ บริเวณลุ่มน้ำโจนให้มีความเจริญเป็นตัวอย่างแก่การพัฒนา พื้นที่อื่นต่อไป

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินมาทรงศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จำนวน ๕ ครั้ง เพื่อทอดพระเนตร และติดตามการดำเนินงานโครงการของศูนย์ศึกษาฯ ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๓

ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๒๔

ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๗

ครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๐

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริแก่ นายจุลนภ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (ดำรงตำแหน่งองคมนตรีในขณะนั้น) ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ สรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

- พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาแหล่งน้ำ ปรับปรุงบำรุงดิน พื้นฟูสภาพป่าไม้ ปรับแผนการผลิตของเกษตรกรในหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ รวมถึง การทำบัญชีขั้นพื้นฐานให้มากขึ้น และส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์

- ให้นำวิธีการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัดที่ได้ผลแล้ว มาใช้กับพื้นที่ดินเปรี้ยวในพื้นที่ โครงการพัฒนาส่วนพระองค์บางคล้า แปลงสาธิตการเกษตรทฤษฎีใหม่ และพื้นที่การเกษตร ในอำเภอบางคล้า

- ให้ศูนย์ศึกษาฯ เป็นสถานที่ศึกษาการผสมพันธุ์พืชเพื่อสร้างพันธุ์พืชชนิดใหม่ ที่มีคุณภาพดี ให้เป็นที่แพร่หลายสืบไป

- ให้มีศูนย์ศิลปาชีพฝึกหัดการจักสาน ทอผ้า และศิลปหัตถกรรม

ผลการดำเนินงาน

๑. งานศึกษาวิจัย

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ดำเนินการศึกษา ทดลอง วิจัยและพัฒนาของศูนย์ฯ แล้วเสร็จ จำนวน ๑๓๐ เรื่อง อยู่ระหว่างการดำเนินงาน จำนวน ๗ เรื่อง รวมทั้งหมด ๑๓๗ เรื่อง ประกอบด้วย

- ๑) ด้านการพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน จำนวน ๔๐ เรื่อง
- ๒) ด้านการพัฒนาพืช จำนวน ๖๑ เรื่อง
- ๓) ด้านการพัฒนาปศุสัตว์ จำนวน ๑๐ เรื่อง
- ๔) ด้านการพัฒนาประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน ๑๔ เรื่อง
- ๕) ด้านการพัฒนาป่าไม้ จำนวน ๕ เรื่อง

นอกจากนี้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ดำเนินโครงการจัดทำตัวชี้วัดศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เพื่อเชื่อมโยงหรือใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกับงานศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา และงานทดสอบ สาธิตของศูนย์ศึกษาฯ เพื่อเป็นการวัดผลสำเร็จและขยายแนวคิดของการพัฒนาให้แพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวาง และเป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นสู่ระดับภูมิภาคและระดับสากล จึงได้มีการเก็บบันทึกข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของศูนย์ศึกษาฯ จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาดิน ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาป่าไม้ และตัวชี้วัดด้านการพัฒนาการเกษตร โดยดำเนินการตามคู่มือตัวชี้วัดที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้แสดงผลการพัฒนาในแต่ละด้านว่ามีการพัฒนาและความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร อีกทั้งยังใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้มีทิศทาง และกรอบมาตรฐานเดียวกันอย่างเป็นระบบ

๒. การขยายผลการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้

๒.๑ พัฒนาฐานการเรียนรู้และปรับปรุงจุดสาธิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
จำนวน ๑๓ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. สาธิตการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวพื้นที่โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ บางคล้า พื้นที่ ๑๑๔ ไร่
๒. ขยายพันธุ์หญ้าแฝก ๒๘ สายพันธุ์ โดยรวบรวมแล้ว ๑๖ สายพันธุ์และอยู่ระหว่างรวบรวมอีก ๑๒ สายพันธุ์
๓. สาธิตพรรณพืชในโครงการ อพ.สธ. เป็นการรวบรวมพันธุ์พืชในพื้นที่ ๕๐ ไร่
๔. สาธิตการทำน้ำหมักชีวภาพ สารไล่แมลง ขยายเชื้อจุลินทรีย์ ควบคุมและกำจัดโรคพืช เพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ได้แก่
  - ผลิตน้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๑๔,๓๐๐ ลิตร
  - ผลิตซูเปอร์ พด.๖ จำนวน ๑,๗๐๐ ลิตร

- ผลิตซูบเปอร์ พด.๗ จำนวน ๓,๒๐๐ ลิตร
- ขยายเชื้อจุลินทรีย์ฯ (ไตรโคเดอร์มาร์ บิวเวอร์เรีย และเมตาไรเซียม)

จำนวน ๒๐๐ กิโลกรัม และแจกจ่ายให้กับเกษตรกร จำนวน ๙๐๐ คน

๕. สาธิตการทำปุ๋ยหมัก ให้บริการสาธิตการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ คุณภาพสูง ปุ๋ยหมักมูลไส้เดือน แก่ผู้สนใจทั่วไปไม่ต่ำกว่า ๕๐,๐๐๐ คนต่อปี และผลิตปุ๋ยหมัก จำนวน ๓๕๐ ตัน

๖. สาธิตการทำเกษตรยั่งยืน พื้นที่ ๑ ไร่ เป็นฐานเรียนรู้ให้เข้าศึกษาดูงาน ไม่ต่ำกว่า ๕๐,๐๐๐ คนต่อปี

๗. สาธิตเกษตรผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่บ้านธารพุด พื้นที่ ๓๓ ไร่ เป็นแปลงสาธิตรูปแบบการทำเกษตรผสมผสาน และเป็นจุดสาธิตการใช้ประโยชน์ดิน น้ำ ป่าไม้

๘. สาธิตการปรับปรุงบำรุงดิน พื้นที่ ๖๕ ไร่ เป็นแปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ผล แปลงพืชปุ๋ยสด และแปลงสบูดำ

๙. สาธิตการสร้างพันธุ์ลูกผสมสองชั้นในพืชผักรับประทานผล (ข้าวโพด ถั่วฝักยาว) พื้นที่ ๖ ไร่ เป็นการสาธิตการปลูกข้าวโพดข้าวเหนียวหวานพันธุ์ฉัตรเงิน ฉัตรทอง และถั่วฝักยาวพุ่มพันธุ์เขาคินซ้อน พันธุ์พนมสารคาม

๑๐. สาธิตศูนย์เรียนรู้วิถีพอเพียง พื้นที่ ๑๐ ไร่ เป็นต้นแบบของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับการเกษตร โดยมีผู้เข้าศึกษาดูงาน ไม่ต่ำกว่า ๕๐,๐๐๐ คนต่อปี

๑๑. แปลงเรียนรู้การผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ เพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ พื้นที่ ๑๒ ไร่ และมีเกษตรกรเข้าอบรม จำนวน ๓๐ คน

๑๒. สาธิตการทอผ้า การทอเสื่อ การจักสานเส้นใยพืช การตีเหล็ก โดยมีผู้เข้าศึกษาดูงานไม่ต่ำกว่า ๕๐,๐๐๐ คนต่อปี

๑๓. สาธิตการเดินเส้นลายทอง โดยมีผู้เข้าศึกษาดูงานไม่ต่ำกว่า ๕๐,๐๐๐ คนต่อปี

๒.๒ ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า

เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อมตามแนวพระราชดำริ โดยส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรและเยาวชน ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการทำเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย

๑. ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ในกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งสิ้น ๑,๓๕๐ คนต่อปี และ ๒๗๐,๐๐๐ กล้าต่อปี ประกอบด้วย

๑) ผลิตกล้าไม้กินได้ เป้าหมาย ๑๐๐,๐๐๐ กล้า แจกจ่ายเกษตรกร ๕๐๐ คน

๒) ผลิตกล้าไม้ประจำถิ่นที่มีคุณค่า เป้าหมาย ๑๐๐,๐๐๐ กล้า แจกจ่าย

เกษตรกร ๖๕๐ คน

- ๓) ผลิตต้นกล้าไผ่ เป้าหมาย ๑๐,๐๐๐ กล้า แจกจ่ายเกษตรกร ๒๐๐ คน
- ๔) การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช เพื่อการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเป้าหมาย

๖๐,๐๐๐ ต้น

๒. ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ฯ กิจกรรมปรับปรุงบำรุงดินและส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ รวมทั้งสิ้น ๒๕๕ คนต่อปี และ ๔๕๐ ตัวอย่างต่อปี ประกอบด้วย

๑) ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด พื้นที่ ๑,๕๐๐ ไร่ โดยสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ปอเทือง ๔๙ คน และเมล็ดพันธุ์ถั่วพราง ๔๖ คน รวมทั้งสิ้น ๙๕ คน

๒) ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค (บ่อน้ำตื้น) จำนวน ๓๐ บ่อ

๓) ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ตามวิถีพอเพียงให้แก่เกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ มีเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรม ๑๓๐ คน

๔) วิเคราะห์ดิน - วัสดุปรับปรุงดิน และสนับสนุนชุดตรวจวิเคราะห์ดินอย่างง่าย พื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและเกษตรกรโดยรอบ เพื่อเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตร เป้าหมาย ๑๔ โรงเรียน โดยตรวจวิเคราะห์ดินจำนวน ๒๒๑ ตัวอย่าง

๕) วิเคราะห์ดิน - วัสดุปรับปรุงดิน และสนับสนุนชุดตรวจวิเคราะห์ดินอย่างง่าย พื้นที่โครงการ ๖๐ พรรษา ๖๐ หมู่บ้าน ๖ ศูนย์ศึกษาฯ สร้างคน สร้างป่า พัฒนาคุณภาพชีวิต (ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต) เพื่อเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตร เป้าหมาย ๑๕ หมู่บ้าน โดยตรวจวิเคราะห์ดินจำนวน ๒๒๙ ตัวอย่าง

๓. ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ฯ ในกิจกรรมสนับสนุนโรงเรียนและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รวมทั้งสิ้น ๓๔ โรงเรียนต่อปี และ ๒๕๘ คนต่อปี ประกอบด้วย

๑) ส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ในโรงเรียนหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ จำนวน ๕ โรงเรียน ผู้เข้าร่วมอบรม ๒๕๘ คน

๒) การขยายผลสู่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนภายใต้แผนการพัฒนาคเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๔ โรงเรียน เป็นการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ทางการเกษตร ก้อนเชื้อเห็ด พันธุ์ไม้ผล และกล้าหญ้าแฝก

๓) สนับสนุนโครงการอาหารกลางวันให้กับโรงเรียน จำนวน ๑๕ โรงเรียน โดยสนับสนุนก้อนเชื้อเห็ดโรงเรียนละ ๕๐๐ ก้อน

๒.๓ ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพให้กับเกษตรกร

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกร โดยมีการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ซึ่งปัจจุบันมีกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ จำนวนทั้งหมด ๒๐ กลุ่ม รวมทั้งสิ้น ๒๔๖ คน ได้แก่

- ๑) กลุ่มอาชีพด้านการเกษตร จำนวน ๑๒ กลุ่ม
- ๒) กลุ่มอาชีพด้านการเพาะเห็ด จำนวน ๑ กลุ่ม
- ๓) กลุ่มอาชีพด้านประมง จำนวน ๒ กลุ่ม
- ๔) กลุ่มอาชีพด้านสมุนไพร จำนวน ๒ กลุ่ม
- ๕) กลุ่มอาชีพแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร จำนวน ๒ กลุ่ม
- ๖) กลุ่มศิลปินอาชีพ จำนวน ๑ กลุ่ม

ภาพกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพให้กับเกษตรกร

๒. ส่งเสริมอาชีพสมาชิกสหกรณ์ ด้านประมง ปศุสัตว์ และการปลูกผัก เพื่อรวบรวมพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและจัดจำหน่าย โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สมาชิกร่วมไปปฏิบัติ

๑) เชิญชวนสหกรณ์การเกษตรหิชนรพัฒน์ จำกัด เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้แก่ กิจกรรมงานวันดินโลก กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ

๒) สนับสนุนพันธุ์กบเนื้อ และปลาอินทรี จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้แก่สมาชิกสหกรณ์ จำนวน ๖๐ คน เพื่อขยายผลตามแนวทางการวิเคราะห์ร่วมกัน

๓) ติดตามประเมินผล โดยสหกรณ์ กลุ่มส่งเสริมสหกรณ์ และงานประมงสามารถเลี้ยงได้โดยไม่กระทบข้างป่าและมีผลกำไรพอสมควร และใช้น้ำน้อยสามารถเลี้ยงได้ในบริเวณบ้านโดยใช้น้ำประปา

๔) สหกรณ์ต่อยอดการเลี้ยงกบเนื้อ โดยร่วมกับงานประมงจัดหาพันธุ์กบเนื้อ อาหารกบ ยาปฏิชีวนะ และวัสดุอุปกรณ์ โดยใช้เงินทุนส่งเสริมอาชีพของสหกรณ์ซึ่งได้รับ

อุดหนุนมาจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ให้สมาชิกยืมไม่มีดอกเบี้ยไปเลี้ยงกบเนื้อ เพื่อการบริโภคและจำหน่าย โดยสหกรณ์การเกษตรหิรินแร่พัฒนา จำกัด ส่งเสริมครั้งแรก ๒๓ คน ปัจจุบันมีสมาชิกเลี้ยงกบเนื้อและปลา จำนวน ๖๙ คน

๕) ส่งเสริมสหกรณ์จัดหาตลาด โดยการรวบรวมจากสมาชิก และบุคคลภายนอกที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ โดยมีพันธสัญญาให้การรับซื้อและจัดจำหน่ายลูกกบเนื้อ เพื่อประกันความเสี่ยงของสหกรณ์และสมาชิก

๖) ส่งเสริมและสนับสนุนสมาชิกสหกรณ์ กิจกรรม “สมาชิกอยู่บ้านปลอดภัยไร้โควิด” จำนวน ๕๐ คน ร่วมกับ งานประมง งานปศุสัตว์ งานส่งเสริมการเกษตร งานวิชาการเกษตร ฯลฯ เพื่อดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงกบเนื้อ ปลาตุ๊ก ผักสวนครัวรั้วกินได้ บริเวณบ้านและพื้นที่มีแหล่งน้ำ

๗) สร้างและร่วมมือกับเครือข่าย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่ากระดาน สังกัดสำนักงานปฏิรูปที่ดินฉะเชิงเทรา เพื่อรวบรวมผักพื้นบ้านของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจและสมาชิกสหกรณ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพและผลิตภัณฑ์ ส่งจำหน่าย ณ ห้างโรบินสัน ฉะเชิงเทรา

ปัจจุบันมีการส่งจำหน่ายผักพื้นบ้านและพืชผักทั่วไป ให้แก่ ห้างโรบินสัน ฉะเชิงเทราและปราจีนบุรี (ผักจริงใจ) และส่งจำหน่ายพืชผักผลไม้ ให้แก่ ห้างแม็คโคร ๗ สาขา มีปริมาณการจำหน่าย สัปดาห์ละประมาณ ๒,๐๐๐ กิโลกรัม มูลค่าเงินสดที่ชุมชนได้รับ สัปดาห์ละประมาณ ๑๐๒,๐๐๐ บาท

งานส่งเสริมสหกรณ์ฯ ประสานแผนกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อจัดหาเงินทุนจัดสร้างห้องบรรจุภัณฑ์ปลอดภัย ห้องแปรรูปสินค้าเกษตร (ส่วนเหลือ) และรถยนต์บรรทุกปรับอุณหภูมิในการขนส่งสินค้าของสมาชิกไม่ให้น่าเสียดาย จำนวน ๓ ล้านบาท สร้างเงิน สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ปัจจุบันมีแม่บ้านและผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านหิรินแร่และพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และการรวบรวมผลิตผลเกษตรของสหกรณ์ มีรายได้เพิ่มวันละ ๓๐๐ - ๗๕๐ บาท จำนวน ๑๕ คน

ภาพกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสมาชิกสหกรณ์ ด้านประมง ปศุสัตว์ และการปลูกผัก

ภาพกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสมาชิกสหกรณ์ ด้านประมง ปศุสัตว์ และการปลูกผัก

๒.๔ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

ส่งเสริมกิจกรรมการขยายผลด้านการพัฒนาที่ดิน โดยแนะนำให้ความรู้กับเกษตรกรเรื่องการผลิตปุ๋ยหมัก โดยใช้วัสดุเหลือใช้จากการเกษตรมาใช้ในการปรับปรุงบำรุงดิน ช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งได้สาธิตกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น การผลิตปุ๋ยหมักจากสารเร่งซูเปอร์ พด.๑ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ จากสารเร่งซูเปอร์ พด.๒ การผลิตเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมเชื้อสาเหตุโรคพืช จากสารเร่งซูเปอร์ พด.๓ และการผลิตสารไล่แมลงจากสารเร่งซูเปอร์ พด.๗ และการผลิตฮอร์โมนพืช พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในรูปแบบบ่อน้ำตื้น และช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถดำรงชีวิตได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นรากฐานต่อการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนต่อไป

๑. ส่งเสริมด้านการพัฒนาที่ดิน จำนวน ๕๖๑ ไร่

๒. ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต โดยมีกิจกรรมนำผลผลิตที่เหลือจากการเกษตรมาผลิตเป็นน้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๓,๐๐๐ ไร่

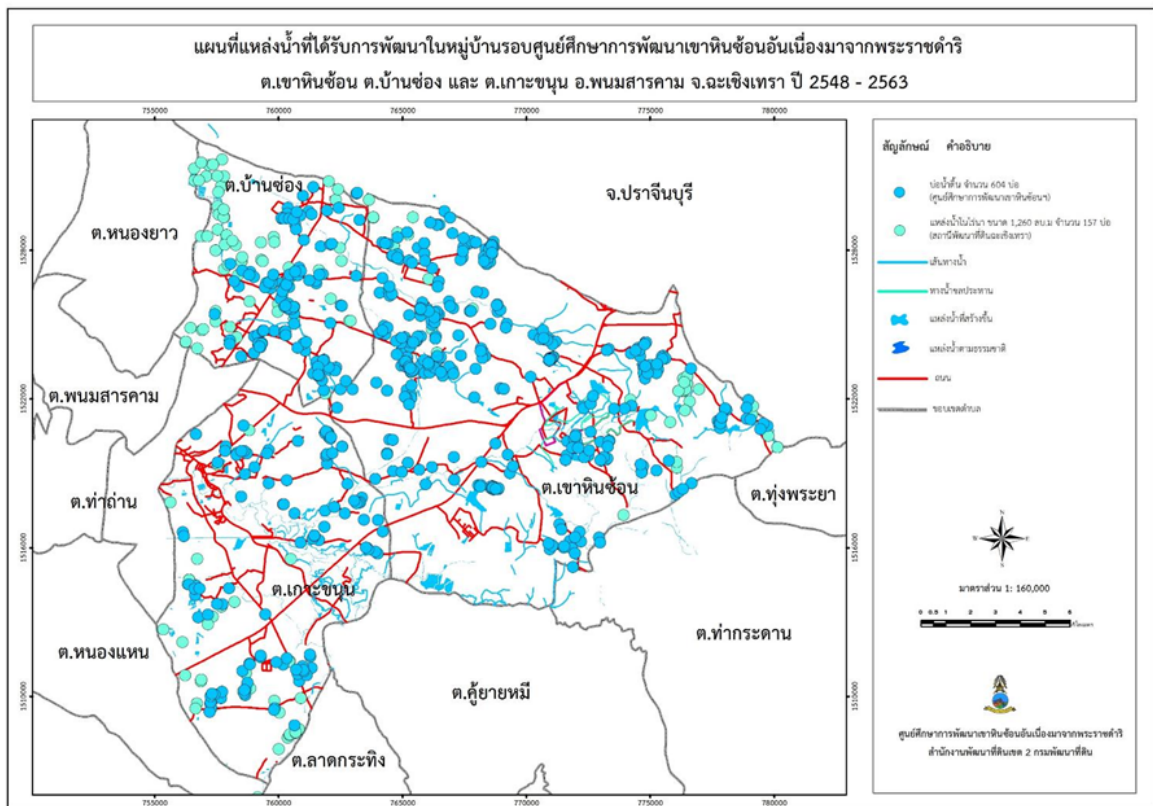

ภาพการส่งเสริมด้านการพัฒนาที่ดินและการใช้สารอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี

๓. ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค (บ่อน้ำตื้น) ให้กับเกษตรกรที่ขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภค ดำเนินการสนับสนุนตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๔

รวมทั้งสิ้น ๖๓๔ บ่อ ใช้ได้ดี จำนวน ๕๙๗ บ่อ น้ำไม่เพียงพอจำนวน ๑๑ บ่อ น้ำเป็นสนิมจำนวน ๕ บ่อ และกลบแล้วจำนวน ๒๑ บ่อ ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ตำบลบ้านช่อง ตำบลเกาะขนุน และตำบลเขาหินซ้อน

ภาพแผนที่แหล่งน้ำที่ได้รับการพัฒนาในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ

ภาพการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค (บ่อน้ำต้น)

๔. ส่งเสริมหมู่บ้านขยายผลบ้านหนองกระทิง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับเกษตรกรบ้านหนองกระทิงซึ่งเป็นหนึ่งในหมู่บ้านที่อยู่ใน “โครงการพัชรสุธาخانูรักษ์” โดยขยายผลการพัฒนาหมู่บ้านคนรักษ์ช้างตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดทำพื้นที่เกษตรแปลงรวมบ้านหนองกระทิง จำนวน ๑๗ ไร่ มีสมาชิกทั้งหมด ๓๕ ครัวเรือน เข้ามาใช้ประโยชน์ปลูกผักสวนครัวสำหรับบริโภคในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่าย และผลผลิตที่เหลือจากบริโภคสามารถนำไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวอย่างยั่งยืน สามารถประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสามารถอยู่ร่วมกับช้างได้อย่างสมดุล โดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ดำเนินการส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพดินให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างยั่งยืน และลดต้นทุนการผลิต มุ่งเน้นให้เกษตรกรนำเอาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ เพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน นอกจากนี้ ได้สาธิตและสนับสนุนเทคโนโลยีการให้ปุ๋ยพร้อมระบบน้ำด้วยวาล์วผสมปุ๋ย (Venturi fertilizer injector valve) ให้กับเกษตรกรในพื้นที่แปลงรวมบ้านหนองกระทิง เพื่อความสะดวก ประหยัดเวลา และแรงงาน ในการให้ปุ๋ย

ภาพการพัฒนาระบบให้น้ำหมักชีวภาพร่วมกับน้ำด้วยวาล์วผสมปุ๋ย (Venturi fertilizer injector valve)

๕. ส่งเสริมแปลงเรียนรู้การผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ เพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ และศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทรา ได้ดำเนินการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ และถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ เพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ พื้นที่ดำเนินการจำนวน ๑๒ ไร่ มีกิจกรรมที่ดำเนินการ จำนวน ๒ กิจกรรม ได้แก่

๑) การจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ เพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ (การผลิตเมล็ดพันธุ์ ชั้นพันธุ์คัด ชั้นพันธุ์หลัก) ผลผลิต ๒๔,๐๗๕ กิโลกรัม โดยผ่านมาตรฐาน จำนวน ๑๘,๒๓๔ กิโลกรัม และไม่ผ่านมาตรฐาน ๕,๘๔๑ กิโลกรัม

๒) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ รวม ๓๐๐ คน

๒.๕ พัฒนาศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ให้สามารถรองรับการศึกษา ดูงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกร พัฒนาเป็นต้นแบบแห่งการเรียนรู้ โดยมีศูนย์เรียนรู้ จำนวน ๑๔ แห่ง ประกอบด้วย ด้านเกษตรผสมผสาน จำนวน ๖ แห่ง ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร จำนวน ๑ แห่ง ด้านการเพาะเห็ดเศรษฐกิจ จำนวน ๑ แห่ง ด้านเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑ แห่ง ด้านการผลิตเชื้อเห็ดครบวงจร จำนวน ๑ แห่ง ด้านเกษตรผสมผสานและการเลี้ยงนมแพะ จำนวน ๑ แห่ง ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๒ แห่ง และด้านการเลี้ยงกบ จำนวน ๑ แห่ง ซึ่งมีเกษตรกรและหน่วยงานต่าง ๆ เข้าศึกษาดูงาน ในปี ๒๕๖๔ จำนวน ๖๒๙ คน

๓. การดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ในช่วง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

๓.๑ การปรับรูปแบบการอบรมเป็นออนไลน์

หลักสูตรที่อบรมปี ๒๕๖๔ รวมทั้งสิ้น ๒๑ หลักสูตร ได้แก่ อบรมปกติ จำนวน ๑๔ หลักสูตร อบรมออนไลน์จำนวน ๖ หลักสูตร และยกเลิกโครงการ จำนวน ๑ โครงการ

๓.๒ กิจกรรมช่วยเหลือประชาชน

๑. โครงการกล้าอิมสุข season ๒

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้จัดกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ “มีแล้วแบ่งปัน” โดยมีกิจกรรม “กล้าอิมสุข season ๒” ดำเนินการแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๑๙ ชนิด โดยเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ต้องการจำนวน ๕ ชนิด พร้อมดินเพาะกล้า จำนวน ๑ กิโลกรัม เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบและความเดือดร้อนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการขอรับเมล็ดพันธุ์จากโครงการ ดังนี้

๑) ส่งจดหมายพร้อมเขียนชื่อที่อยู่ในการจัดส่งของกลับ แนบใส่ซองส่งมาที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

๒) ท่านจะได้รับ เมล็ดพันธุ์ผัก ๕ ชนิด และดินปลูก ๑ กิโลกรัม

๓) ประชาสัมพันธ์โครงการผ่านทางเพจศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๓ มิถุนายน – ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔

๔) รายการเมล็ดพันธุ์ที่แจกจ่ายมีจำนวนทั้งหมด ๑๙ ชนิด

๕) มีผู้ขอรับเมล็ดพันธุ์จากโครงการกล้าอิมสุข season ๒ จำนวน

๗๓๕ ราย

ภาพเมล็ดพันธุ์ในโครงการ “กล้า อิ่ม สุข”

๒. ขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในพื้นที่ไม่สามารถขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรได้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จึงเป็นจุดศูนย์กลางในการนำผลผลิต และผลิตภัณฑ์จากเกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ มาจำหน่าย และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าแบบออนไลน์ โดยสามารถส่งสินค้าผ่านระบบ Line Official และ Page Facebook มียอดขายในปี ๒๕๖๔ ไม่ต่ำกว่า ๓๕๐,๐๐๐ บาท (รวมขายหน้าร้าน)

ภาพ ช่องทางการจำหน่ายสินค้าผ่านระบบไลน์ Line Official และ Page Facebook

ประโยชน์ที่ได้รับ

การพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรรอบศูนย์ฯ และผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษา เพื่อให้สามารถนำความรู้กลับไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังนี้

๑. ด้านการขยายผลความรู้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้นำผลสำเร็จจากการวิจัยขยายผลไปสู่เกษตรกรพื้นที่รอบศูนย์ฯ จำนวน ๔๓ หมู่บ้าน ๑๔,๗๕๔ ครัวเรือน และการนำตัวอย่างแห่งความสำเร็จที่เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติตามจนเกิดผลสำเร็จในอาชีพ โดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ สามารถคัดเลือกและนำมาจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ ทำหน้าที่เป็นเครือข่ายเพื่อขยายผลองค์ความรู้ได้ จำนวน ๑๔ แห่ง และจัดตั้งกลุ่มอาชีพ จำนวน ๒๐ กลุ่ม ผลจากการพัฒนาอาชีพ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ มีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีรายได้เฉลี่ยประมาณปีละ ๖๐,๐๐๐ บาทต่อคน

๒. การถ่ายทอดส่งเสริมความรู้ไปสู่เด็กและเยาวชนในโรงเรียน และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดสระแก้ว รวม ๓๔ แห่ง ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนการขยายผลสู่ผู้ปกครองของนักเรียนให้ได้ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงได้ดำเนินโครงการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเกษตร ส่งเสริมการทำผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ในครัวเรือน ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๓. การสนับสนุนและอนุรักษ์สัตว์สายพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ไก่เขาหินซ้อน ไก่พื้นเมือง พันธุ์เหลืองหางขาว เป็ดไข่พื้นเมืองพันธุ์ปากน้ำ ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงเพื่อนำไปผลิตทดแทนเป็นพันธุ์ใหม่รุ่นต่อไป

๔. ในแต่ละปีมีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมและศึกษาดูงาน การขอรับบริการด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น ปุ๋ยน้ำชีวภาพ การทำอาหารแปรรูป การถนอมอาหาร ตลอดจนเป็นสถานที่ถ่ายทำสารคดีเกี่ยวกับผลความสำเร็จของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ โดยระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๔ มีผู้เข้าเยี่ยมชม จำนวนทั้งสิ้น ๘๐,๒๐๐ คน

๕. การขยายผลสำเร็จของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้แก่ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาอบรม ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๔ มีผู้รับการฝึกอบรม จำนวนทั้งสิ้น ๑,๘๕๓ คน โดยหลักสูตรที่ได้รับความนิยม ๕ อันดับแรก คือ

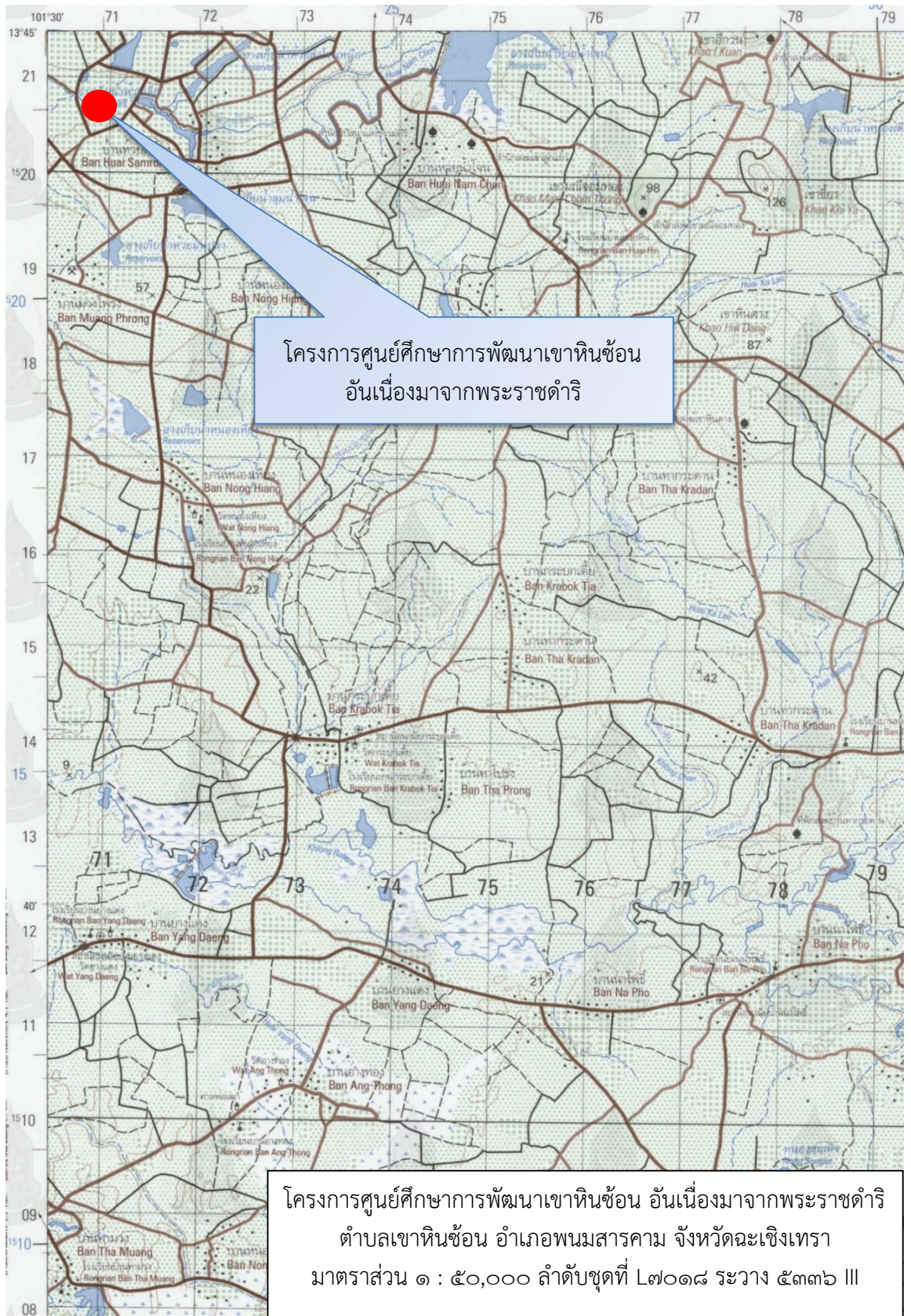
- หลักสูตรที่ ๑ การฝึกอบรมขยายผลสำเร็จของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ แก่ผู้สนใจทั่วไป จำนวน ๔๐๐ คน

- หลักสูตรที่ ๒ การฝึกอบรมเยาวชนไทยสืบสานปณิธานงานพ่อ (อยู่อย่างพอเพียง) จำนวน ๓๐๐ คน

- หลักสูตรที่ ๓ อบรมการพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จำนวน ๑๕๐ คน
- หลักสูตรที่ ๔ การพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพปลอดภัยสูงและได้มาตรฐานสากล จำนวน ๑๕๐ คน
- หลักสูตรที่ ๕ ปุ๋ยหมักเติมอากาศและແພນແຕງ จำนวน ๑๐๐ คน (จำนวน ๒ รุ่น ๆ ละ ๕๐ คน)

โครงการพัฒนาพื้นที่โดยรอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร และพระราชทานพระราชดำริ ความโดยสรุปว่า ให้มีการพัฒนาที่ดินบริเวณติดต่อกับวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร เพื่อเป็นแหล่งพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วย แหล่งน้ำ วนอุทยานเพื่อการรักษาป่าไม้ สัตว์ป่า และราษฎรในพื้นที่สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ดีขึ้น

เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริ ความโดยสรุปว่า ให้พิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำบริเวณคลองบ้านอำเภอ เพื่อประโยชน์ในการกสิกรรมของราษฎรในพื้นที่ และสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาของวัดญาณสังวรารามฯ พร้อมทั้งส่งเสริมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณพื้นที่โครงการให้เป็นวนอุทยานรักษาป่าและสัตว์ป่า

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดญาณสังวราราม
วรมหาวิหาร เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๕

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีน้อมเกล้าฯ ถวาย
พระพุทธรูปแกะสลักหน้าผาเขาชีจรรย์
เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๔

ผลการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาพื้นที่โดยรอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร ได้น้อมนำ **หลักบวร** คือ **บ้าน วัด โรงเรียน** ซึ่งเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ได้มีการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพการเกษตรของราษฎรในพื้นที่ พื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า การส่งเสริมดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานในปี ๒๕๖๔ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ด้านการพัฒนาอาชีพการเกษตร ได้มีการออกหน่วยให้ความรู้ในเรื่องการทำ การเกษตรให้แก่ประชาชนในพื้นที่ และผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องแนวทางและผลสำเร็จ ของโครงการฯ รวมถึงวิธีการทำการเกษตรให้แก่เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับ พื้นที่ของตนเอง

เจ้าหน้าที่ออกหน่วยให้ความรู้การทำการเกษตร ให้แก่ประชาชนผู้สนใจ

สื่อประชาสัมพันธ์สำหรับให้ความรู้ ในแนวทางการทำการเกษตร

ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการสร้าง ความปลอดภัยให้แก่สัตว์ป่าในพื้นที่ แสดงแนวเขตที่ชัดเจน โดยการปรับปรุงแนวรั้วตาข่ายให้อยู่ ในสภาพที่สมบูรณ์ และจัดตั้งชุดปฏิบัติการช่วยเหลือสัตว์ป่าสำหรับสัตว์ป่าที่พลัดหลง โดยนำมา ฟื้นฟูสภาพร่างกายก่อนที่จะปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมเยาวชน การพิมพ์สื่อ ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม รวมถึงมีการพัฒนาสถานที่เพื่อให้ความพร้อมสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้สนใจ ที่จะศึกษาในเรื่องของความสำเร็จของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หมีซึ่งเป็นสัตว์ป่าของกลางอยู่ในความดูแล ของหน่วยงานร่วมในโครงการ คือ สถานีเพาะเลี้ยง สัตว์ป่าบางละมุง

แนวรั้วตาข่ายที่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซม เพื่อแสดงแนวเขตที่ ชัดเจน และป้องกันไม่ให้สัตว์ป่าออกนอกพื้นที่ รวมทั้งป้องกัน การบุกรุก แผ้วถาง ถิ่นครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินบริเวณเขาชีโอน

ด้านการพัฒนาทรัพยากรดินและแหล่งน้ำ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำของบ้านอำเภอ ได้ดำเนินการพัฒนาระบบส่งน้ำทำอย่างเก็บน้ำมาบฟักทอง ๒ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง

จังหวัดชลบุรี โดยก่อสร้างระบบส่งน้ำแบบท่อ PE เส้นผ่านศูนย์กลาง ๒๕๐ มิลลิเมตร ความยาว ๑.๙๕ กิโลเมตร

เตรียมพื้นที่เพื่อวางแนวท่อส่งน้ำ

ท่อส่งน้ำความยาวประมาณ ๑.๙๕ กิโลเมตร

ประโยชน์ที่ได้รับ

ด้านการพัฒนาอาชีพการเกษตร เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ และประชาชนผู้สนใจ สามารถนำองค์ความรู้ในเรื่องของการทำการเกษตรที่ได้รับจากการออกหน่วยให้ความรู้ และจากสื่อประชาสัมพันธ์ มาปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม

ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในโครงการฯ มีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนเกิดความตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อัตราการบุกรุกพื้นที่ป่าลดน้อยลง สัตว์ป่าในพื้นที่ของโครงการฯ มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาทรัพยากรดินและแหล่งน้ำ ในปี ๒๕๖๔ โครงการฯ ได้ดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำให้พอเพียงต่อการอุปโภค – บริโภค และทำการเกษตรของราษฎร โดยดำเนินการพัฒนาระบบส่งน้ำทำอ่างเก็บน้ำมาบพิภทอง ๒ เพิ่มเติม ซึ่งจะสามารถเพิ่มพื้นที่การเกษตรให้กับราษฎรได้อีกประมาณ ๘๐ ไร่

โครงการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานขุนด่านปราการชล ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ และ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริให้ดำเนินการก่อสร้างพิพิธภัณฑ์เชื่อมคลองท่าด่าน ในลักษณะเป็นพิพิธภัณฑ์ชาวบ้าน ต่อมาในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๙ มีพระราชดำริให้พิจารณาปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ให้มีความเหมาะสม และบริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์มากยิ่งขึ้น และเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔ ได้พระราชทานนามพิพิธภัณฑ์นี้ว่า “พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครนายก พระบรมชนกชลพัฒน์”

ผลการดำเนินงาน

กรมศิลปากรดำเนินการออกแบบและติดตั้งนิทรรศการถาวร ปรับปรุงในด้านสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์ ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและงานสุขาภิบาล ก่อสร้างและปรับปรุงอาคารสำนักงานและบ้านพัก จัดซื้อครุภัณฑ์ จัดทำสิ่งพิมพ์และวางระบบการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินงานด้านก่อสร้าง ซึ่งมีความล่าช้าจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ คาดว่าจะแล้วเสร็จสมบูรณ์ในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

บริเวณโถงทางเข้าพิพิธภัณฑ์

ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครนายก พระบรมชนกชลพัฒน์ ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาในด้านอาคารสถานที่ และมีระบบการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีผู้สนใจเดินทางเข้าเยี่ยมชมและได้รับประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์มากยิ่งขึ้นด้วย

โครงการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน
ขุนด่านปราการชล

โครงการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑสถานขุนด่านปราการชล
ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
(มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L๗๐๑๘ ระวังง ๕๒๓๗ I)

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖ ความโดยสรุปว่า “... ให้พัฒนาพื้นที่เป็น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาด้านการเกษตรกรรม โดยเน้นการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าไม้ให้กลับอุดม สมบูรณ์ดั้งเดิม สามารถทำการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการปลูกป่า จัดหาแหล่งน้ำสนับสนุน การปลูกป่าและการเพาะปลูกพืช จัดระเบียบให้ราษฎรในพื้นที่โครงการให้เข้าอยู่อาศัย และทำกิน อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับธรรมชาติ ให้ราษฎรเข้าร่วมดูแลรักษา ตลอดจน ได้อาศัยผลผลิตจากป่าและเพาะปลูกพืชต่าง ๆ โดยไม่ต้องเข้าไปบุกรุกทำลายป่าไม้อีกต่อไป...”

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรและทรงติดตามผลการดำเนินงาน จำนวน ๑๑ ครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งได้พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ รวมถึงเครื่องช่วยอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) การฟื้นฟูสภาพป่าไม้โดยใช้ระบบป่าเปียกและภูเขาป่า การปลูกไม้โตเร็วเพื่อใช้ในการเผาถ่าน การปรับปรุงดินเสื่อมสภาพ การทำเกษตรในรูปแบบทฤษฎีใหม่ การทดลองปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ พื้นฟู และป้องกันการพังทลายของดิน การผสมพันธุ์พืช ลูกผสมสองชั้นในพืชผักที่รับประทานผล การอนุรักษ์และขยายพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อปล่อยคืนสู่ ธรรมชาติ การพัฒนาพลังงานทดแทน และการพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

ผลการดำเนินงาน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการ สอนองพระราชดำริโดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาร่วมสอนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้น การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและป่าไม้ การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่า ให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงการนำ ผลสำเร็จจากแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริไปเผยแพร่ขยายผลสู่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น เกษตรกร เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีอาชีพ มีรายได้ และมีความสุขอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา

ดำเนินการศึกษา ทดลอง วิจัย ตามแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ รวมถึง แนวทางการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๘๗ เรื่อง ทำเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน ๘๖ เรื่อง งานวิจัยที่อยู่ ระหว่างการขอขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์ จำนวน ๑ เรื่อง คือ พันธุ์แท้ไก่เขียวห้วยทราย และงานวิจัยที่อยู่ ระหว่างดำเนินการโครงการ จำนวน ๑ เรื่อง คือ ลักษณะเชื้อเพลิงและพฤติกรรมไฟ และการปลูกต้นไม้ เพื่อการสร้างแนวกันไฟเปียก (งานวิจัยด้านป่าไม้ ของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บางเขน) หัวหน้าโครงการ ผศ.ดร.กอบศักดิ์ วันธงชัย ระยะเวลาดำเนินการ พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ รวม ๓ ปี อยู่ระหว่างดำเนินการ เนื่องจากติดช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

๒. ด้านการขยายผลการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้

๒.๑ โครงการศึกษาทดลองด้านพืชเพื่อส่งเสริมอาชีพ (แปลง ๑๔๖ ไร่)

- ผักอบรมหลักสูตรการเพาะและขยายพันธุ์ไม้ผล จำนวน ๑ รุ่น ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน ๔๐ คน เจ้าหน้าที่จัดการฝึกอบรม จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๔๕ คน

๒.๒ โครงการศึกษาทดลองการใช้หญ้าแฝกปรับปรุงดินที่แข็งเป็นดานเพื่อการปลูกพืช

- แปลง ๘๐ พรรษา มีจุดสาธิต ๑๔ จุด โดยจัดทำเป็นแปลงสาธิต เพื่อการศึกษา ดูงานให้กับหน่วยงานราชการ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนและเกษตรกร ในเรื่องของการสูญเสียหน้าดิน การป้องกัน และฟื้นฟูดินด้วยการปลูกหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ

- แปลง ๘๔ พรรษา สาธิต ๒ ลักษณะ คือ แปลงสาธิตการศึกษาทดลองปลูกพันธุ์ไม้ยืนต้นร่วมกับหญ้าแฝกในรูปแบบต่าง ๆ และแปลงสาธิตปลูกพันธุ์ไม้ผลร่วมกับหญ้าแฝก

- การขยายผลองค์ความรู้ด้านการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกสู่ประชาชน ในรูปแบบการจัดนิทรรศการในพื้นที่ต่าง ๆ ในช่วงปี ๒๕๖๔ ได้เข้าร่วมจัดนิทรรศการ จำนวน ๓ ครั้ง และการใช้หญ้าแฝกในการปรับปรุงและพัฒนาดินในพื้นที่บริเวณที่ลาดเชิงเขา ที่มีลักษณะดินที่แข็งเป็นดาน

๒.๓ โครงการตัวชี้วัดด้านพัฒนาป่าไม้

๑) จัดทำ คู่มือ บันทึกและรวบรวมข้อมูลแปลงศึกษาตัวชี้วัด จำนวน ๑๒ แปลง

- แปลงศึกษาบริเวณแปลงปลูกป่า จำนวน ๔ แปลง พบว่า พันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ สีเสียดแก่น สาร ยางนา ชี้เหล็ก เสลา ตะแบก แจง โมกมัน มะกอกป่า และพันธุ์ไม้ในแปลงปลูกป่าบางแปลงเริ่มพบพันธุ์ไม้ท้องถิ่นดั้งเดิม เป็นไม้เด่นขึ้นทดแทนพันธุ์ไม้ที่ปลูก

- แปลงศึกษาบริเวณแปลงป่าธรรมชาติ จำนวน ๔ แปลง พบว่า พันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ รัง ตะแบกเลือด อ้อยช้าง ประดู่ ช้างน้ำ และพันธุ์ไม้ป่าธรรมชาติเป็นพันธุ์ไม้ในสังคมป่าเต็งรัง มีไม้รัง ตะแบกเลือด อ้อยช้าง ประดู่ ช้างน้ำ เป็นไม้เด่น ความหนาแน่นและความหลากหลายชนิดของพันธุ์ไม้ มีมากกว่าแปลงป่าปลูก แต่ความโตและความสูงเฉลี่ยน้อยกว่าแปลงป่าปลูก

- แปลงศึกษาบริเวณเขาเสวยกะปิ บำรุงรักษาโดยระบบภูเขาป่า เป็นแปลงที่มีระดับความสูงแตกต่างกัน จำนวน ๔ แปลง พบว่า พันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ ตะแบกเลือด รัง อ้อยช้าง สามพันตา แดง และพันธุ์ไม้บริเวณเขาเสวยกะปิ เป็นพันธุ์ไม้ในสังคมป่าเต็งรัง มีต้นตะแบกเลือด เป็นพันธุ์ไม้เด่นขึ้นอยู่กระจายอยู่ทุกชั้นความสูง พันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่บริเวณชั้นความสูงตอนบนมีความหนาแน่นและความหลากหลายชนิดของพันธุ์ไม้มากกว่าพันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่บริเวณเชิงเขา แต่มีความโตและความสูงของพันธุ์ไม้น้อยกว่า

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สังคมป่าไม้ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ เป็นสังคมพืชของป่าเต็งรัง มีไม้รัง และตะแบกเลือดเป็นพันธุ์ไม้เด่นและกระจายทั่วทั้งพื้นที่ รองลงมา ได้แก่ ประดู่ อ้อยช้าง ช้างน้ำ และแดง สำหรับสังคมพืชในแปลงป่าปลูก พบว่า สีเสียดแก่น สาธร ยางนา ชีเหล็ก เสลา ตะแบก แจง โมกมัน มะกอกป่า เป็นพันธุ์ไม้เด่น และเริ่มพบพันธุ์ไม้ถิ่นดั้งเดิมเข้ามาทดแทน พันธุ์ไม้ในป่าธรรมชาติและเขาเสวยกะปิมีอัตราความหนาแน่นและความหลากหลายชนิดของพันธุ์ไม้มากกว่าพันธุ์ไม้บริเวณแปลงปลูกป่า ดังนั้น เพื่อให้แปลงปลูกป่ามีสภาพความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น สมควรทำการปลูกพันธุ์ไม้เสริมในแปลงปลูกป่า เพื่อเพิ่มอัตราความหนาแน่นและความหลากหลายชนิดของพันธุ์ไม้ การฟื้นฟูป่าไม้ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ต้องคำนึงถึงชนิดพันธุ์ไม้ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และภูมิอากาศ

๒) ทำรั้วลวดหนามรอบแปลงตัวชี้วัด จำนวน ๗ แปลง

๓) สำรวจ บันทึก รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลนก และสัตว์ป่า จำนวน ๓ ครั้ง

พบนกทั้งหมด ๘๓ ชนิด จาก ๑๕ อันดับ ๗๓ วงศ์ วงศ์ที่พบมากที่สุดคือ วงศ์นกยาง (วงศ์ Ardeidae) พบจำนวน ๗ ชนิด เป็นนกประจำถิ่นที่พบได้ทั่วไป ๗๙ ชนิด นกอพยพในฤดูหนาวที่พบได้ทั่วไป ๑๔ ชนิด

นกยางเป็ย

นกยางควาย

๒.๔ โครงการตัวชี้วัดด้านการพัฒนาดิน

- เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ – กันยายน ๒๕๖๔ เก็บตัวอย่างดินเพื่อวัดความชื้น จำนวน ๕๒ ครั้ง ๓,๗๔๔ ตัวอย่าง พบว่า ความชื้นในเดือนกันยายน มากที่สุด ส่วนความชื้นในแปลงที่พบสูงสุด คือ ปมท ๙/๑

- เก็บตัวอย่างดินวัดความหนาแน่น ๒ ครั้ง ๔๘ ตัวอย่าง

- เก็บตัวอย่างดินเพื่อตรวจความอุดมสมบูรณ์ ๒ ครั้ง ๔๘ ตัวอย่าง

“ส่งตรวจที่กรมพัฒนาที่ดิน”

- การเพิ่มของหน้าดินบน ๑๒ แปลง ๒ ครั้ง

- เก็บดินในบ่อทดสอบเพื่อดูการชะล้างพังทลาย ๑ ครั้ง ๔ แปลง

เก็บตัวอย่างดินเพื่อวัดความชื้น และตรวจความอุดมสมบูรณ์

๒.๕ โครงการตัวชี้วัดด้านการพัฒนาคุณภาพน้ำ

- การตรวจวัดคุณภาพน้ำในอ่างทั้งหมด ๗ อ่าง ที่อยู่ในเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ โดยแสดงค่าตัวชี้วัดคุณภาพน้ำทั้ง ๗ ค่า ได้แก่ อุณหภูมิ ความเป็นกรด - ด่าง การนำไฟฟ้า ออกซิเจนที่ละลายในน้ำ ตะกอน และค่าความเค็มของน้ำ โดยทำการตรวจทุก ๆ เดือน พบว่า ค่าตัวชี้วัดต่าง ๆ ของแต่ละอ่างเก็บน้ำผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดด้านน้ำ และจากปริมาณน้ำในปัจจุบันของแต่ละอ่างมีปริมาณเพียงพอต่อการใช้อุปโภคบริโภค และการเกษตร รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยต่าง ๆ ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ

๒.๖ โครงการขยายผลการฟื้นฟูดินเสื่อมคุณภาพ

๑) การจัดพื้นที่สาธิตเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมการดูแลรักษาพื้นที่สาธิตมีการให้น้ำ กำจัดวัชพืช ตัดแต่งใบแฝก ตามวงรอบ ตัดแต่งกิ่ง ทำความสะอาด ให้น้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยหมักเดือนละ ๑ ครั้ง

๒) การถ่ายทอดองค์ความรู้ งานพัฒนาที่ดินได้ต้อนรับคณะศึกษาดูงาน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ ๒ คณะ ๒๒ คน และมีคณะเข้าฝึกปฏิบัติ ๒ คณะ ๒๐๐ คน

๓) การส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ให้เกษตรกร ประชาชน และหน่วยงานราชการ จำนวน ๗๐ คน ๒,๘๘๑ กิโลกรัม สนับสนุนน้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๕๔ คน ๘๗๐ ลิตร สนับสนุนสารเร่ง พด. จำนวน ๑๙ คน ๔๓๔ ของ สนับสนุนปุ๋ยหมัก จำนวน ๓๓ คน ๒,๐๒๐ กระสอบ สนับสนุนขุยมะพร้าว จำนวน ๑๑ คน ๔๕๗ กระสอบ สนับสนุนโดโลไมท์ จำนวน ๑๓ คน ๒๐ ตัน และสนับสนุนน้ำหมักชีวภาพให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในการดูแลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จำนวน ๑๑ โรงเรียน ๒๒๐ ลิตร

๔) การพัฒนาฟื้นฟูธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดำเนินการปลูกแฝกในพื้นที่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จำนวน ๒๕๐,๐๐๐ กล้า ในพื้นที่แปลงสาธิตการผสมผสาน เทคโนโลยีพัฒนาที่ดินในการจัดการดินทราย ปลูกในพื้นที่ขยายผล หรือพื้นที่ให้บริการ จำนวน ๑,๕๐๐,๐๐๐ กล้า สนับสนุนกล้าแฝกเปลือยรากให้เกษตรกร ประชาชน และหน่วยงานราชการ จำนวน ๘๖ คน ๕๐๐,๐๐๐ กล้า ขุดลอกสระเก็บน้ำ และร่องทางเดินน้ำ ๕ จุด และปรับปรุงคันดินกั้นน้ำหรือเส้นทางลำเลียงในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ระยะทาง ๕ กิโลเมตร

๕) ถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต สนับสนุนการใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ หลัฟ้าแฝก และปุ๋ยสังเคราะห์เพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน ดูแลรักษาแปลงสาธิต อุปกรณ์เครื่องใช้รวมทุกแปลงสาธิต จัดทำระบบน้ำแปลงแฝกทรงงาน

๒.๗ โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์

- ดำเนินการไถเตรียมดินและดูแลนาข้าว จำนวน ๕ แปลง

๒.๘ โครงการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ

- จัดทำปุ๋ยหมัก เพื่อสนับสนุนหน่วยงานและใช้ในพื้นที่โครงการฯ

๒.๙ โครงการส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน (งานส่งเสริมการเกษตร)

- ปรับปรุงโรงเรือนเพาะชำและขยายพันธุ์ไม้ผล

๒.๑๐ โครงการส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน (งานขยายผลทำการเกษตรผสมผสาน)

- แปลงเกษตรผสมผสานและโรงเลี้ยงไก่
- ปรับปรุงระบบน้ำในแปลงเพาะชำกล้าไม้สวนครัว
- ปรับปรุงระบบน้ำในพื้นที่แปลงกล้าไม้ผล
- แปลงสาธิตการให้น้ำพืชในแปลงไม้ผล

๒.๑๑ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ (งานปศุสัตว์)

- ฝึกอบรมการเลี้ยงสัตว์ปีก ๑ รุ่น ๒๐ คน ได้แก่ ไก่พื้นเมือง เป็ด ไก่ไข่ และผลิตลูกเป็ด - ลูกไก่ ๒,๔๑๒ ตัว ฝึกอบรมการเลี้ยงแพะเนื้อและแพะนม ๑ รุ่น ๑๐ คน ฝึกอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ ๑ รุ่น ๒๐ คน และส่งเสริมสัตว์ปีกสู่โรงเรียน ๒ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านไร่ใหม่ และโรงเรียนวัดช้างแท่งกระจาด พร้อมสนับสนุนพันธุ์ไก่พื้นเมือง โรงเรียนละ ๓๐ ตัว และอาหาร จำนวน ๓ กระสอบ

สนับสนุนพันธุ์ไก่พื้นเมืองให้แก่โรงเรียนวัดช้างแท่งกระจาด

๒.๑๒ โครงการส่งเสริมด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

- ดำเนินการฝึกอบรมการเลี้ยงปลากินพืช ๑ รุ่น ๓๐ คน และประมงโรงเรียนโดยอบรมครูและนักเรียน รวม ๘ โรงเรียน จำนวนรวม ๘๐ คน โดยสาธิตการเลี้ยงปลาอุก บิ๊กอูยในบ่อดิน พร้อมสนับสนุนปัจจัยการผลิต

๒.๑๓ โครงการส่งเสริมงานเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์กบ

- ดำเนินการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์กบ

๒.๑๔ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (แปลง ๕ ไร่)

- จัดทำแปลงสาธิตการทำนา การปลูกพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ ปลูกไม้ผสมผสาน จัดทำโรงเรือนผลิตลูกไก่ไข่ ปรับปรุงระบบน้ำในแปลง และอบรมการเลี้ยงไก่ไข่ แบบกึ่งปล่อย การเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก และการดูแลแปลงไม้ผล

๒.๑๕ โครงการฝึกอบรมเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ฝึกอบรมเกษตรทฤษฎีใหม่ฯ รุ่นละ ๑ วัน จำนวน ๑ รุ่น ๆ ละ ๕๐ คน พร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิต

๒.๑๖ โครงการจัดหาน้ำให้พื้นที่ขยายผล (งานชลประทาน)

- ดูแลโรงสูบน้ำสำหรับพื้นที่ขยายผลของศูนย์ฯ

๒.๑๗ โครงการส่งเสริมการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน

- ดำเนินการเพาะเห็ดนางฟ้าภูฐานและเห็ดหลินจือแดง

- ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันโรงเรียน

ตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๙ โรงเรียน ๒ ศูนย์เรียนรู้

๒.๑๘ โครงการพัฒนาป่าไม้

- เพาะชำกล้าไม้มีค่าและไม้ที่มีความสำคัญของจังหวัด เพื่อแจกจ่ายหน่วยงานและประชาชนทั่วไป จำนวน ๕๐,๐๐๐ กล้า

เพาะชำกล้าไม้มีค่าเพื่อแจกจ่ายแก่ประชาชนทั่วไป

๒.๑๙ โครงการปลูกสร้างเสริมป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่า

- ดำเนินการปลูกซ่อมเสริมป่าในพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ พื้นที่ ๓๐๒ ไร่ ๒๖ ชนิด ๓๐,๒๕๕ ต้น

- ปลูกไม้เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณพื้นที่หน้าแปลง ๑๔๖ ไร่ ไม้มะค่าโมง ๕๐ ต้น ไม้มะค่าแต้ ๕๐ ต้น ไม้สาธิต ๒๐๐ ต้น

- ปลูกไม้เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณพื้นที่หนองข้าวเหนียว (ท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยทราย) ไม้สาธิต ๔๐๐ ต้น ไม้มะค่าแต้ ๔๐๐ ต้น

- ปลูกไม้เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณพื้นที่เขาบ่อชิง ไม้มะค่าแต่ ๔๐๐ ต้น
ไม้สาร ๔๐๐ ต้น

๒.๒๐ โครงการเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์และอนุรักษ์สัตว์ป่า

- จัดทำป้ายสื่อความหมายติดกรงสัตว์ป่า ปรับปรุงห้องสุขา จัดทำรั้วกันสัตว์ป่า รากำจัดของเสียสัตว์ป่า รั้วป้องกันเนื้อทราย ซ่อมแซมกรงสัตว์ปีก โรงให้อาหารสัตว์ปีก กรงเลี้ยงชะนี กรงสี่เหลี่ยม จัดทำโรงให้อาหารสัตว์กึ่ง

๒.๒๑ โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

- กิจกรรมปักป้ายทรัพยากร ดำเนินการจัดทำแนวกันไฟ ๓๒ กิโลเมตร รอบบริเวณแปลงปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืช เขาเสวยกะปิ รอบพื้นที่ปักป้าย เขาทอง เขาน้อย เขาบ่อชิง สำรวจพันธุ์ไม้บริเวณพื้นที่ปักป้ายทรัพยากร จัดทำและดูแลแปลงศึกษา บันทึกข้อมูลแปลง เป้าหมาย จำนวน ๔ แปลงใหญ่ วางแปลงตัวอย่างพื้นที่ปักป้ายทรัพยากร และดูแลรักษาเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติและพันธุ์ไม้ ป่าเต็งรัง เขาบ่อชิง ระยะทาง ๖๐๐ เมตร

- กิจกรรมบำรุงรักษาแปลงปลูกรักษาทรัพยากร ดำเนินการบำรุงรักษา แปลงปลูกพันธุ์กรรมพืช เนื้อที่ ๙๗ ไร่ โดยรดน้ำ พรวนดิน ใส่ปุ๋ย ปลูกซ่อม และดูแลรักษา ซ่อมแซม เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติและพันธุ์ไม้ ระยะทาง ๗๐๐ เมตร

- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร ดำเนินการส่งเสริม เผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนโรงเรียนรอบศูนย์ฯ ห้วยทราย/อบต./เทศบาล/จหน.อสม. เรื่องโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชและสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน ๔๐ คน

การสำรวจพันธุ์ไม้บริเวณพื้นที่ปักป้ายทรัพยากร

วางแปลงตัวอย่างพื้นที่ปักป้ายทรัพยากร

๒.๒๒ โครงการสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- ดำเนินการปลูกกล้าพันธุ์ไม้ม่วงเพิ่มและปลูกซ่อมเสริม

๒.๒๓ โครงการรวบรวมพันธุ์ไม้มงคลประจำจังหวัด ๗๗ จังหวัด

- รวบรวมพันธุ์ไม้มงคลประจำจังหวัด ๗๗ จังหวัด พร้อมป้ายชื่อพันธุ์ไม้

๒.๒๔ โครงการถ่านชีวภาพ

- ฝึกอบรมการผลิตและการใช้ประโยชน์จากถ่านชีวภาพ จำนวน ๒๗ คน ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้เรื่องการเผาถ่านชีวภาพ การผลิตสับจากผงถ่านชีวภาพ และการผลิต ตลับดูดกลิ่นจากถ่านชีวภาพ ซ่อมบำรุงระบบน้ำในแปลงงานทดลอง และจัดซื้อเครื่องสับย่อย บดละเอียดดินเนกประสงค์ จำนวน ๑ เครื่อง

๒.๒๕ โครงการทดลองปลูกกาแฟโรบัสต้าในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนา ห้วยทรายฯ

- จัดทำป้ายพาสวูสแสดงแผนผังการปลูกกาแฟในพื้นที่ศูนย์ศึกษา การพัฒนาห้วยทรายฯ

๒.๒๖ โครงการสถานีตรวจวัดอากาศ

- บำรุงรักษาเครื่องตรวจ วัดอากาศ ภาคแสดงผลเครื่องมือวัดทิศทาง และความเร็วลม และจัดซื้อกระดาษกราฟ เครื่องมือวัดความยาวนานแสงแดด ปากกาเทอร์ไฮโกร กราฟ และสเปรย์กำจัดมดและแมลง

ทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ

ทรงเปิดอาคารศูนย์แสดงสินค้าและจำหน่ายสินค้า ของเกษตรกร

๒.๒๗ โครงการศูนย์แสดงสินค้าและจำหน่ายสินค้าของเกษตรกรศูนย์ศึกษา การพัฒนาห้วยทรายฯ

- ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์รอบโครงการ ปรับปรุงอาคารร้าน ลานขายต้นไม้ และสินค้าเกษตร ติดตั้งผ้าม่านศูนย์แสดงสินค้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตร พร้อมชั้นวางสินค้า

๒.๒๘ โครงการปรับปรุงอาคารประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- ดำเนินการซ่อมแซมรอยรั่วซึมหลังคาตาดคอนกรีตอาคาร พื้นที่ ๕๓ ตารางเมตร และซ่อมแซมระเบียบไม้เทียม พื้นที่ ๑๕๓.๓๕ ตารางเมตร และต้นไม้ตกแต่ง ไม้ดอก ไม้ประดับหญ้า อุปกรณ์ตกแต่ง เพื่อใช้ในการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบบริเวณอาคารฯ

๒.๒๙ โครงการปรับปรุงอาคารที่พักสำหรับผู้เข้ารับการศึกษาอบรม

- ดำเนินการติดตั้งระบบปั้มน้ำ เตียง และที่นอนขนาด ๖ ฟุต พร้อมชุดเครื่องนอนขนาด ๖ ฟุต จำนวน ๖ ชุด ตู้เสื้อผ้า จำนวน ๒๐ หลัง และปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบบริเวณอาคารฯ

๒.๓๐ โครงการแปลงสาธิตทางการเกษตรทั้งไม้ผล และไม้ดอกไม้ประดับ

- ดำเนินการฝึกอบรมการขยายพันธุ์พืชที่ขยายพันธุ์ได้ยากและแปรรูปผลผลิตให้เกษตรกรและผู้สนใจ จำนวน ๑ รุ่น ๆ ละ ๒๐ คน ปรับพื้นที่ ๕ ไร่ และขุดสระน้ำขนาด ๒๐ x ๑๐ เมตร พร้อมปัจจัยการผลิต ได้แก่ ต้นกล้าพันธุ์ฝรั่งสายพันธุ์ไต้หวัน กล้วยหอมเตี้ย บัวบกโชด ปุ๋ยเคมี และวางระบบน้ำใช้ในแปลง

๒.๓๑ โครงการเสริมสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

- ดำเนินการฝึกอบรมจัดทำแชมพูมะค่าดีควาย จำนวน ๑ รุ่น ๆ ละ ๑๕ คน จัดทำน้ำมันเหลือง จำนวน ๑ รุ่น ๆ ละ ๑๕ คน จัดทำน้ำมันเขียว จำนวน ๑ รุ่น ๆ ละ ๑๕ คน

๓. ด้านการบริหารจัดการองค์กร

การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

๑. เผยแพร่ผ่านทางสื่อวิทยุชุมชน ทางศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนคนหัวใจศรัทธา ความถี่ ๙๑.๗๕ MHz. รายการ “ศูนย์ฯ หัวใจศรัทธา...ห่วงใยประชาชน” ทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา ๑๖.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. จำนวน ๒๑๘ วัน โดยเน้นเรื่อง หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

๒. จัดทำเอกสาร/แผ่นพับ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ รวมถึงจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์และสื่อความหมายในแปลงงานสาธิตต่าง ๆ ภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ

๓. ให้การสนับสนุนวิทยากร ในการบรรยายให้ความรู้นอกสถานที่เรื่องการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ เช่น การเผาถ่านชีวภาพ การเพาะเห็ด จำนวน ๖ ครั้ง ได้แก่ จังหวัดนครปฐม จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครราชสีมา และกรุงเทพมหานครฯ

๔. อำนวยความสะดวกให้กับคณะถ่ายทำสารคดีเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๔ ครั้ง เช่น สารคดีชุด “ร้อยไทยด้วยดวงใจ” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย

ถ่ายทำสารคดีเผยแพร่โครงการพระราชดำริ

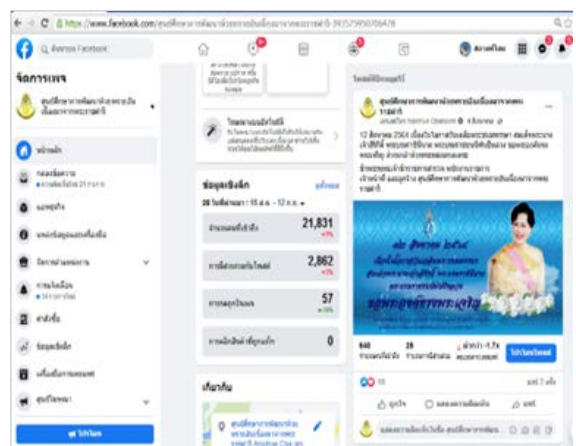
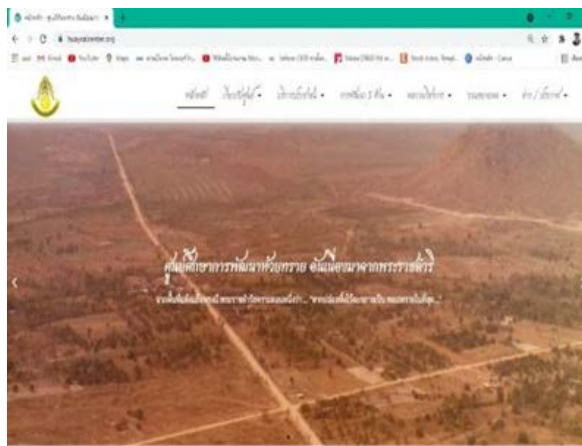
๕. ดำเนินการจัดทำสารคดีเพื่อถ่ายทอดการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จำนวน ๔ เรื่อง เพื่อเผยแพร่ทางช่องยูทูป “HuaiSai Center” และเพจ Face book : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ได้แก่

- การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช และการขยายพันธุ์พืช
- การส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่พระราชทานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
- การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
- การปลูกผักวันละแปลง เก็บวันละแปลง ขายวันละแปลง ในพื้นที่ ๑ งาน

สร้างรายได้ ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน

๖. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ผ่านทาง Social Network มีผู้เข้าเยี่ยมชม จำนวน ๔๖๒,๐๘๔ คน ได้แก่ ช่องทาง

- เพจ Facebook “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”
- เว็บไซต์ www.huaisaicenter.org

ประชาสัมพันธ์ผ่านทาง Social Network

๗. จัดทำองค์ความรู้ แจกจ่ายประชาสัมพันธ์ จำนวน ๖ เรื่อง ได้แก่
- การผลิตน้ำส้มควันไม้ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ
  - ถ่านชีวภาพ
  - คู่มือเทคนิควิธีการปลูกหญ้าแฝกในการปรับปรุง และพัฒนาดินที่แข็งเป็นดาน

เพื่อการปลูกพืช

- เกษตรทันสมัย นวัตกรรมง่าย ๆ ทำเองได้ไม่ยาก
- คู่มือการจัดการพื้นที่ ๕ ไร่ ให้อยู่อย่างยั่งยืนได้อย่างไร
- การขยายพันธุ์พืช

๘. รมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ตั้งจุดคัดกรองผู้เข้ามาติดต่อประสาน และเข้าเยี่ยมชม เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

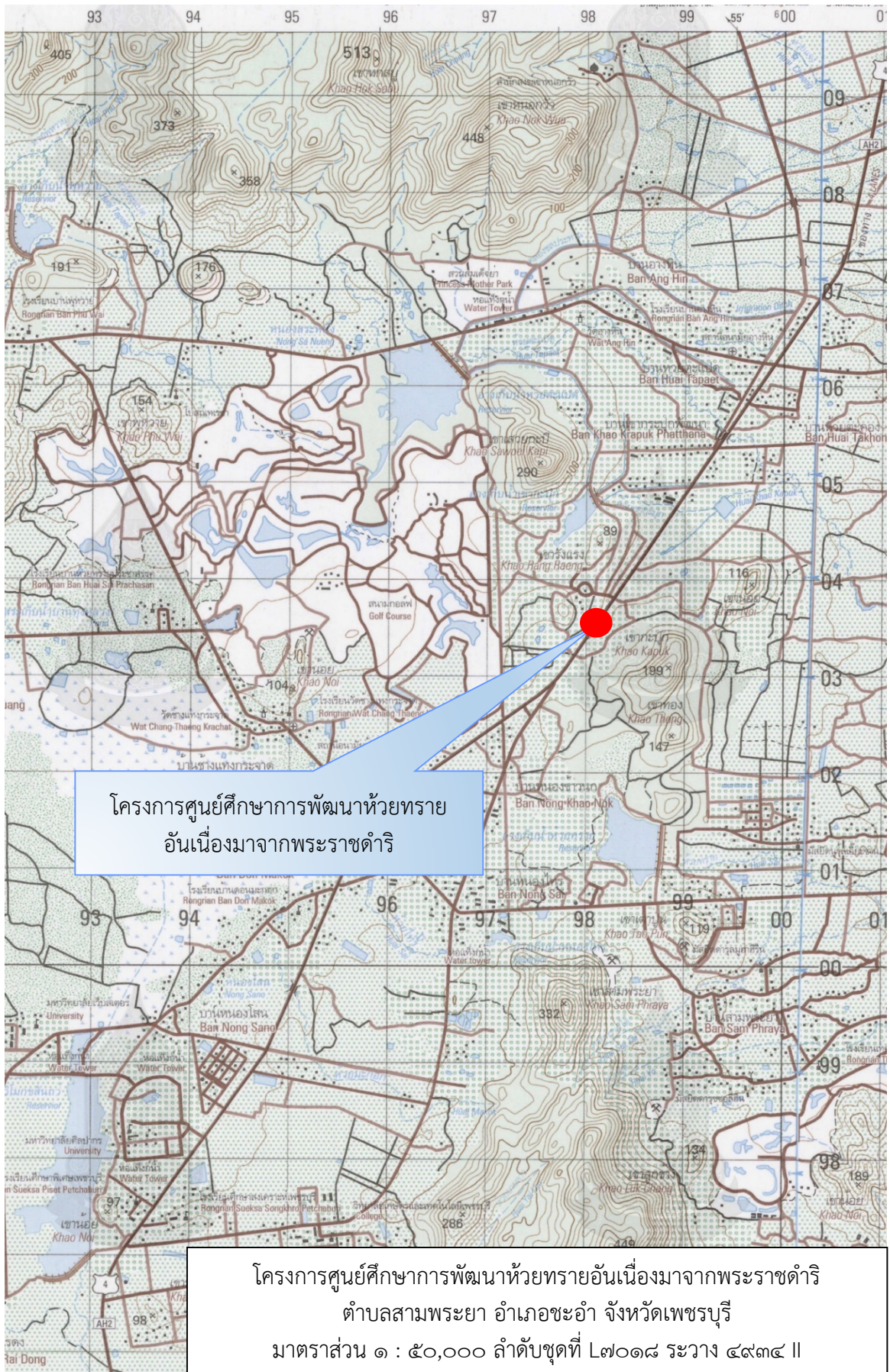
๙. จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในชื่อโครงการ “ฝึกแปลงใหญ่ ข้าวใหม่ ไข่สด” ให้นักท่องเที่ยวมาถ่ายรูปเช็คอิน เก็บผลผลิตในแปลงเกษตรด้วยตนเอง และจำหน่ายผลผลิตที่ด้านหน้าแปลงเกษตร เพื่อรองรับการตรวจประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ISO)

๑๐. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรระดับ “ดีเยี่ยม” โดยกรมการท่องเที่ยว และสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ ระหว่างวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ถึง ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

ประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ มีประชาชนในพื้นที่เป้าหมายได้รับประโยชน์โดยตรง จำนวน ๒๙ หมู่บ้าน ๗,๕๙๘ ครัวเรือน โดยการดำเนินงานจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และขยายผลองค์ความรู้รวมถึงเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เหมาะสม ให้แก่เกษตรกรและประชาชนที่สนใจ รวมถึงเป็นศูนย์กลางการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรและประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง จะเห็นได้จากจำนวนผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานและเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีจำนวน ๕๕ คณะ ๓๙,๗๒๒ คน และมีความหลากหลายทั้งเกษตรกร เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป และชาวต่างประเทศ

โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ ตำบลดอกทราย อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ไปยังศูนย์กลางการพัฒนาการเกษตรและศิลปาชีพ ได้พระราชทานพระราชดำริความว่า บริเวณอ่างเก็บน้ำดอกทราย อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๑,๓๐๐ ไร่ สามารถส่งน้ำมายังพื้นที่ดังกล่าว ได้ทรงแนะนำให้จัดเป็นศูนย์กลางอาชีพการเกษตรและศิลปาชีพพิเศษแก่ราษฎร นอกจากนี้ ยังได้พระราชทานแนวทางการพัฒนาไว้ ๔ ข้อ คือ

- ๑) ให้พัฒนาด้านการเกษตร โดยเฉพาะด้านปศุสัตว์และประมง เพื่อการบริโภคและสำรองอาหารไว้ในยามวิกฤติ มูลสัตว์ทำเป็นเชื้อเพลิงและปุ๋ยปรับปรุงดิน
- ๒) ให้มีศูนย์ฝึกปฏิบัติการด้านประกอบอาชีพ โดยมีแปลงสาธิตของราษฎรตัวอย่าง ๔ แปลง แปลงละ ๔ ไร่ สร้างบ้านพักอาศัยให้อยู่ โดยปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไป ให้ดำเนินธุรกิจฟาร์มในรูปสหกรณ์ และให้ราษฎรหมุนเวียนเข้าอยู่
- ๓) ให้จัดเป็นศูนย์กลางส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยให้ราษฎรยืมพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีไปผสม หรือเลี้ยงแล้วส่งลูกคืน หรือขายให้ราษฎรนำไปเลี้ยง
- ๔) ให้มีศูนย์พัฒนาการเกษตร เพื่อราษฎรจะได้มาศึกษาและเยี่ยมชม เพื่อนำเอารูปแบบไปปรับปรุงไร่นาของตนเอง

ผลการดำเนินงาน

โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง มีหน่วยงานร่วมดำเนินงานใน ๗ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านพัฒนาแหล่งน้ำ หน่วยงานที่รับผิดชอบ โครงการชลประทานระยอง
๒. ด้านวิชาการเกษตร หน่วยงานที่รับผิดชอบ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรระยอง
๓. ด้านข้าว หน่วยงานที่รับผิดชอบ ศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรี
๔. ด้านพัฒนาที่ดิน หน่วยงานที่รับผิดชอบ สถานีพัฒนาที่ดินระยอง
๕. ด้านปศุสัตว์ หน่วยงานที่รับผิดชอบ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ระยอง
๖. ด้านประมง หน่วยงานที่รับผิดชอบ ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดระยอง
๗. ด้านพืชสวน หน่วยงานที่รับผิดชอบ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร

โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ดำเนินงานตามกรอบของแผนแม่บทการพัฒนา ฉบับปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มีเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด คือ “ศูนย์กลางบริการการฝึกอาชีพแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวด้านการเกษตรในพระราชดำริ จังหวัดระยอง ขยายผลสู่ความยั่งยืน” ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาศูนย์บริการการฝึกอาชีพ แหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ จัดการโครงสร้างพื้นฐานในโครงการ การปรับปรุงภูมิทัศน์ ปรับปรุงฐานการเรียนรู้ การจัดทำแปลงทดสอบเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๑. การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ดำเนินการจัดทำฝายน้ำล้นกึ่งประตูระบายน้ำ เพื่อทดน้ำและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งในพื้นที่ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ การปรับปรุงอาคารฝึกอบรม เพื่อให้มีความพร้อมในการบริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป การปรับปรุงพื้นผิวจราจร/ขุดลอกสระ และการจัดทำห้องปฏิบัติการ กองอำนวยการโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ (ชั่วคราว) บริเวณอาคารฝึกอบรม ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง

๒. การปรับปรุงภูมิทัศน์

ดำเนินการกำจัดวัชพืชในสระเก็บน้ำบริเวณศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดระยอง และกำจัดวัชพืชคลองท้าย Spillway และ Outlet อ่างเก็บน้ำดอกกราย

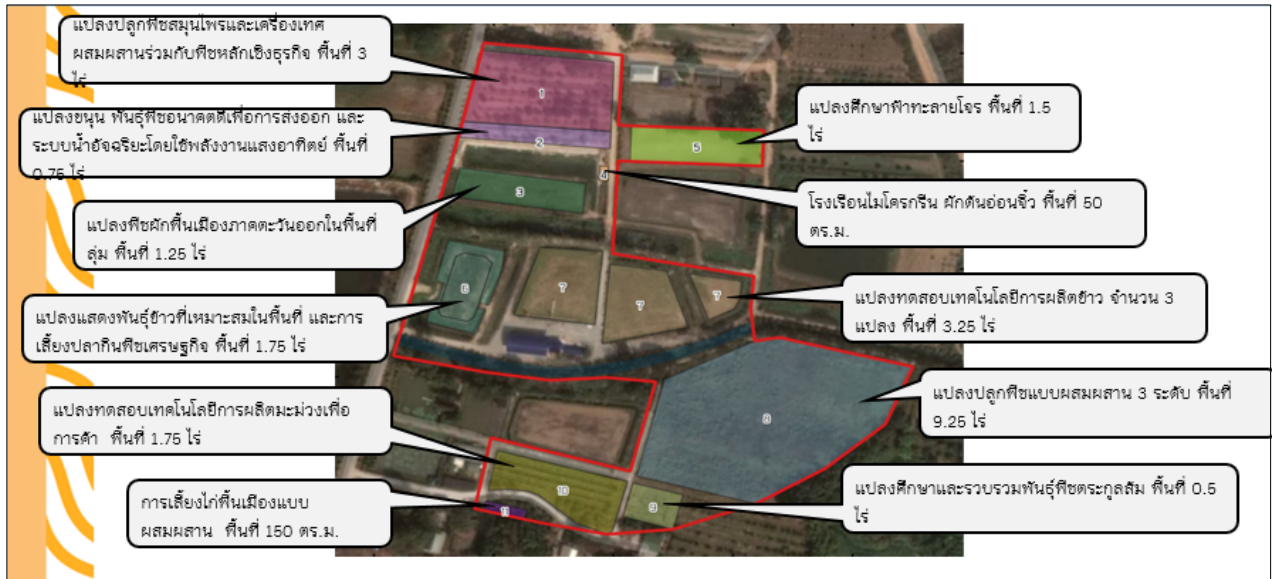
๓. การปรับปรุงฐานการเรียนรู้

ในปี ๒๕๖๔ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงฐานการเรียนรู้ในแต่ละด้าน รวม ๑๑ กิจกรรม เพื่อให้มีความพร้อมในการให้บริการศึกษาดูงาน

๔. การจัดทำแปลงทดสอบเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แปลงทดสอบเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในภาคการเกษตร (เกษตรผสมผสาน) โดยมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายใต้ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ในพื้นที่ ๓ หน่วยงาน ได้แก่ สถานีพัฒนาที่ดินระยอง ศูนย์วิจัยข้าวปราชญ์บุรี และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรระยอง พื้นที่กิจกรรมประมาณ ๒๓ ไร่ มีการนำพืชที่มีอนาคตรวมถึงเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป และการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ในกิจกรรมภายในแปลง ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ

แปลงทดสอบเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ บริการส่งเสริม สนับสนุน และขยายผลการพัฒนาอาชีพการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ดำเนินการในกิจกรรมการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ ให้การสนับสนุนพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์รวมถึงปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร ให้บริการศึกษาดูงานให้กับผู้ที่สนใจ และการขยายผลสู่เกษตรกรต้นแบบ ดังนี้

๑. การให้บริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ

ให้บริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ทั้งหมด ๖ ด้าน จำนวน ๑๗ หลักสูตร โดยมีผู้เข้ารับบริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ จำนวน ๘๙๖ คน

การให้บริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ

๒. การให้บริการพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

สนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมและฝึกอาชีพและเกษตรกรตัวอย่าง เช่น ปุ๋ยหมักเติมอากาศ เมล็ดพันธุ์ผัก สารชีวภัณฑ์ พันธุ์ไก่ไข่ พันธุ์ไก่พื้นเมืองเหลืองหางขาวกบินทร์บุรี พันธุ์เป็ดไข่ พันธุ์เป็ดเทศ อาหารสัตว์ปีก พันธุ์ปลาดุก พันธุ์กบนา อาหารปลาดุก กระชังบก เป็นต้น

การให้บริการพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

๓. การให้บริการการศึกษาดูงาน

ในปี ๒๕๖๔ มีผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน จำนวนทั้งสิ้น ๓,๘๔๖ คน ดังนี้

ลำดับที่	ฐานการเรียนรู้	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔
๑	ด้านวิชาการเกษตร	๒,๐๙๕	๙๖๖
๒	ด้านพัฒนาที่ดิน	๓๐๐	๓๐๔
๓	ด้านข้าว	๑๐๐	๓๐๐
๔	ด้านปศุสัตว์	๒,๓๙๕	๒๕๐
๕	ด้านประมง	๒,๒๐๙	๓๓๖
๖	ด้านพืชสวน	๔,๗๗๘	๑,๖๙๐
รวม		๑๑,๘๗๗	๓,๘๔๖

การศึกษาดูงานของคณะบุคคลต่างๆ

๔. การขยายผลเกษตรกรสู่เกษตรกรต้นแบบ

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำ และดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรใกล้เคียงได้มาศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันมีเกษตรกรตัวอย่างทั้งสิ้น ๒๖๘ คน ในพื้นที่ ๔ อำเภอ ได้แก่

อำเภอ	จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง (คน)
อำเภอปลวกแดง	๑๐๓
อำเภอนิคมพัฒนา	๑๐๒
อำเภอบ้านค่าย	๕๓
อำเภอบ้านฉาง	๑๐
รวม	๒๖๘

การเยี่ยมชมและให้คำแนะนำ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาคูณภาพการบริหารจัดการ

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ดำเนินกิจกรรมตามยุทธศาสตร์การพัฒนา
คูณภาพการบริหารจัดการ ในกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการรายได้ และการพัฒนา
บุคลากร ดังนี้

๑. การประชาสัมพันธ์

ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร/กิจกรรม/องค์ความรู้ ของโครงการฯ
ผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน ๓ ช่องทาง ได้แก่ เว็บไซต์ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ เฟซบุ๊ก
(Facebook) และ Youtube โดยมีวีดิทัศน์ที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จำนวน ๑๕ เรื่อง แบ่งเป็น

๑) การประชาสัมพันธ์หน่วยงาน/โครงการ จำนวน ๗ เรื่อง ดังนี้

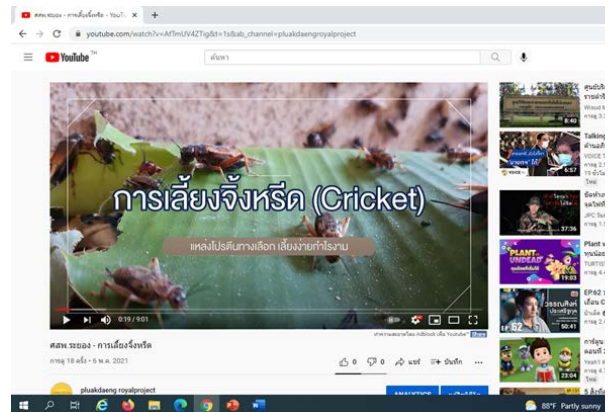
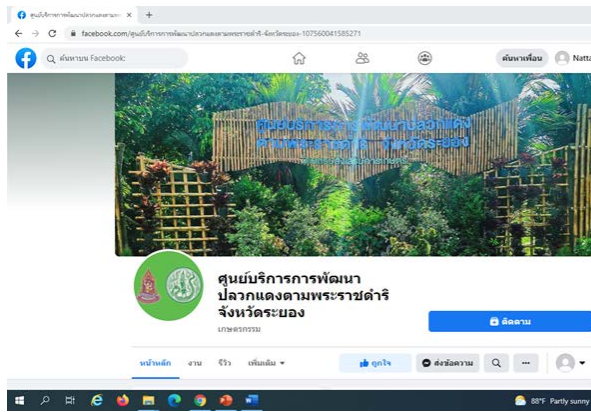
- บทบาทและภารกิจงานด้านวิชาการเกษตร ภายใต้โครงการศูนย์บริการ
การพัฒนาปลวกแดงฯ
- บทบาทและภารกิจงานด้านข้าว ภายใต้โครงการศูนย์บริการการพัฒนา
ปลวกแดงฯ
- บทบาทและภารกิจงานด้านพัฒนาที่ดิน ภายใต้โครงการศูนย์บริการ
การพัฒนาปลวกแดง
- บทบาทและภารกิจงานด้านปศุสัตว์ ภายใต้โครงการศูนย์บริการการ
พัฒนาปลวกแดงฯ
- บทบาทและภารกิจงานด้านประมง ภายใต้โครงการศูนย์บริการการ
พัฒนาปลวกแดงฯ
- บทบาทและภารกิจงานด้านพืชสวน ภายใต้โครงการศูนย์บริการการ
พัฒนาปลวกแดงฯ

- โครงการผลิตขยายและส่งเสริมการใช้ต้นทุเรียนพันธุ์ดี

๒) องค์ความรู้ด้านการเกษตร จำนวน ๘ เรื่อง ได้แก่

- การเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกราม
- การเลี้ยงไก่ไข่อินทรีย์
- การขยายพันธุ์พืช (ตอนกิ่ง)
- การขยายพันธุ์พืช (ทาบกิ่ง)
- การขยายพันธุ์พืช (เสียบชำ)
- การขยายพันธุ์พืช (เสียบยอด)
- การเลี้ยงจิ้งหรีด
- การผลิตกล้วยพาราซ่า

การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร/กิจกรรม/องค์ความรู้ ของโครงการฯ ผ่านสื่อออนไลน์

๒. การพัฒนาบุคลากร

มีการจัดฝึกอบรมให้กับบุคลากรภายในศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ทั้ง ๗ หน่วยงาน ให้มีศักยภาพในการจัดทำข่าวประชาสัมพันธ์ จำนวน ๒ หลักสูตร คือ

๑) หลักสูตร “การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อใช้ในการงานส่งเสริมการเกษตร” ผ่านระบบออนไลน์ Zoom Meeting เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๔

๒) หลักสูตร “การจัดทำและตัดต่อวิดีโอทัศน์เพื่อใช้ในการงานส่งเสริมการเกษตร” ผ่านระบบออนไลน์ Zoom Meeting เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔

การดำเนินงานศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ในช่วงสถานการณ์ COVID-๑๙

- ดำเนินงานตามมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จังหวัดระยอง

- งดให้บริการการศึกษาดูงานตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๖๔ จนกว่าสถานการณ์จะดีขึ้น

- ผลิตกล้าฟ้าทะลายโจรแจกจ่ายให้กับประชาชน และหน่วยงานราชการ (แจกจ่ายแล้วประมาณ ๙,๐๐๐ ต้น)

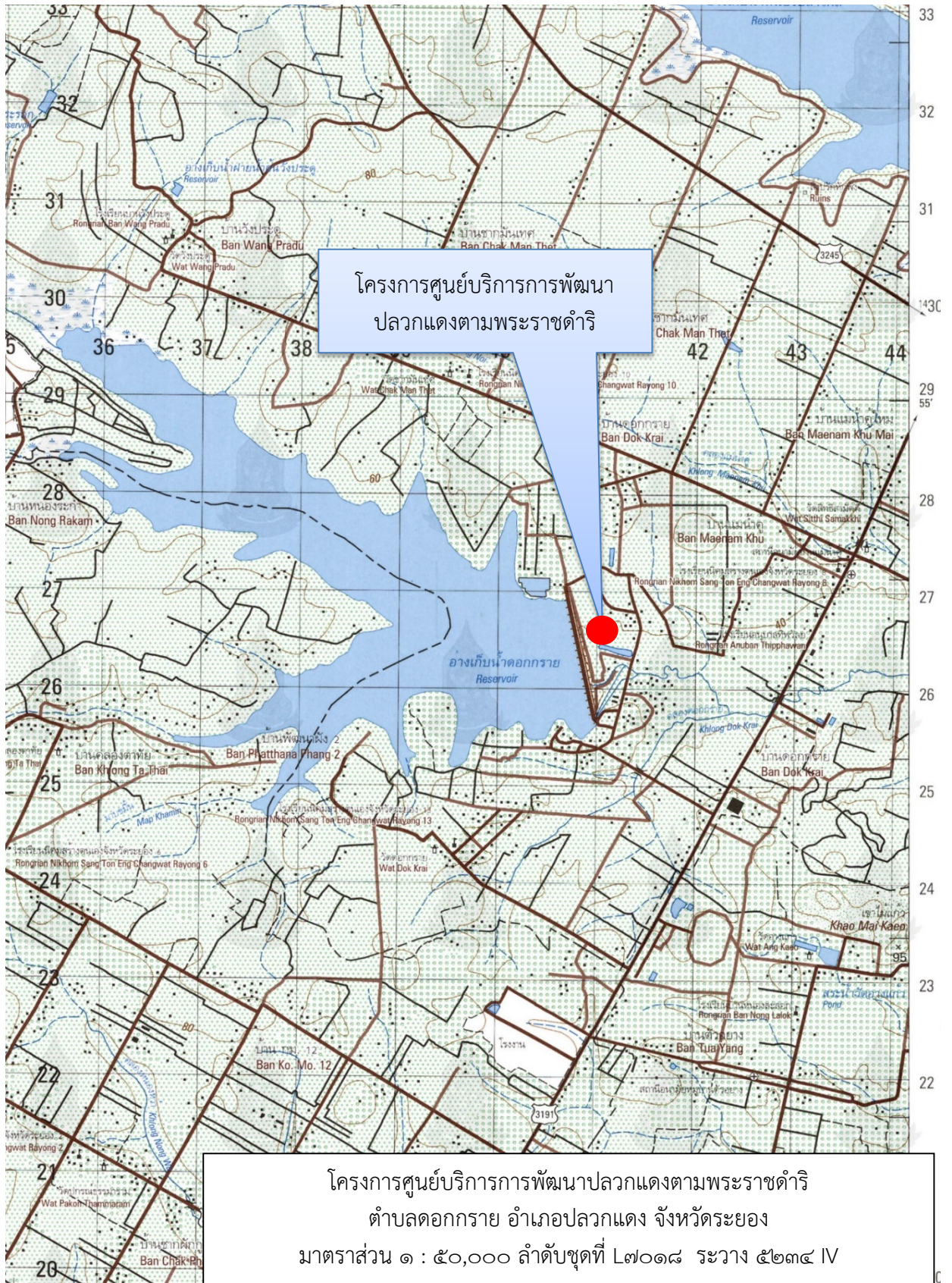

ประโยชน์ที่ได้รับ

โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้พัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตร ประมง และปศุสัตว์ และในปี ๒๕๖๔ ได้จัดทำหลักสูตรฝึกอบรม อาทิ การปรับปรุง บำรุงดิน การเกษตรตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำส่งเสริมและพัฒนาครัวเรือนตัวอย่างและ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากงานปศุสัตว์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ส่งเสริมและมอบปัจจัยการผลิต ให้แก่เกษตรกรตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน อาทิ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ก้อนเชื้อเห็ด อุปกรณ์เลี้ยงจิ้งหรีด เป็นต้น ให้บริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ทั้งหมด ๖ ด้าน จำนวน ๑๗ หลักสูตร โดยมีผู้เข้ารับบริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ จำนวน ๘๙๖ คน และพัฒนาศูนย์เรียนรู้ จำนวน ๙ ศูนย์ อาทิ ศูนย์เรียนรู้บ้านหนองมะปริง หมู่ ๒ ตำบลแม่ น้ำคู้ อำเภอลวกแดง ศูนย์เรียนรู้ บ้านสัตตบรรณ หมู่ ๔ ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย และศูนย์เรียนรู้ บ้านเขาคลองซอ หมู่ ๖ ตำบลหนองไร่ อำเภอลวกแดง เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนที่มาเยี่ยมชม การดำเนินงานกว่า ๓,๘๔๖ คน

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๘ และเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ ความโดยสรุปว่า ให้ดำเนินการศึกษาวิธีการปรับปรุงบำรุงดินที่เสื่อมโทรมให้สามารถใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้ รวมทั้งทดสอบ วางแผน และจัดระบบปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยดำเนินการในลักษณะเป็นศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้มีพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๗ ครั้ง ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๔ พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า ในส่วนที่ดิน นายสี วรรณเทวี ที่ได้ น้อมเกล้าฯ ถวาย ให้ดำเนินการทดลองปลูกพืชเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และนำมาเปรียบเทียบกับพื้นที่เดิมของโครงการฯ ส่วนที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนาที่ซื้อไว้ ให้ปล่อยไว้ตามธรรมชาติเพื่อเก็บ ข้อมูล และเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับที่ดินของ นางสาววรรณ พูนผล ที่น้อมเกล้าฯ ถวาย และได้พระราชทานที่ดินให้มูลนิธิชัยพัฒนาใช้ประโยชน์ในการ ดำเนินงานของโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ โดยพิจารณาให้พัฒนา ปรับปรุงเป็นสระเก็บกักน้ำเพื่อรักษาความชุ่มชื้นและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ ในอนาคต ส่วนพื้นที่ที่เหลือควรปล่อยไว้ตามสภาพธรรมชาติเพื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ของ โครงการฯ ที่ได้มีการพัฒนาไปแล้ว

ผลการดำเนินงาน

เดิมพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินตื้น เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายและปนกรวดหิน มีชั้นดานแข็งอยู่ด้านล่างลึกประมาณ ๔๐ เซนติเมตร จากผิวดินมีการชะล้างพังทลายของหน้าดิน สูงจนเกิดการสูญเสียหน้าดินที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่บางแห่งมีการขุดลูกรังไปขาย ทำให้พื้นที่บางส่วน ไม่เหมาะสมที่จะใช้ทำการเกษตร ขาดแคลนน้ำเนื่องจากดินมีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ และมีแหล่งน้ำน้อย เมื่อโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ เข้ามาดำเนินการ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมสนองพระราชดำริ มีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักในการ ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างบูรณาการ ร่วมกันศึกษาวิจัยและสาธิตทดสอบ วิธีการฟื้นฟูปรับปรุงดินที่เสื่อมโทรม โดยการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างรูปแบบและส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกร รวมถึงการปลูก ป่าโดยไม่ต้องปลูก โดยปล่อยให้พื้นที่ป่าฟื้นคืนสภาพเองตามธรรมชาติ ทำให้เกิดการเรียนรู้การ จัดการดิน น้ำ ป่าไม้ อย่างถูกต้องยั่งยืน สามารถเผยแพร่ความสำเร็จไปสู่เกษตรกรได้ และในปี ๒๕๖๔ โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริ อย่างต่อเนื่อง สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. งานขยายผลและถ่ายทอดองค์ความรู้

๑.๑ งานสาธิตข้อมูลงานวิจัย

๑) งานพัฒนาที่ดิน ดำเนินการสาธิตการใช้มูลไส้เดือนดินในการปรับปรุงพื้นที่ดินลูกรัง ๑.๕ ไร่ ปัจจุบันมีไส้เดือนที่เลี้ยงไว้ศึกษาและสาธิต จำนวน ๕ สายพันธุ์ และได้ทดสอบการใช้มูลไส้เดือนดินในการปรับปรุงดินลูกรังภายในโครงการ สามารถใช้ปรับปรุงโครงสร้างดินได้ดี และมีปริมาณอินทรียวตสูง ทำให้พืชผักเจริญงอกงามดีเหมาะแก่การส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เป็นทางเลือกในการทำเกษตร สาธิตพันธุ์หญ้าแฝกสายพันธุ์ต่าง ๆ ๒๘ สายพันธุ์ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้และรวบรวมสายพันธุ์หญ้าแฝกชนิดต่าง ๆ สาธิตการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในพื้นที่อับฝน ๑๗ ไร่ ดูแล รักษา ปรับปรุงโรงเรียนต่าง ๆ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการปรับปรุงแปลงไม้ผลเพื่อที่จะทดสอบพันธุ์ไม้ผลชนิดใหม่ที่เหมาะสม และสาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำตามแนวพระราชดำริ

สาธิตพันธุ์หญ้าแฝกสายพันธุ์ต่าง ๆ

จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโดยปรับปรุงแปลงไม้ผล

สาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

๒) งานวิชาการเกษตร ดำเนินการสาธิตการปลูกพืชแบบผสมผสาน ในพื้นที่ดินตื้นปานกลาง ๒๒ ไร่ โดยดำเนินการปลูกปรับเปลี่ยนชนิดพืชเพิ่มเติมในส่วนของ แปลงปลูกพืชแบบผสมผสาน สาธิตการปลูกอ้อยพันธุ์ดีในพื้นที่ดินตื้นปานกลาง ๓.๕ ไร่ สาธิต การปลูกมะนาวนอกฤดูในพื้นที่น้ำน้อย ๑.๕ ไร่ ดูแล บำรุงรักษาให้ต้นพันธุ์เจริญเติบโต อย่างสมบูรณ์ สาธิตระบบการปลูกมะขามเปรี้ยวเพื่อการแปรรูป ๖ ไร่ สาธิตแปลงต้นแบบเพื่อการ ผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอแขกดำศรีสะเกษ ๒ ไร่ สาธิตการปลูกไม้ผลในพื้นที่ดินตื้นปานกลาง ๗ ไร่ สาธิตการปลูกพืชไร่ในพื้นที่ดินตื้นปานกลาง ๗ ไร่

สาธิตการปลูกมะนาวนอกฤดู

สาธิตการผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอแขกดำศรีสะเกษ

๓) งานปศุสัตว์ สาธิตการเลี้ยงแพะเนื้อ พ่อพันธุ์แพะสายเลือดดี พันธุ์บอร์ (Boer) จำนวน ๒ ตัว แม่พันธุ์แพะสายเลือดดี พันธุ์บอร์ (Boer) จำนวน ๑๐ ตัว

สาธิตการเลี้ยงแพะเนื้อ

๑.๒ งานส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่

๑) ส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาฯ ๑๒ หมู่บ้าน โดยการฝึกอบรมเกษตรกรหลักสูตรการพัฒนาพื้นที่ดินตื้น (ดินลูกรัง) เพื่อการปลูกพืชผัก จำนวน ๒๐ คน ๒ หมู่บ้าน ฝึกอบรมเกษตรกรหลักสูตรการพัฒนาพื้นที่ดินตื้น (ดินลูกรัง) เพื่อการปลูก พืชไร่ จำนวน ๒๐ คน ๒ หมู่บ้าน ฝึกอบรมเกษตรกรหลักสูตรการพัฒนาพื้นที่ดินตื้น (ดินลูกรัง) เพื่อการปลูกไม้ผลยืนต้น จำนวน ๒๐ คน ๒ หมู่บ้าน ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ เพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนวัดระฆังทอง ฝึกอบรมส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประมงเพื่อเพิ่มมูลค่า จำนวน ๓๐ คน

๒) ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๒ โรงเรียน โดยส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชุมชน

๓) ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียนหมู่บ้านรอบโครงการฯ จำนวน ๗๐ คน (๑๐ คน/โรงเรียน) โดยฝึกอบรมการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ ส่งเสริมการทำการใช้สารอินทรีย์ชีวภาพในการเกษตร และส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร ในโรงเรียน

๔) ปรับปรุงแปลงเกษตรกรตัวอย่าง ๖ แปลง ทำให้เกษตรกรรู้จักวิธีการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่ถูกต้อง และเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ดินและน้ำ รู้จักวิธีการปรับปรุงบำรุงดิน เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและเต็มประสิทธิภาพของดิน

ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่

โรงเรียนเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ส่งเสริม
โครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน

๑.๓ งานฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้

๑) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรหมู่บ้านขยายผลในการถ่ายทอดความรู้ผ่านระบบออนไลน์ จำนวน ๔๐ คน

๒) โครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนในการศึกษาดูงาน จำนวน ๑,๐๐๐ คน

๓) โครงการมัคคุเทศก์น้อย โดยดำเนินการจัดค่ายเยาวชนมัคคุเทศก์จิตอาสาพัฒนาบ้านเกิด รุ่นที่ ๒ มีนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดโรงเรียนพื้นที่รอบโครงการฯ เข้าร่วมอบรม จำนวน ๓๐ คน ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ความเป็นมาของโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ สามารถบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงแปลงสาธิตภายในโครงการฯ ให้กับผู้ที่มาศึกษาดูงานและทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีจิตสำนึกรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นมัคคุเทศก์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างการเป็นเจ้าของบ้านที่ดี รู้จักต้อนรับผู้มาเยือนด้วยน้ำใจไมตรีอันดี

ถ่ายทอดความรู้ผ่านระบบออนไลน์ให้แก่เกษตรกรหมู่บ้านขยายผล

จัดค่ายเยาวชนมัคคุเทศก์จิตอาสาพัฒนาบ้านเกิด

๒. งานฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑ ป้องกันรักษาและควบคุมไฟป่า ๓,๐๔๑ ไร่ จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ การป้องกันรักษาป่า และควบคุมไฟป่า

๒.๒ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ เส้นทางเดินศึกษา ธรรมชาติ “ป่าเขาเขียว” ระยะทาง ๑,๑๗๐ เมตร และเส้นทางเดินศึกษาพรรณไม้ตามเส้นทาง เสด็จขึ้นพลับพลาที่ประทับ ระยะทาง ๓๕๐ เมตร

๒.๓ เพาะชำกล้าไม้สนับสนุนโครงการปลูกป่าในใจคน การปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง กล้าไม้ทั่วไป ๑๐,๐๐๐ กล้า กล้าไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ ๑๐,๐๐๐ กล้า

๒.๔ ศึกษาวิเคราะห์ของป่ารุ่นที่สองบริเวณพลับพลาที่ประทับ และศึกษา นิเวศวิทยาของป่าบริเวณแปลงต่าง ๆ ภายในโครงการฯ โดยการเก็บข้อมูลการเจริญเติบโต ของต้นไม้ในแปลงตัวอย่างถาวร เก็บข้อมูลการร่วนหล่นของเศษซากพืช และวิเคราะห์ข้อมูล ทางด้านนิเวศวิทยาป่าไม้ด้วยชุดโปรแกรม ECOPACK

ป้ายประชาสัมพันธ์การป้องกันรักษาป่า
และควบคุมไฟป่า

ปรับปรุงเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ

เก็บข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นไม้

เก็บข้อมูลการร่วงหล่นของเศษซากพืช

๓. งานการบริหารจัดการองค์กร

๓.๑ การพัฒนาปรับปรุงดูแลรักษาพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต โดยดำเนินการปรับปรุงดูแลรักษาภูมิทัศน์พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต โครงการสวนไม้มงคลและโครงการสวนไม้สีเหลืองเฉลิมพระเกียรติ เพื่อให้มีความพร้อมต้อนรับคณะศึกษาดูงานและผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ และพักผ่อนหย่อนใจในโครงการฯ

๓.๒ การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการรวบรวมและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชชนิดต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชน และผู้ที่สนใจทั่วไป ตลอดจนปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยดำเนินการ ๓ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช และกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

๓.๓ การบริหารจัดการด้านตัวชี้วัดโครงการ โดยติดตามการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ และอตุณิยมวิทยา ได้แก่ ด้านดิน ด้านน้ำ ด้านป่าไม้ และด้านการเกษตร

๓.๔ การบริหารจัดการด้านการผลิตพันธุ์พืชสำรองเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผัก ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชไร่ และผลิตเมล็ดพันธุ์ไม้ผลไม้ยืนต้น

๓.๕ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ดำเนินการจัดทำเอกสารเผยแพร่รายงานประจำปี แผ่นพับของโครงการฯ โดยจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต จัดทำป้ายแผนที่และป้ายบอกเส้นทางภายในโครงการฯ ป้ายชื่อพันธุ์ไม้ในโครงการฯ และการจัดนิทรรศการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการสู่พื้นที่ภายนอก

๓.๖ สิ่งก่อสร้าง ดำเนินการก่อสร้างโรงเรือนเลี้ยงแพะ ๑ หลัง และก่อสร้างโรงจอดรถยนต์อาคารเก็บวัสดุ ๑ แห่ง

ดูแลรักษาภูมิทัศน์พิพิธภัณฑสถานชาติที่มีชีวิต

จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต

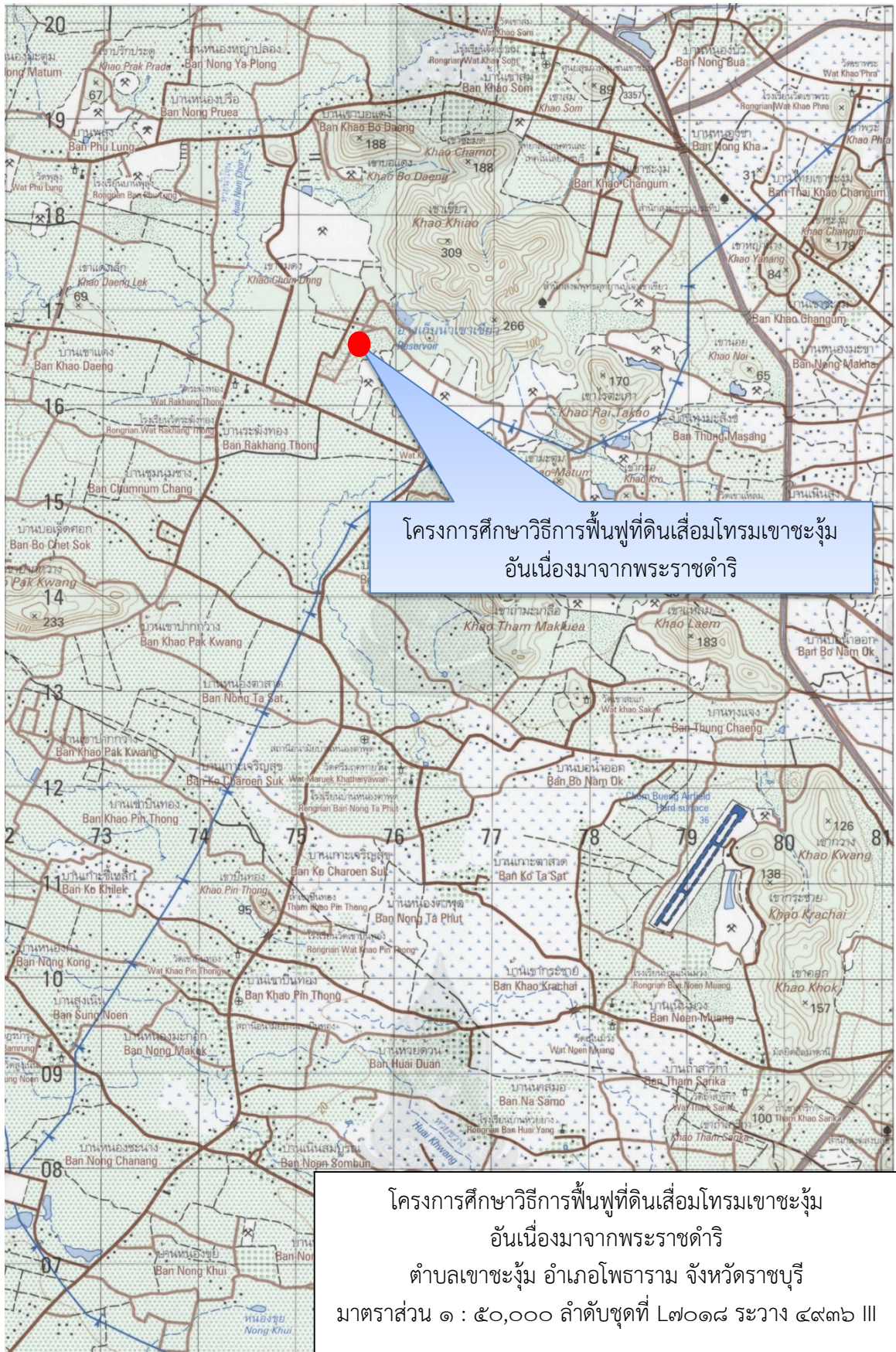
ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถส่งเสริม อบรม ขยายผลการพัฒนาไปสู่เกษตรกรหมู่บ้านใกล้เคียง ส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน

๒. เป็นต้นแบบให้แก่ราษฎรในการฟื้นฟูปรับปรุงดินที่เสื่อมโทรม โดยการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูกปล่อยให้พื้นที่ป่าฟื้นคืนสภาพเองตามธรรมชาติ

๓. เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจ เพื่อพัฒนาความรู้ในการพัฒนาสภาพพื้นที่และอาชีพทางการเกษตร โดยในปี ๒๕๖๔ มีผู้มาศึกษาดูงานภายในโครงการฯ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน คณะนักเรียน นักศึกษา คณะครู และเกษตรกร จำนวนประมาณ ๖๖,๔๐๙ คน

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุดที่ L๗๐๑๘ ระวาง ๔๙๓๖ III

**โครงการศูนย์ผลิตลูกพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเพิ่มผลผลิตในแหล่งน้ำสาธารณะ
ในพื้นที่ตามแนวชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี**

เรื่องเดิม

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชดำรัสกับนายอำมรงค์ ประกอบบุญ อธิบดีกรมประมง (ในขณะนั้น) นายจรัสธาดา กรรณสูต องคมนตรี (ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญกรมประมง) พลเอกนพตล วรธโนทัย และ นายสหัส บุญญาวิวัฒน์ ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง (ในขณะนั้น) และได้พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ สรุปความว่า ขอให้กรมประมงช่วยเหลือราษฎร โดยเฉพาะชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ที่อาศัยอยู่ใกล้แนวชายแดนจังหวัดราชบุรีได้เลี้ยงปลาไว้เป็นอาหารรับประทานโดยเร็ว และให้พัฒนาเป็นแหล่งผลิตอาหารต่อไป

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชเสาวนีย์ กับท่านผู้หญิงฉัตรแก้ว นันทาภิวัฒน์ และ พลเอกนพตล วรธโนทัย เกี่ยวกับโครงการแหล่งผลิตอาหารเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ สรุปความว่า ทรงเห็นชอบให้บ้านหนองตาตั้ง เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเป็นแหล่งผลิตอาหารและดำเนินการไปสู่พื้นที่อื่นต่อไป

ผลการดำเนินงาน

กรมประมง ดำเนินการดูแลพ่อ - แม่พันธุ์ปลา และผลิตลูกพันธุ์ปลา เพื่อแจกจ่ายให้แก่เกษตรกรตามแนวชายแดน และปล่อยในแหล่งน้ำธรรมชาติ ซ่อมแซมเครื่องสูบน้ำ พร้อมระบบท่อ ซ่อมแซมไฟฟ้าส่องสว่างในโรงเรือนเพาะพันธุ์ และชุดลอกเลนกันบ่ออนุบาล จำนวน ๓ บ่อ พร้อมจัดซื้อวัสดุเวชภัณฑ์ในการผสมเทียมสัตว์น้ำ วัสดุการเกษตร อาหารปลา กินพืช อาหาร (ไข่แดง) สำหรับใช้ในการอนุบาลลูกสัตว์น้ำ และออกซิเจนสำหรับบรรจุลูกพันธุ์สัตว์น้ำ บรรจุพันธุ์ปลา เพื่อแจกจ่ายให้แก่เกษตรกร

ผลิตลูกปลาแจกจ่ายให้แก่เกษตรกรตามแนวชายแดน และปล่อยในแหล่งน้ำธรรมชาติ

ขุดลอกเลนกันบ่ออนุบาล จำนวน ๓ บ่อ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นแหล่งผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืด จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัว นำไปปล่อยในแหล่งน้ำสาธารณะเพื่อเป็นแหล่งโปรตีนให้แก่ราษฎร หมู่ที่ ๖ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน ๑๖๔ครัวเรือน ๔๗๙ คน

๒. เป็นศูนย์การเรียนรู้ในการผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดและส่งเสริมความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้แก่ประชาชนและเกษตรกรที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน เพื่อนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการซ่อมแซมปรับปรุงอาคารพิพิธภัณฑ์ลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๙ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชดำริกับ หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. (ในขณะนั้น) ความโดยสรุปว่า “...ให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ประสานกรมศิลปากร กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งภายในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เหมาะสม และบริหารจัดการเพื่อให้เยาวชนและบุคคลทั่วไปได้เข้ามาใช้ประโยชน์ในพิพิธภัณฑ์ให้มากยิ่งขึ้น...”

ผลการดำเนินงาน

กรมศิลปากรได้รับงบประมาณจากจังหวัดลพบุรี ดำเนินการผลิตสื่อจัดแสดง คำบรรยายโบราณวัตถุ ติดตั้งระบบควบคุมไฟฟ้า ภาพ และเสียง เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีความทันสมัย น่าสนใจ ทั้งในด้านเนื้อหาสาระ ข้อมูลวิชาการ และรูปแบบการนำเสนอ สามารถดึงดูดเยาวชนและประชาชนเข้ามาเยี่ยมชมให้มากขึ้น ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๕

กรมชลประทานดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ อาคารพิพิธภัณฑ์ และปรับปรุงร้านค้า เพื่อให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ ๔๐ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔

ห้องจัดแสดงประกอบเสียงบรรยาย

งานเตรียมพื้นที่ปรับภูมิทัศน์

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สร้างรายได้ให้ราษฎรตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และตำบลคำพราน อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี จำนวน ๓,๑๓๙ ครัวเรือน ๙,๗๕๓ คน ให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น ๓๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ให้มีงานทำและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น ๓๐,๐๐๐ คนต่อเดือน

๒. เป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรี ที่ทันสมัยแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สร้างจิตสำนึก ความรักถิ่นฐานของตนเอง โดยการเรียนรู้จากประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการป่าสักชลสิทธิ์ ด้วยความภาคภูมิใจแก่นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ

โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เรื่องเดิม

ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานพระราชดำริให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาจัดทำโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร โดยเฉพาะราษฎรในชุมชนที่อพยพจากป่า และชุมชนที่อาศัยอยู่ติดแนวเขตป่าอนุรักษ์ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพที่เหมาะสมยั่งยืน อันจะทำให้ราษฎรไม่หวนกลับไปบุกรุกป่าอีก

วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๗ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริที่บ้านเทพประทาน ตำบลคลองตะเกรา จังหวัดฉะเชิงเทรา และพระราชทานพระราชดำริให้พิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเขาละลาง ตำบลคลองตะเกรา พร้อมระบบส่งน้ำ เพื่อให้ราษฎรได้นำน้ำใช้ในการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร

วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานพระราชดำริให้ทหารช่วยเหลือเรื่องป่าไม้และน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด และป่าเขาใหญ่ให้ทหารและกรมป่าไม้ รวมทั้งส่วนราชการอื่น ๆ ปลูกฝังแนวคิดให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่อยู่ร่วมกับป่าอย่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันโดยไม่รบกวนป่า ตลอดจนพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๘ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองแดง จังหวัดจันทบุรี สรุปความว่า “ขอให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องปลูกไม้ อ้อย กล้วย ในพื้นที่ป่าเพื่อเป็นอาหารช้าง และช่วยทำให้ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด อุดมสมบูรณ์ ช้างน่าจะอยู่ได้”

วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ มีประกาศราชกิจจานุเบกษา แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ในภาคตะวันออก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า

โดยที่ช้างเป็นสัตว์สำคัญที่ดำรงอยู่ มีตำนานผูกพันคู่กับผืนแผ่นดินไทยมาเป็นเวลาช้านาน และมีบทบาทต่อสังคมไทยอย่างยิ่ง ทั้งทางด้านการศึกษา พระมหากษัตริย์ เศรษฐกิจ สังคม และการคมนาคม ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของช้าง จึงควรที่จะต้องมีการอนุรักษ์เอาไว้โดยเฉพาะช้างป่า แต่จะต้องไม่ให้ราษฎรมีความเดือดร้อนจากปัญหาช้างป่าบุกรุกหากินในพื้นที่การเกษตรของราษฎร จึงทรงมีพระราชดำริว่า ควรจะมีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้างป่า

ผลการดำเนินงาน

๑. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ (ปราจีนบุรี) โดยจัดหากล้าไผ่ป่า และงานส่งเสริมชุมชนหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารอยต่อ

จัดหากล้าไผ่ป่า

งานส่งเสริมชุมชนหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารอยต่อ

๒. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๒ (ศรีราชา) โดยจัดหากล้าไม้พืชอาหารสัตว์ เพื่อปลูกสนับสนุนโครงการพัชรสุธาชานูรักษ์ ประกอบด้วย เต่าร้าง, หวาย, ใฝ่, มะขามป้อม, หว่า, มะค่าโมง, ขนุนป่า, ชำมะเรียง, คอแลน และมะหาด และครุภัณฑ์เพื่อใช้ในศูนย์ปฏิบัติการป่าไม้และสัตว์ป่า ได้แก่ ชุดไม้ค้ำห้องประชุมพร้อมอุปกรณ์ เครื่องปรับอากาศ และงานปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

โครงการจัดหากล้าไม้ป่าพืชอาหารสัตว์เพื่อสนับสนุนโครงการพัชรสุธาชานูรักษ์ จำนวน ๑๕,๐๐๐ กล้า

เครื่องปรับอากาศและชุดไมค์ห้องประชุม ติดตั้งในห้องรับรองศูนย์ปฏิบัติการป่าไม้และสัตว์ป่า

งานปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการดำเนินงานการสนองพระราชดำริ ในการให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างเกื้อกูลกันซึ่งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ ไร่ ได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ และระบบนิเวศให้ฟื้นคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ มีการปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า ซึ่งสามารถเป็นแหล่งอาหารให้ช้างป่าและสัตว์ป่าอื่น ๆ ได้อาศัยกิน ลดปัญหาการออกมาหาอาหารนอกเขตพื้นที่ป่า ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร โดยเฉพาะราษฎรในชุมชนที่อพยพจากป่า และชุมชนที่อาศัยอยู่ติดแนวเขตป่าอนุรักษ์ ให้มีส่วนร่วมในลักษณะป่าฟิงคน คนฟิงป่า บรรเทาผลกระทบความขัดแย้งระหว่างช้างป่ากับราษฎรที่อาศัยทำกินในพื้นที่รอบโครงการ รวมทั้ง ทำให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพและจำนวนประชากรสัตว์ป่าเพิ่มมากขึ้น

พื้นที่ดำเนินงาน ครอบคลุมพื้นที่ป่าใน ๕ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา สระแก้ว ชลบุรี ระยอง และจันทบุรี โดยมีโครงการสำคัญ ๆ ในพื้นที่ ดังนี้

- ๑) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน เนื้อที่ ๖๗๔,๓๕๒ ไร่
- ๒) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว เนื้อที่ ๔๕๖,๖๓๗ ไร่
- ๓) อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ เนื้อที่ ๓๖,๖๘๗ ไร่
- ๔) อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา เนื้อที่ ๕๒,๓๐๐ ไร่
- ๕) อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น เนื้อที่ ๗๕,๐๐๐ ไร่

ด้านแหล่งน้ำ

โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไกรเกรียง และหมู่บ้านบริเวณใกล้เคียง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไกรเกรียง หมู่ที่ ๓ ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ ได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทาน และสำนักงาน กปร. พิจารณาให้ความช่วยเหลือศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไกรเกรียง ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำโดยการซ่อมแซมฝายและระบบท่อส่งน้ำ พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องสูบน้ำ และจัดหาถังเก็บน้ำเพิ่มเติมเพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไกรเกรียงและหมู่บ้านบริเวณใกล้เคียง มีน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เพียงพอตลอดปี

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทานได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารฝายหินก่อ วางท่อส่งน้ำ ติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ และก่อสร้างอาคารโรงเก็บเครื่องกรองน้ำ โดยมีผลการดำเนินงานในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ ๘ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จสิ้นทั้งโครงการในเดือนมีนาคม ๒๕๖๕

เตรียมการก่อสร้างอาคารโรงเก็บน้ำและวางท่อส่งน้ำ

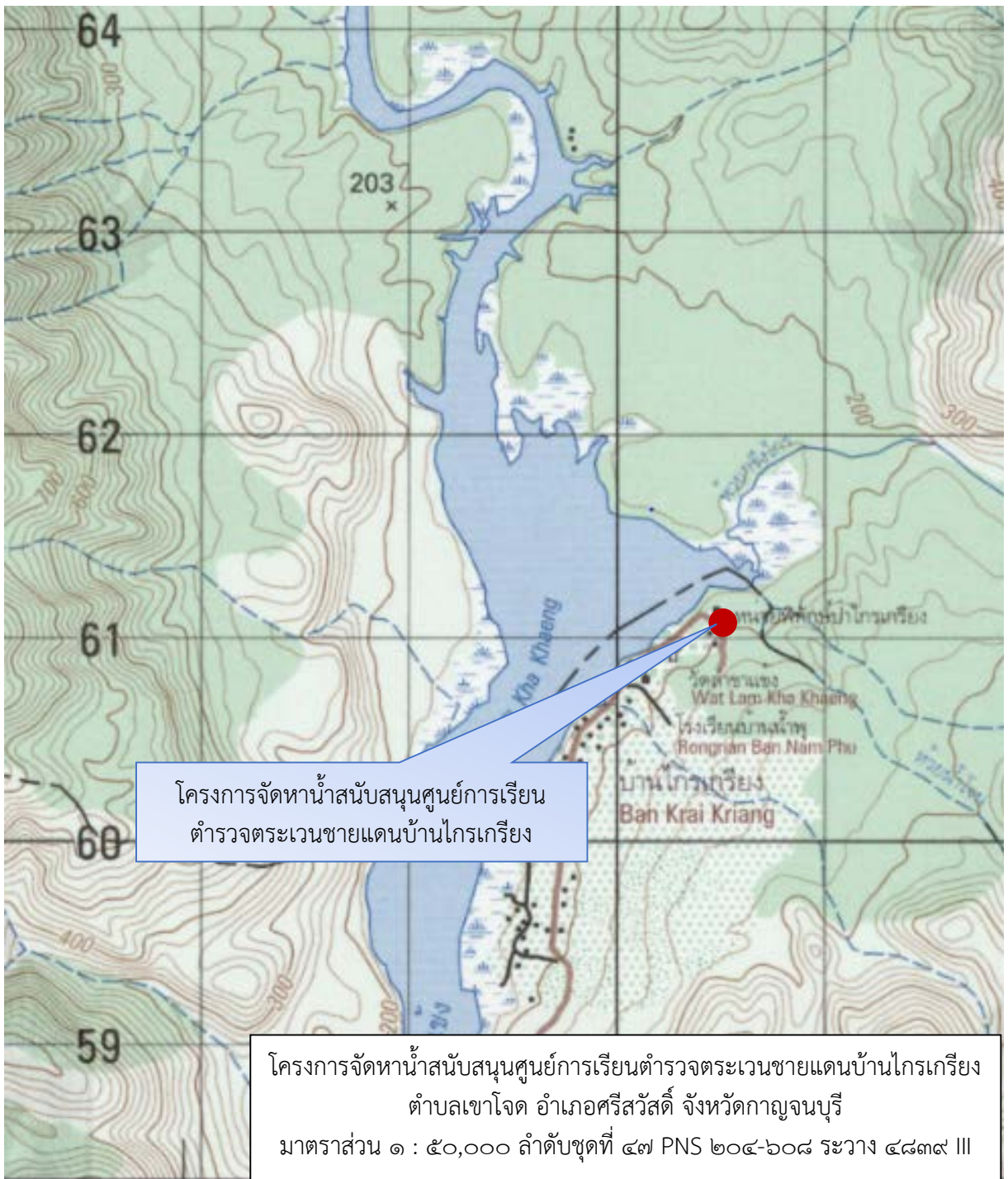

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไกรเกรียง มีแหล่งน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค รวมถึงการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น แปลงเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของครู และนักเรียน

๒. ช่วยให้ราษฎรในพื้นที่ หมู่ที่ ๓ ตำบลเขาโจด อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๒๐ ครัวเรือน จำนวน ๑๙๒ คน รวมทั้งสำนักสงฆ์และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไกรเกรียง มีแหล่งน้ำไว้ใช้เพื่ออุปโภคบริโภค และสำหรับการเกษตรอย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทีไ่ป่า ตำบลไ่โว อำเภอสงขลาบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทีไ่ป่า เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ ได้พระราชทานพระราชดำริสรุปความว่า ให้กรมชลประทาน และสำนักงาน กปร. พิจารณาให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทีไ่ป่า และราษฎรบริเวณใกล้เคียงที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ โดยการซ่อมแซมระบบประปาภูเขาและพัฒนาแหล่งน้ำเดิม เพื่อให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทีไ่ป่า และหมู่บ้านบริเวณใกล้เคียงมีน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค และทำการเกษตร รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เพียงพอตลอดทั้งปี

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทานได้ดำเนินการก่อสร้างเบื้องต้น ประกอบด้วย กิจกรรมวางท่อส่งน้ำ ก่อสร้างอาคารโรงเก็บเครื่องกรองน้ำ ก่อสร้างอาคารฝายหินก่อ และงานแผงโซลาร์เซลล์ โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการลงพื้นที่ก่อสร้าง ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จสิ้นทั้งโครงการในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๕

สำรวจแนววางท่อและวางแผงโซลาร์เซลล์

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ช่วยเหลือครู และนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทีไล่ป่า ให้มีน้ำใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค ทำการเกษตรได้อย่างเพียงพอ และดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี

๒. ทำให้ราษฎรบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ บ้านทีไล่ป่า หมู่ที่ ๕ ตำบลไล่โว่ จำนวน ๑๐๘ ครัวเรือน ๖๐๗ คน มีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ

โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปลงความว่า ให้พิจารณาแก้ไขปัญหาด้านน้ำและจัดหาเพิ่มเติมให้กับศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค ซึ่งประสบปัญหาน้ำมีตะกอนหินปูน ขาดแคลนน้ำสำหรับการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทานได้ดำเนินการก่อสร้างเบื้องต้น ประกอบด้วย งานวางท่อส่งน้ำ ก่อสร้างอาคารฝายหินก่อ และอาคารโรงเก็บน้ำ โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการลงพื้นที่ ก่อสร้าง ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จสิ้นทั้งโครงการในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๕

สำรวจพื้นที่เตรียมการก่อสร้าง

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ช่วยให้ครู และนักเรียน ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค มีน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี
๒. ช่วยให้ราษฎรบ้านปางสนุก หมู่ที่ ๖ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๔๐ ครัวเรือน ๒๑๘ คน มีน้ำเพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภคและการเกษตร

โครงการฝายทดน้ำบ้านบึงหล่มพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริแก่เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ณ อาคารชัยพัฒนา พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๓๓ สรุปความว่า ควรพิจารณา วางโครงการพัฒนาลุ่มน้ำห้วยตะเพิน จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

๑. ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่บริเวณตอนบนของห้วยตะเพิน ในเขตอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีทำเลเหมาะสมมาก พร้อมทั้งสร้างฝายทดน้ำทางด้านท้ายอ่างเก็บน้ำดังกล่าวในลำน้ำสายนี้เป็นระยะ ๆ เพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูกของราษฎรตำบลต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่ขาดแคลนน้ำ และเพื่อช่วยบรรเทาอุทกภัยที่มักเกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก ซึ่งมักก่อให้เกิดความเสียหายแก่พืชผลทางการเกษตร ตลอดจนทรัพย์สินของทางราชการและของราษฎรอยู่เป็นประจำ

๒. ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตามลำน้ำสาขาต่าง ๆ ของห้วยตะเพิน ในเขตอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี และเขตอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เช่น ห้วยพุตะเคียน ห้วยแม่ระวัง และลำห้วยสาขา ห้วยแม่ตะกิง ห้วยตะกวด ห้วยกระพริ้อย และห้วยป่าไร่ เป็นต้น เพื่อหาน้ำช่วยเหลือราษฎรในเขตโครงการให้มีน้ำทำการเพาะปลูก และอุปโภคบริโภคตลอดทั้งปี

ผลการดำเนินงาน

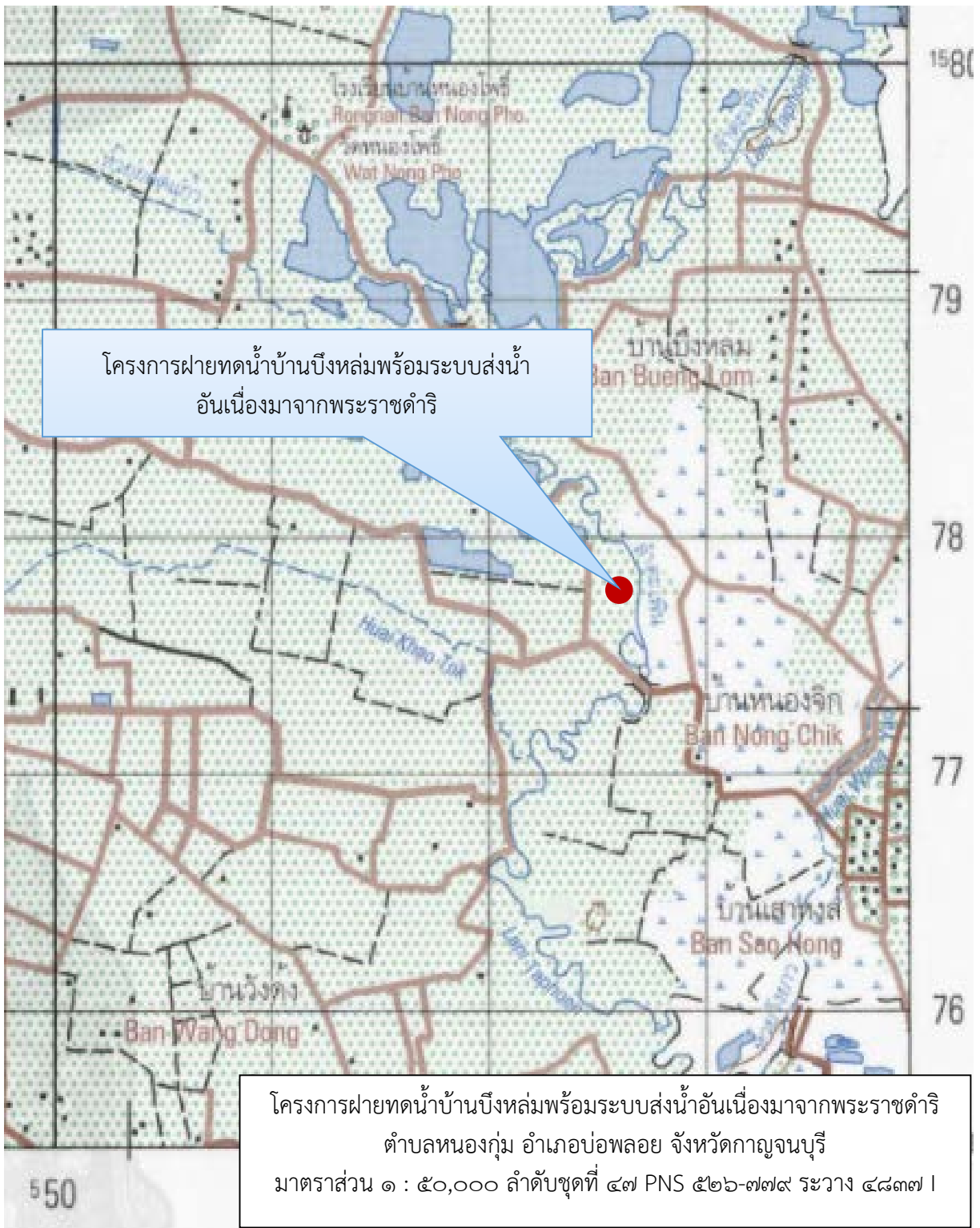
ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างฝายคอนกรีตเสริมเหล็ก สถานีสูบน้ำ และคลองส่งน้ำความยาว ๑,๔๑๕ เมตร โดยปัจจุบันดำเนินการไปแล้ว ร้อยละ ๔๔ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๕

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นแหล่งกักเก็บน้ำสำหรับช่วยเหลือการเพาะปลูกของราษฎร จำนวน ๔๐๐ ไร่ ๓๕ ไร่ ๓๕ ไร่
๒. เป็นแหล่งน้ำสำหรับการอุปโภค – บริโภค การเกษตร ประมงชุมชน และเลี้ยงสัตว์ ในช่วงฤดูแล้งในเขตโครงการ
๓. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำให้ประชาชนได้บริโภค และส่งเสริมประมงให้กับหมู่บ้าน

โครงการปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพอ่างเก็บน้ำคลองอ้ายแดง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน หมู่ที่ ๔ บ้านท่าวังหิน ตำบลเขาจ้าว อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า ขอให้กรมชลประทานเร่งรัดปรับปรุงอ่างเก็บน้ำในพื้นที่จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำคลองอ้ายแดง อ่างเก็บน้ำบ้านย่านซื่อ และอ่างเก็บน้ำหุบเขลา

สภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำคลองอ้ายแดงฯ ระหว่างการก่อสร้าง

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการปรับปรุงท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำคลองอ้ายแดงฯ โดยปรับเปลี่ยนชนิดท่อส่งน้ำจากท่อเดิมที่ใช้ท่อซีเมนต์ใยหินและ PVC บางส่วน ไปเป็นท่อ H.D.P.E รวมระยะทางความยาว ๖.๒๓ กิโลเมตร กิจกรรมก่อสร้างอาคาร Air Release Valve จำนวน ๙ แห่ง กิจกรรมก่อสร้างอาคารจ่ายน้ำ จำนวน ๔๘ แห่ง และกิจกรรมซ่อมแซมทำนบดิน จำนวน ๑ แห่ง ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๖๔

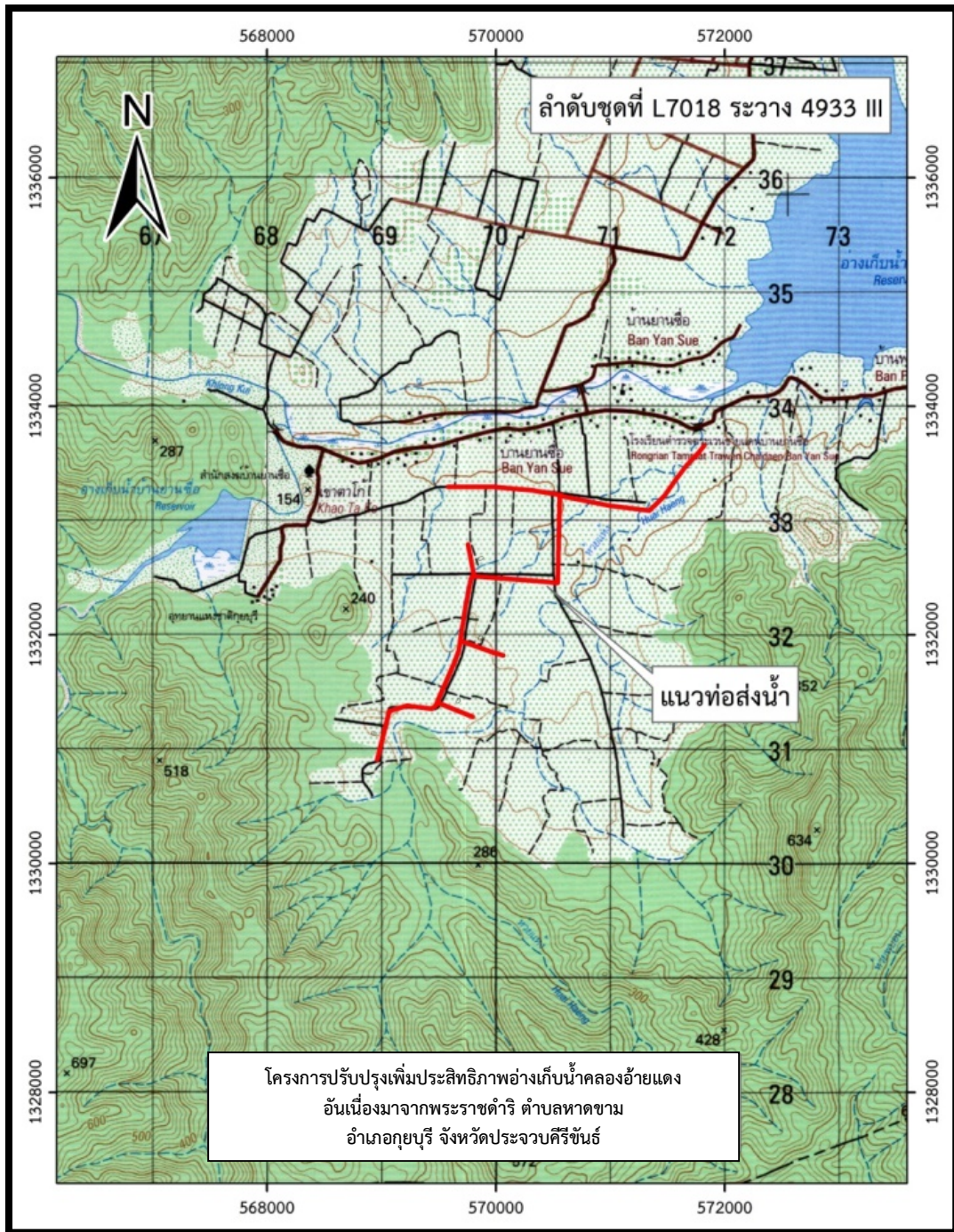

การปรับปรุงท่อส่งน้ำโดยใช้ท่อ H.D.P.E

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองอ้ายแดงฯ มีระบบส่งน้ำที่มีประสิทธิภาพ และสามารถส่งน้ำสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของราษฎรได้เต็มศักยภาพ
๒. ราษฎรหมู่ที่ ๙ บ้านย่านซื่อ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๗๘ ครัวเรือน ๒๙๕ คน มีน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร รวมพื้นที่รับประโยชน์ จำนวน ๔๙๐ ไร่ ในฤดูฝน และ ๒๐๐ ไร่ ในฤดูแล้ง

โครงการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำฝายหุบเสือโฮกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองน้อย หมู่ที่ ๗ ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า ขอให้สำนักงาน กปร. และกรมชลประทานพิจารณาสำรวจตรวจสอบแหล่งน้ำในพื้นที่และปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพ เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่ที่มีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรอย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

โครงการฝายหุบเสือโฮกฯ และระบบท่อส่งน้ำซึ่งมีสภาพทรุดโทรม

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการปรับปรุงท่อส่งน้ำจากฝายหุบเสือโฮกทั้งระบบ จากท่อซีเมนต์ใยหิน ไปเป็นท่อ H.D.P.E. รวมความยาวระบบท่อส่งน้ำ ๑๐.๑๘ กิโลเมตร ก่อสร้างอาคารพักน้ำขนาด ๔๘๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ แห่ง และซ่อมแซมต่อม่อระบบท่อส่งน้ำ ปัจจุบันผลความก้าวหน้าการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือน มกราคม ๒๕๖๕

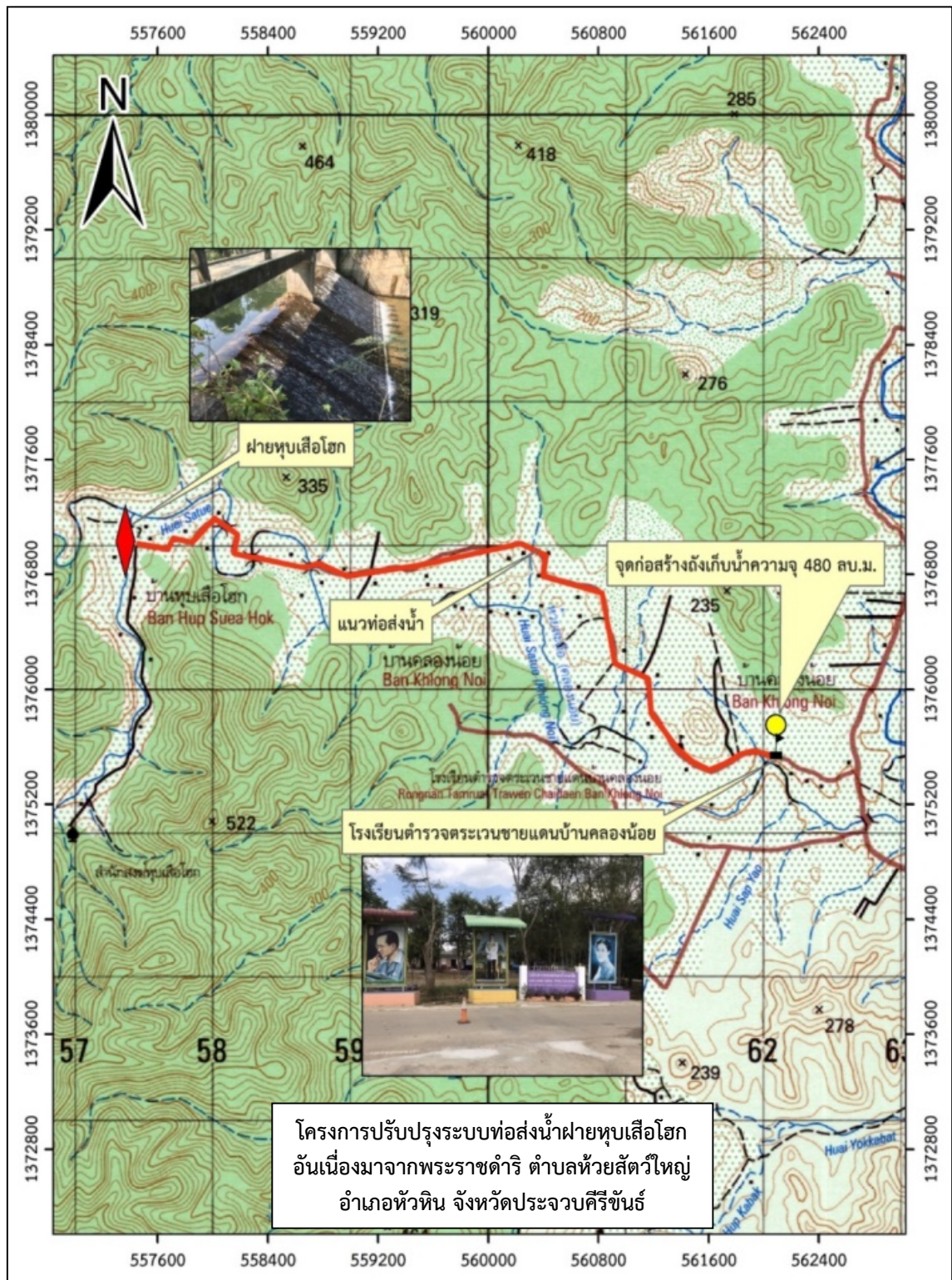
การขุดเปิดพื้นที่เพื่อปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำของโครงการฝายหุบเสือโฮกฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. โครงการฝายหุบเสือโฮกฯ กลับมาอยู่ในสภาพดี มีประสิทธิภาพ และสามารถสนับสนุนน้ำสำหรับกิจกรรมของราษฎรได้เต็มศักยภาพ

๒. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองน้อย และราษฎรหมู่ที่ ๗ บ้านคลองน้อย ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีประชากร จำนวน ๒๐๐ ครัวเรือน ๑,๐๐๐ คน พื้นที่รับประโยชน์ ๒๒๕ ไร่ ได้รับน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรอย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

โครงการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำบ้านย่านซื่อพร้อมอาคารประกอบ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน หมู่ที่ ๔ บ้านท่าวังหิน ตำบลเขาจ้าว อำเภอบางสะพานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า ขอให้กรมชลประทาน เร่งรัดปรับปรุงอ่างเก็บน้ำในพื้นที่จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำคลองอ้ายแดง อ่างเก็บน้ำบ้านย่านซื่อ และอ่างเก็บน้ำหุบเขลา

สภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านย่านซื่อฯ ก่อนการก่อสร้าง

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำบ้านย่านซื่อฯ ระยะทางความยาว ๙.๒๑๘ กิโลเมตร อาคารท่อแยก จำนวน ๑๘ แห่ง บ่อพัก Gate Valve จำนวน ๓ แห่ง อาคาร Blow off จำนวน ๑๓ แห่ง กิจกรรมก่อสร้างอาคาร Air Release Valve จำนวน ๑๙ แห่ง กิจกรรมอาคารต่อม่อรับส่งน้ำ จำนวน ๒ แห่ง กิจกรรมก่อสร้างอาคารจ่ายน้ำ จำนวน ๒๐ แห่ง และกิจกรรมอาคารปลายท่อ จำนวน ๒ แห่ง ปัจจุบันผลความก้าวหน้าการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ ๖๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔

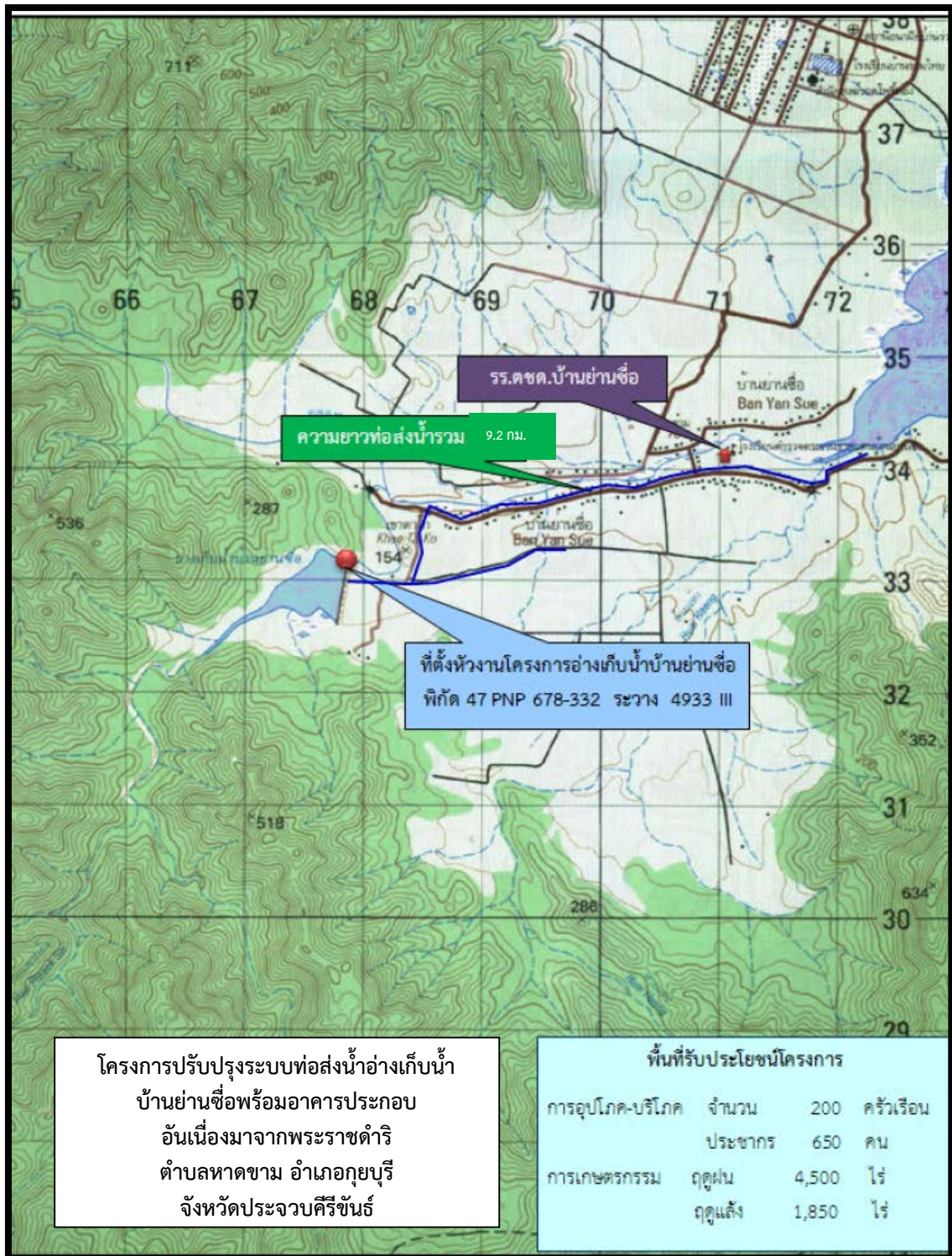

การปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำ ระยะทางความยาว ๙.๒๑๘ กิโลเมตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านย่านซื่อ มีระบบส่งน้ำที่มีประสิทธิภาพ และสามารถส่งน้ำสนับสนุนราษฎรได้เต็มศักยภาพ
๒. ราษฎรหมู่ที่ ๙ บ้านย่านซื่อ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑๕๐ ครัวเรือน ๖๕๐ คน มีน้ำเพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร โดยมีพื้นที่รับประโยชน์ จำนวน ๑,๕๐๐ ไร่ ในฤดูฝน และ ๗๕๐ ไร่ ในฤดูแล้ง

โครงการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำ
บ้านย่านซื่อพร้อมอาคารประกอบ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พื้นที่รับประโยชน์โครงการ			
การอุปโภค-บริโภค	จำนวน	200	ครัวเรือน
	ประชากร	650	คน
การเกษตรกรรม	ฤดูฝน	4,500	ไร่
	ฤดูแล้ง	1,850	ไร่

โครงการระบบสูบน้ำโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านท่าวังหินอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาจ้าว อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน หมู่ที่ ๔ บ้านท่าวังหิน ตำบลเขาจ้าว อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า ให้พิจารณาปรับปรุงระบบสูบน้ำให้สามารถใช้งานได้ดีขึ้น พร้อมก่อสร้างถังเก็บน้ำเพิ่มเติม

สภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่ก่อนการก่อสร้างโครงการฯ

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างโรงสูบน้ำและติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ พร้อมทั้งก่อสร้างถังเก็บน้ำโครงสร้างเหล็ก ความจุ ๗๘๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ แห่ง พร้อมระบบท่อส่งน้ำจากโรงสูบน้ำไปยังถังพักน้ำความยาว ๓๗๕ เมตร ซึ่งจะสามารถกระจายน้ำไปยังบริเวณต่าง ๆ ภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง ปัจจุบันผลการดำเนินงานในภาพรวม คิดเป็นร้อยละ ๕๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔

ถังเก็บน้ำความจุ ๗๘๐ ลูกบาศก์เมตร

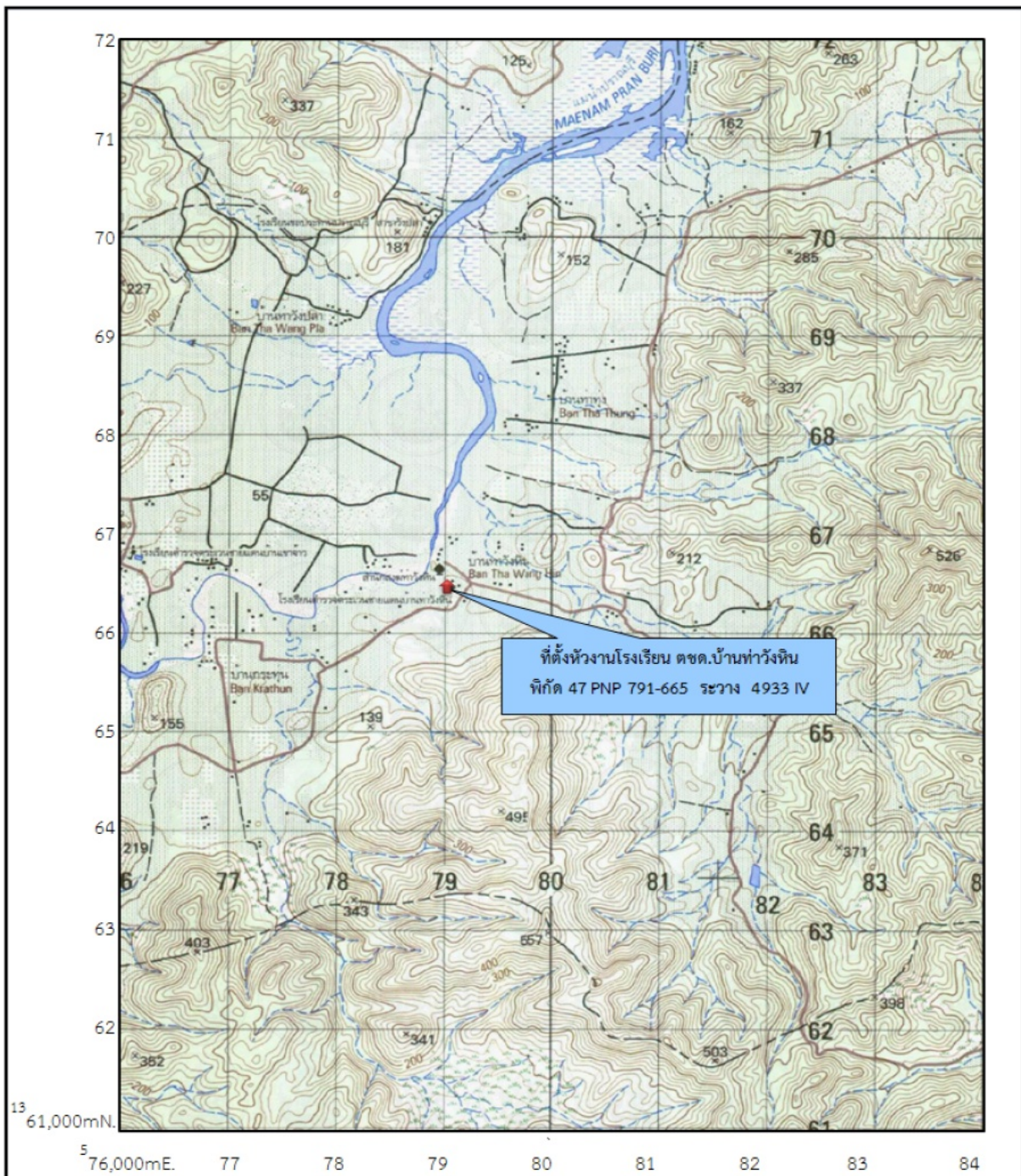
ระบบท่อส่งน้ำจากโรงสูบน้ำไปยังถังพักน้ำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน หมู่ที่ ๔ ตำบลเขาจ้าว อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคและการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันอย่างเพียงพอ

๒. ราษฎรหมู่ที่ ๔ บ้านวังหิน และบริเวณใกล้เคียง จำนวนประมาณ ๔๐ ครัวเรือน พื้นที่การเกษตรประมาณ ๘๐ ไร่ มีน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคและการเกษตรอย่างเพียงพอ

โครงการระบบสูบน้ำโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
บ้านท่าวังหินอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลเขาจ้าว อำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โครงการปรับปรุงสระเก็บน้ำบ้านหน้าป้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
(ภายใต้โครงการสระเก็บน้ำบ้านหน้าป้อมพร้อมอาคารประกอบ
และระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ)

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการปรับปรุงสระเก็บน้ำบ้านหน้าป้อมพร้อมอาคารประกอบและระบบส่งน้ำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่ นายศักดิ์สิทธิ์ ชำโรจน์ ราษฎรตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขอพระราชทานความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร เนื่องจากขาดแคลนน้ำในการทำเกษตรและปศุสัตว์ (หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ รล ๐๐๐๘.๑/๓๑๒๖ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓)

สภาพพื้นที่ก่อนการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างอาคารท่อลอดถนน ระยะทางความยาว ๑๕๐ เมตร จำนวน ๑ แห่ง ท่อผันน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ระยะทางความยาว ๑๑๐ เมตร คลองผันน้ำระยะทาง ความยาว ๓๕๘ เมตร ปรับปรุงสระตักตะกอน และปรับปรุงสระเก็บน้ำเดิม ซึ่งมีความจุ ๒๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ปัจจุบันผลความก้าวหน้าการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนมกราคม ๒๕๖๕

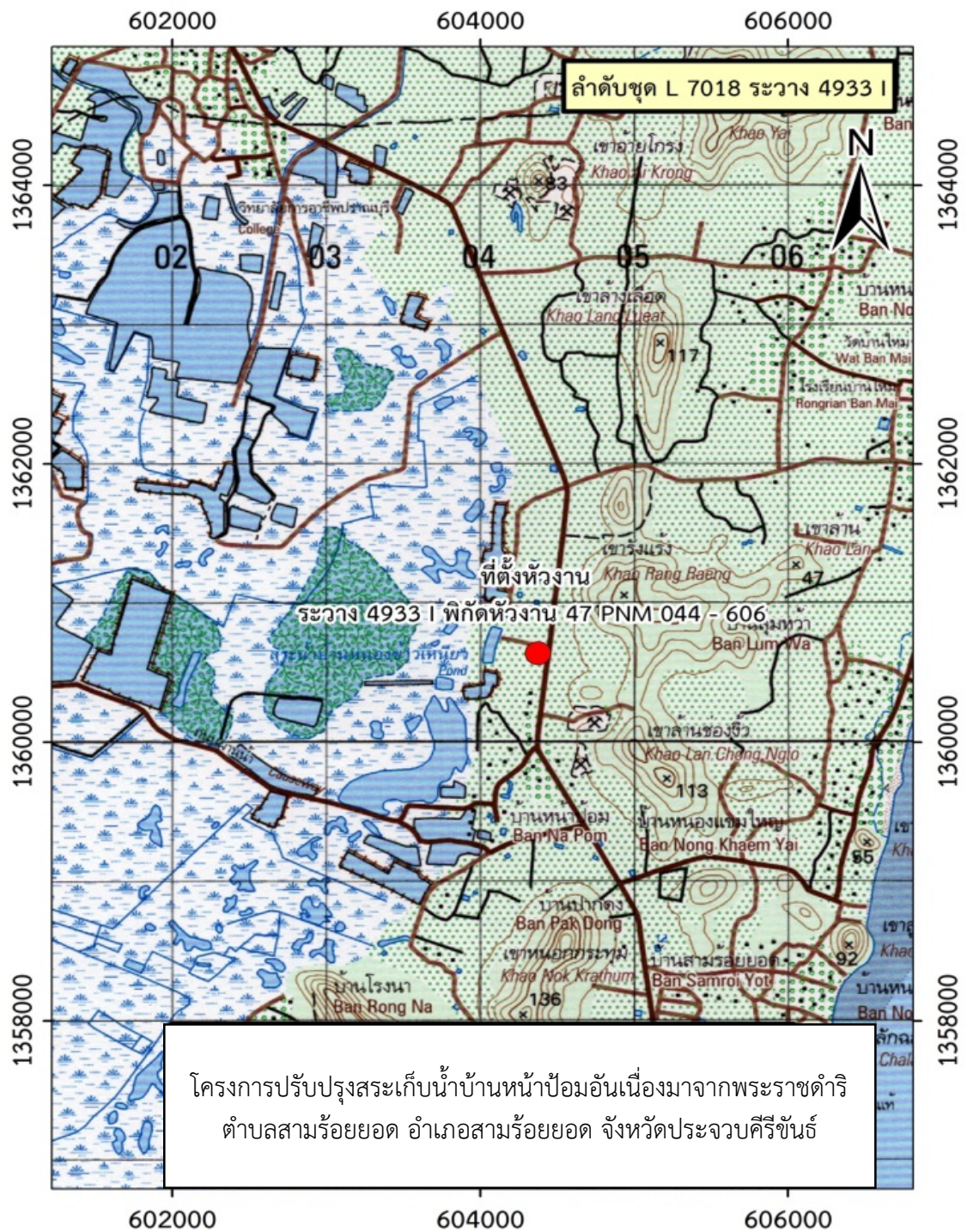
การก่อสร้างอาคารท่อลอดถนน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. โครงการสระเก็บน้ำบ้านหน้าป้อมฯ มีปริมาณน้ำต้นทุนเพิ่มมากขึ้น และสามารถสนับสนุนน้ำสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ของราษฎรได้อย่างเต็มศักยภาพ

๒. ราษฎรหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๙ ของตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑,๑๗๑ ครัวเรือน ๒,๕๒๑ คน มีน้ำสำหรับทำการเกษตรและการปศุสัตว์ได้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

ด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

เมื่อปี ๒๕๑๗ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรหมู่บ้านปากน้ำปราณบุรี ทรงมีความสนพระราชหฤทัย เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ป่าชายเลน และมีพระราชดำริให้มีการปลูกพันธุ์ไม้ต่าง ๆ บริเวณชายทะเลปากน้ำปราณบุรี เพื่อพัฒนาเป็นป่าอเนกประโยชน์ผลัดไม้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ป้องกันลมพายุ และเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๙ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโครงการพัฒนาปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีพระราชดำริให้จัดทำแนวเขตพื้นที่ให้ชัดเจน ป้องกันการบุกรุกพื้นที่และพยายามรักษาพื้นที่ป่าที่เหลือน้อยอยู่แล้วให้อยู่ต่อไป ด้วยทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับบวรวิวัฒน์ของพันธุ์ไม้ป่าชายเลน

ผลการดำเนินงาน

สำนักงาน กปร. สนับสนุนงบประมาณให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อดำเนินการตามกิจกรรม ดังนี้

๑. จัดทำป้ายอาคารการเรียนรู้โครงการพัฒนาปากน้ำปราณบุรีฯ และป้ายนิทรรศการ ป้ายสื่อความหมาย และป้ายประชาสัมพันธ์

๒. จัดเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานวิจัย โครงการศึกษาการกักเก็บคาร์บอนของป่าชายเลน ภายในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๓. จัดเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานวิจัย โครงการศึกษาความหลากหลายและโครงสร้างของสังคมพืชป่าชายเลนในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ป้ายอาคารการเรียนรู้โครงการพัฒนาป่าไม้ปรางค์บุรีฯ

จัดเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. พัฒนาและฟื้นฟูป่าชายเลน ป่าไม้ชายหาด และป่าเบญจพรรณที่เสื่อมโทรม ให้กลับมีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และรักษาความสมดุลของระบบนิเวศภายในพื้นที่โครงการ ให้สามารถเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน พันธุ์ไม้ป่าชายหาด รวมถึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๒. สร้างจิตสำนึกของประชาชน นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และผู้ที่มาเยี่ยมชมโครงการฯ ให้เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์
๓. เป็นแหล่งความรู้เรื่องระบบนิเวศป่าไม้และป่าชายเลนตามหลักวิชาการ รวมถึงรูปแบบวิธีการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี ให้แก่ผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวและศึกษาเรียนรู้โดยผ่านสื่อนิทรรศการ ป้ายประชาสัมพันธ์ และป้ายสื่อความหมายต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการฯ อีกทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาในพื้นที่อื่นได้

โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้เขากระปุกตามแนวพระราชดำริ
(ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ)
ตำบลเขากระปุก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรความคืบหน้าโครงการซึ่งห้วมนตามพระราชดำริ อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีและพระราชทานพระราชดำริสรุปความว่า “น้ำในอ่างเก็บน้ำหนองเสือมีน้อย ควรพิจารณาเอาน้ำมาจากอ่างเก็บน้ำห้วยผากหรืออ่างเก็บน้ำห้วยสงสัย แต่รู้ว่าอ่างเก็บน้ำหนองเสือมีระดับสูงกว่าอ่างเก็บน้ำห้วยผาก และสูงกว่าเขื่อนแก่งกระจาน ให้ลองพิจารณาดู”

สำนักพระราชวัง ได้มีหนังสือที่ พว ๐๐๐๑/๑๙๘๑๐ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ แจ้งว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สำนักพระราชวังดำเนินการส่งมอบเรือนประทับโครงการซึ่งห้วมน จังหวัดเพชรบุรี ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดูแลและใช้ประโยชน์ทางราชการ

โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา ได้มีหนังสือ ที่ พว/กค๐/๐๒๐๖.๑/๒๖๘๔๕/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑ ส่งรายงานสรุปบัญชีวัสดุ ครุภัณฑ์ เรือนที่ประทับเขาดอกไม้พร้อมอาคารบริวาร โครงการซึ่งห้วมนตามพระราชดำริ ตำบลเขากระปุก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดูแลและใช้ประโยชน์ทางราชการ

ผลการดำเนินงาน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. อาคารศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์และจัดซื้อครุภัณฑ์ประกอบอาคารศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พร้อมทั้งจัดนิทรรศการถาวรพระตำหนักเขาดอกไม้ โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้เขากระปุกตามแนวพระราชดำริ (ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ) โดยจัดนิทรรศการทั้งสิ้น ๙ ส่วน ดังนี้

๑.๑ ห้องภาพยนตร์พาโนรามา

๑.๒ ห้องน้อมรำลึกพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๑.๓ ห้องแสง สี เสียง “จากนภา ผ่านภูผา สู่มหานคร”

๑.๔ ภาพพิมพ์แคนวาสประดับบันไดทางขึ้น “งานสนองพระราชดำริของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และภาพพิมพ์แคนวาส “ทรงงานในพื้นที่ทุรกันดาร” บริเวณเหนือบันไดทางขึ้น

๑.๕ นิทรรศการโถงทางเดินชั้น ๒ บอร์ดกระจกใส “การทรงงานด้านทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม”

๑.๖ จำลองห้องทรงงานในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

๑.๗ จำลองห้องทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

๑.๘ บอร์ดสื่อความ “ข้อมูลสรุปการสนองพระราชดำริของกรมอุทยานฯ”

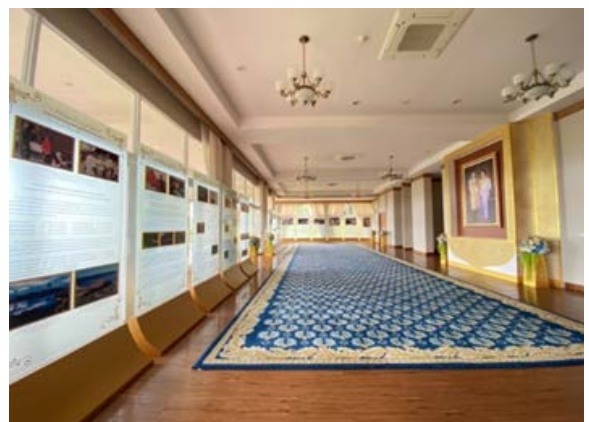
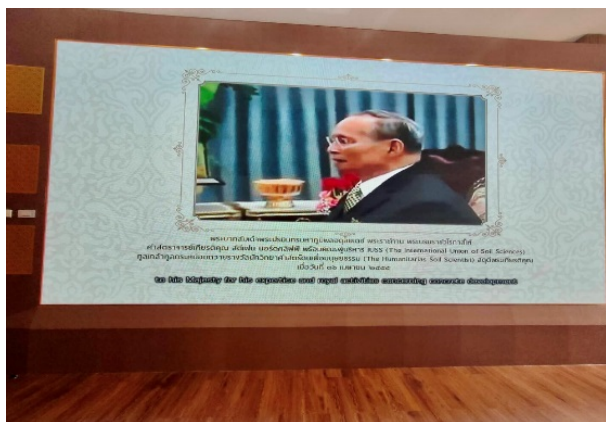
๑.๙ ประติมากรรมพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

๒. งานก่อสร้างและปรับปรุงอาคาร

ก่อสร้างห้องครัวรับประทานอาหาร จำนวน ๑ หลัง พร้อมทั้งซ่อมแซมบ้านพักรับรอง จำนวน ๒ หลัง และอาคารรับประทานอาหาร ๑ หลัง ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการ

งานปรับปรุงภูมิทัศน์

นิทรรศการถาวรพระตำหนักเขาดอกไม้

นิทรรศการถาวรพระตำหนักเขาดอกไม้

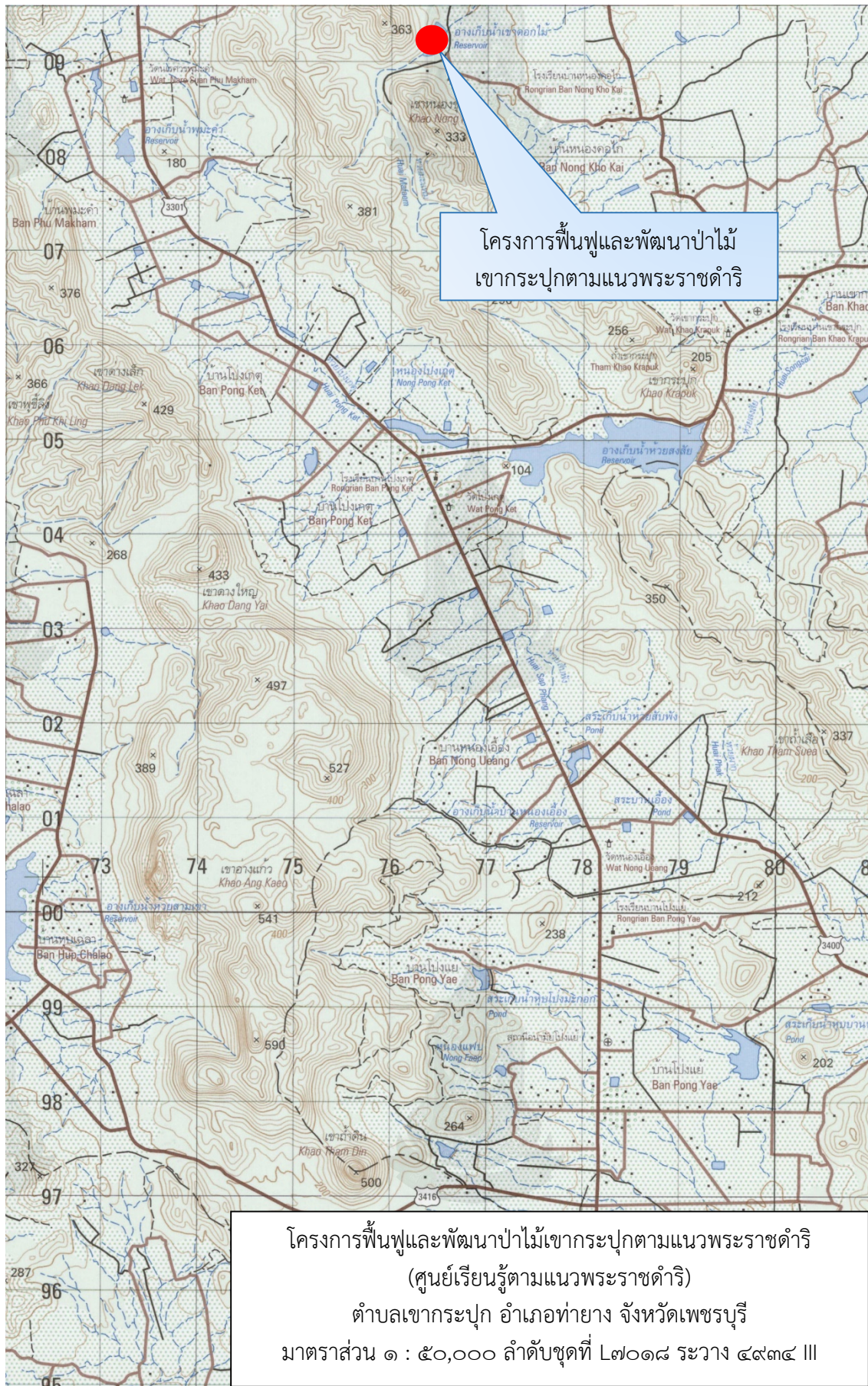

งานซ่อมแซมและปรับปรุงอาคาร

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถเผยแพร่พระราชกรณียกิจ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้อย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น
๒. เป็นศูนย์การเรียนรู้ในการเผยแพร่องค์ความรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพิ่มขึ้น
๓. ประชาชนมีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๗ กับนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. (ตำแหน่งในขณะนั้น) ณ พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ให้จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อทดลองปลูกและฟื้นฟูสภาพป่าชายเลน เพื่อให้ระบบนิเวศป่าชายเลนกลับคืนสู่ธรรมชาติ จากนั้นได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปลูกป่าชายเลนชนิดต่าง ๆ ที่คลองบางตราใหญ่และคลองบางตราน้อย

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงงานฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และนายปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (ตำแหน่งในขณะนั้น) ได้กราบบังคมทูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำโครงการศูนย์พลังงาน โดยได้รับงบประมาณจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ก่อสร้างศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทน รวมถึงการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบการจัดค่ายฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ การสาธิต และห้องสมุดพลังงาน และเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑

ผลการดำเนินงาน

๑. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ในการร่วมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพัฒนาพื้นที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ให้เป็นพื้นที่เพื่อการศึกษาและพื้นที่สาธิต พร้อมต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมและปลูกฝังให้ผู้ที่มาศึกษาเรียนรู้และร่วมกิจกรรมได้รับประสบการณ์ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของทุกคน ในการมีส่วนร่วมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๑ พัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนป่าชายเลน และพื้นที่สาธิตในอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้มาตรฐานมากขึ้น เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตามแนวพระราชดำริ โดยอุทยานฯ ได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ หน่วยงานภายนอก ชุมชนโดยรอบพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑) พัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนป่าชายเลนทูลกระหม่อมในพื้นที่ ๓๕ ไร่ โดยร่วมกับกลุ่มการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผู้สนับสนุนโครงการ ดำเนินการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติเส้นทางใหม่และปรับปรุงเส้นทางเก่า จัดทำสะพานทางเดินข้ามคลองรวม ๔๙๖.๒๑ เมตร หอศึกษาเรือนยอดพรรณไม้ ศาลาพักผ่อน และศาลาปะการังเทียม ตลอดทั้ง

การจัดป้ายสื่อความหมาย เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปและผู้สนใจ อยู่ระหว่างการดำเนินงาน มีความก้าวหน้าของงานคิดเป็นร้อยละ ๕๐

๒) ดำเนินการบำรุงดูแลรักษาภูมิทัศน์ภายในพื้นที่อุทยานฯ และพื้นที่บริเวณโดยรอบ โดยกำหนดผู้ดูแลรับผิดชอบประจำพื้นที่ และดำเนินการเก็บรวบรวมเมล็ดพันธุ์ และกิ่งพันธุ์ไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ นำมาขยายพันธุ์เพื่อใช้ประโยชน์ในการดูแลพื้นที่ต่อไป ปัจจุบันมีต้นไม้ที่ได้รับการเพาะขยายพันธุ์ จำนวน ๑๑ ชนิด รวมทั้งสิ้น ๕,๘๕๐ ต้น การบำรุงดูแลรักษาภูมิทัศน์ภายในพื้นที่อุทยานฯ อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สภาพแวดล้อมในพื้นที่มีความสวยงาม มีบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รองรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการบริการความรู้ให้ทุกกลุ่มเป้าหมาย

พัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนป่าชายเลน

บำรุงดูแลรักษาภูมิทัศน์ภายในพื้นที่อุทยานฯ

๒. เผยแพร่องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร และหน่วยงานเครือข่ายผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสนับสนุนการศึกษาวิจัยและการเผยแพร่องค์ความรู้ของอุทยานฯ เข้าร่วมการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทั้งระดับชาติและนานาชาติ การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ของอุทยานฯ พร้อมเผยแพร่ผลงาน สร้างการรับรู้ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

๒.๑ ด้านการส่งเสริมการศึกษาวิจัย พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

๑) ดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่บริเวณต่าง ๆ ภายในพื้นที่ของอุทยานฯ รวม ๓ พื้นที่ และจัดเก็บข้อมูลการศึกษาวิจัยการเพิ่มจำนวนของหิ่งห้อยในพื้นที่อุทยานฯ โดยดำเนินการศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อม การวัดค่าความเค็มของน้ำ pH ของดิน อุณหภูมิของดิน และอากาศ ความชื้นสัมพัทธ์ ดำเนินการปล่อยหอยฝาดเดี่ยว จำนวน ๕๐ กิโลกรัม หรือประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ ตัว เพื่อสร้างระบบนิเวศที่เหมาะสมกับการเป็นถิ่นอาศัยของหิ่งห้อย อีกทั้งดำเนินการจัดการประชุมสัมมนา ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูถิ่นอาศัยของหิ่งห้อย จำนวน ๑ ครั้ง มีหน่วยงานเข้าร่วมจำนวน ๑๗ หน่วยงาน รวม ๓๓ คน และอุทยานฯ ได้ดำเนินการจัดทำรายงานผลการฟื้นฟูระบบนิเวศเป็นที่อาศัยของหิ่งห้อยในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ภายใต้โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เหมาะสมเป็นถิ่นอาศัยของหิ่งห้อยในอุทยานฯ วัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศอุทยานฯ ให้มีความเหมาะสมต่อการเป็นถิ่นอาศัยของหิ่งห้อยส่งเสริมการอนุรักษ์

เพิ่มจำนวนสิ่งห้อยในธรรมชาติและการนำองค์ความรู้จากผลการดำเนินโครงการไปเผยแพร่ให้แก่ผู้ที่สนใจ และสามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น ๆ อย่างเหมาะสม

การฟื้นฟูระบบนิเวศที่เหมาะสมเป็นถิ่นอาศัยของสิ่งห้อยในอุทยานฯ

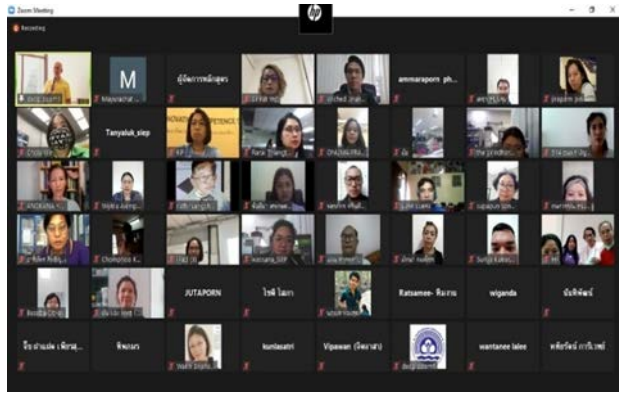
๒) ดำเนินการศึกษาวิจัยการใช้ประโยชน์จากต้นไมยราบยักษ์ และวัสดุเหลือทิ้ง เนื่องจากต้นไมยราบยักษ์ และวัสดุเหลือทิ้งภายในพื้นที่อุทยานฯ และชุมชนโดยรอบ มีเป็นจำนวนมาก โดยการนำเข้าเครื่องบีบอัด เพื่อสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจาก ภาควิชาวนผลิตภัณฑ์คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีผลิตภัณฑ์จากการทดลอง บีบอัดระหว่างไม้มายราบยักษ์และพลาสติก PE จำนวน ๒ ชั้น ได้แก่ โต๊ะญี่ปุ่น และกล่องใส่นามบัตร อีกทั้ง ทดสอบหาความหนาแน่น ความชื้น การพองตัว ความต้านทานต่อแรงดันและแรงดึง เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดยรอบพื้นที่อุทยานฯ และผู้สนใจ อุทยานฯ ดำเนินการรวบรวมองค์ความรู้ และจัดทำรายงานผลการศึกษาในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์

๒.๒ การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของอุทยานฯ กับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดทั้งผู้สนใจ

๑) ดำเนินการจัดการประชุมเครือข่าย RCE ชะอำ เรื่อง ผลกระทบการปรับตัว บทเรียนที่ได้เรียนรู้และแนวทางการปฏิบัติภายใต้วิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ในยุคการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ อีกทั้ง อุทยานฯ ดำเนินการจัดประชุมสัมมนาออนไลน์ (Webinar) ระหว่างหน่วยงานเครือข่าย RCE ชะอำ จำนวน ๔ ครั้ง ภายใต้หัวข้อ การกำหนดทิศทางการประชุมสัมมนาออนไลน์ (Webinar) ระหว่างหน่วยงานเครือข่าย RCE ชะอำ และเข้าร่วมการอบรมกับเครือข่ายด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การจัดประชุมเครือข่าย RCE ชะอำ

๓. การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของอุทยานฯ กับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนผู้สนใจขยายผลองค์ความรู้จากแนวพระราชดำริด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนองค์กรต่าง ๆ ประชาชนทั่วไป ผ่านกิจกรรมเผยแพร่ความรู้และฝึกอบรมของอุทยานฯ และการผลิตสื่อออนไลน์ที่มีความน่าสนใจ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้มากขึ้น

๓.๑ ด้านการเผยแพร่องค์ความรู้

๑) การให้บริการความรู้ จัดค่ายฝึกอบรมทั้งในและนอกสถานที่จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ สรุปรจำนวนผู้รับบริการ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวม ๔ กิจกรรม เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๗,๒๘๐ คน

- กิจกรรมให้บริการศึกษาเยี่ยมชม จำนวน ๑๔,๒๘๗ คน
- กิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรอุทยานฯ จำนวน ๙๕๑ คน
- กิจกรรมประชุมสัมมนาทางวิชาการ จำนวน ๕๔๐ คน
- กิจกรรมเผยแพร่ความรู้นอกสถานที่ จำนวน ๒๑,๕๐๒ คน

๒) เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ และส่งเสริมการประชาสัมพันธ์อุทยานฯ

ประกอบด้วย

- ดำเนินการผลิตสื่อออนไลน์เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน จำนวน ๑๔๘ เรื่อง มียอดการเข้าชม จำนวน ๖๕,๖๖๕ คน
- การสนับสนุนการประชาสัมพันธ์อุทยานฯ โดยสื่อภายนอกผ่านสื่อโซเชียล และสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย จำนวน ๑๕ หน่วยงาน มียอดรับชม จำนวน ๑๕๗,๒๓๙ คน

เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์

๓) พัฒนาหลักสูตรกิจกรรมการเรียนรู้ของอุทยานฯ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น โดยพัฒนากิจกรรมศึกษาเรียนรู้ออนไลน์ จำนวน ๒ กิจกรรม ได้แก่ (๑) ชุดกิจกรรมเรียนรู้ออนไลน์การทำผ้ามัดย้อม “สร้างสี สร้างลาย” (๒) ชุดกิจกรรมเรียนรู้ออนไลน์ การทำข้าวแต๋น “ข้าวแต๋น พลังงานแสงอาทิตย์” โดยประสานงานกับโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมทั้งดำเนินการจัดส่งชุดกิจกรรมให้โรงเรียน เพื่อจัดกิจกรรมฝึกอบรมออนไลน์ร่วมกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

๔) จัดทำสื่อนิตยสารการสื่อเรียนรู้และสื่อสาธิต เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ ผลงานและผลิตภัณฑ์อุทยานฯ การประชาสัมพันธ์อุทยานฯ ให้มีความทันสมัยและน่าสนใจมากขึ้น สามารถใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมบริการความรู้นอกสถานที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕) พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งสาธิตเพื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรม การอนุรักษ์ดินและน้ำตามแนวพระราชดำริ โดยกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งสาธิตและติดตั้งสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ประกอบการเผยแพร่องค์ความรู้ อาทิ ความรู้ด้านการปรับปรุงดินเค็ม การสาธิตด้านการทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน การสาธิตการทำและการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ การสาธิตการใช้ปุ๋ยหมักพืชสดในการบำรุงดิน เป็นต้น และได้ดำเนินการจัดการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรอุทยานฯ จำนวน ๒๑ คน เพื่อเตรียมความพร้อมในการเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ผู้สนใจต่อไป จากการติดตามประเมินผล พบว่า บุคลากรที่ผ่านการอบรมสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ให้แก่ผู้รับบริการในระดับดี - ดีมาก คิดเป็นร้อยละ ๘๐ อีกทั้ง อุทยานฯ

ได้ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ โดยการจัดทำสื่อวีดิโอการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจ มีจำนวนการรับชม ๗๕๘ คน

การเผยแพร่ความรู้ให้แก่บุคลากรของโครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรฯ

การผลิตสื่อออนไลน์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ของโครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรฯ

๖) ให้ความสำคัญต่อการผลิตสื่อออนไลน์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ของอุทยานฯ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการจัดทำสื่อออนไลน์ให้มีความน่าสนใจและสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้มากขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรอุทยานฯ จำนวน ๕๒ คน กำหนดจัดอบรมรวม ๓ รุ่น วิทยากรจัดการอบรมมีความรู้ความเชี่ยวชาญจากสาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล ทั้งนี้ สื่อที่ดำเนินการผลิตจะไปใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่องค์ความรู้ และการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์อุทยานฯ ต่อไป

๗) อุทยานฯ ได้รับการสนับสนุนการเผยแพร่องค์ความรู้จากกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่ออบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ ในหัวข้อเรื่อง “เทคโนโลยีการผลิตพืชที่ถูกต้องเหมาะสม และการใช้เห็ดเรืองแสงสิรินธรมีควมคุมโรครากปม” เมื่อวันที่ ๒๙ - ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔ โดยมีเกษตรกรและผู้สนใจเข้าร่วมการอบรม จำนวน ๑๒๐ คน

๔. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร สนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบสารสนเทศของอุทยานฯ ให้ทันสมัย รองรับการทำงานตามภารกิจให้สะดวก รวดเร็ว สามารถตอบสนอง ความต้องการของผู้รับบริการ ส่งผลให้ผู้รับบริการเกิดความประทับใจมากขึ้น

๔.๑ ด้านการบริหารจัดการอุทยานฯ

๑) ดำเนินการทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์อุทยานฯ ปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ (ระยะ ๕ ปี) โดยมีการประชุมหารือร่วมกับที่ปรึกษาด้านการวางแผนกลยุทธ์ของอุทยานฯ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนกลยุทธ์องค์กร จากบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เพื่อยกร่างแผนยุทธศาสตร์และการวิเคราะห์ทิศทางพัฒนาอุทยานฯ ในระยะ ๕ ปีต่อไป และขอความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์ต่อคณะทำงานทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์อุทยานฯ เพื่อปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ฯ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยอยู่ระหว่างเตรียมเสนอขออนุมัติแผนต่อไป

๒) การจัดประชุมบุคลากรอุทยานฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมการรับมือสถานการณ์วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยให้ความสำคัญต่อการบริการตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสาธารณสุข เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการตลอดเวลา ดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด โดยอุทยานฯ มีการตั้งจุดบริการเจลแอลกอฮอล์ การเว้นระยะห่างในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การตรวจวัดอุณหภูมิเจ้าหน้าที่อุทยานฯ และผู้รับบริการ

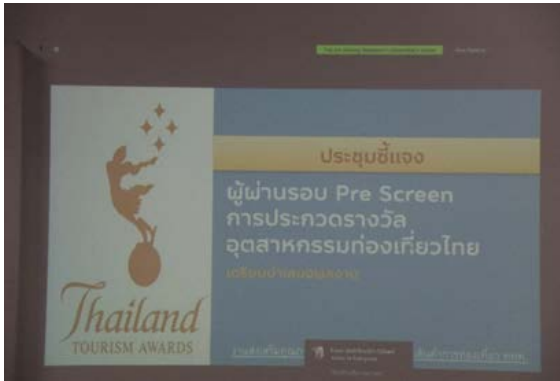

ทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์โครงการอุทยานฯ ระยะ ๕ ปี ต่อไป และประชุมบุคลากร เพื่อเตรียมความพร้อมการรับมือวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

๔.๒ ด้านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอุทยานฯ

ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์อุทยานฯ ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยอุทยานฯ ได้เข้าร่วมโครงการรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thai Tourism Awards) ครั้งที่ ๑๓ ประจำปี ๒๕๖๔ จัดโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

การประชุมออนไลน์นำเสนอเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ได้รับโอกาสเพิ่มขึ้นในการศึกษาเรียนรู้และเข้ารับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานตามแนวพระราชดำริ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของอุทยานฯ ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพต่อไป

๒. เกิดชุมชนเครือข่ายเพื่อการเผยแพร่ความรู้และขยายผลความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่อื่น ๆ ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนจากการติดตามและประเมินผล พบว่า ชุมชนที่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ของอุทยานฯ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนในอีกทางหนึ่ง

รายละเอียดการดำเนินงานของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

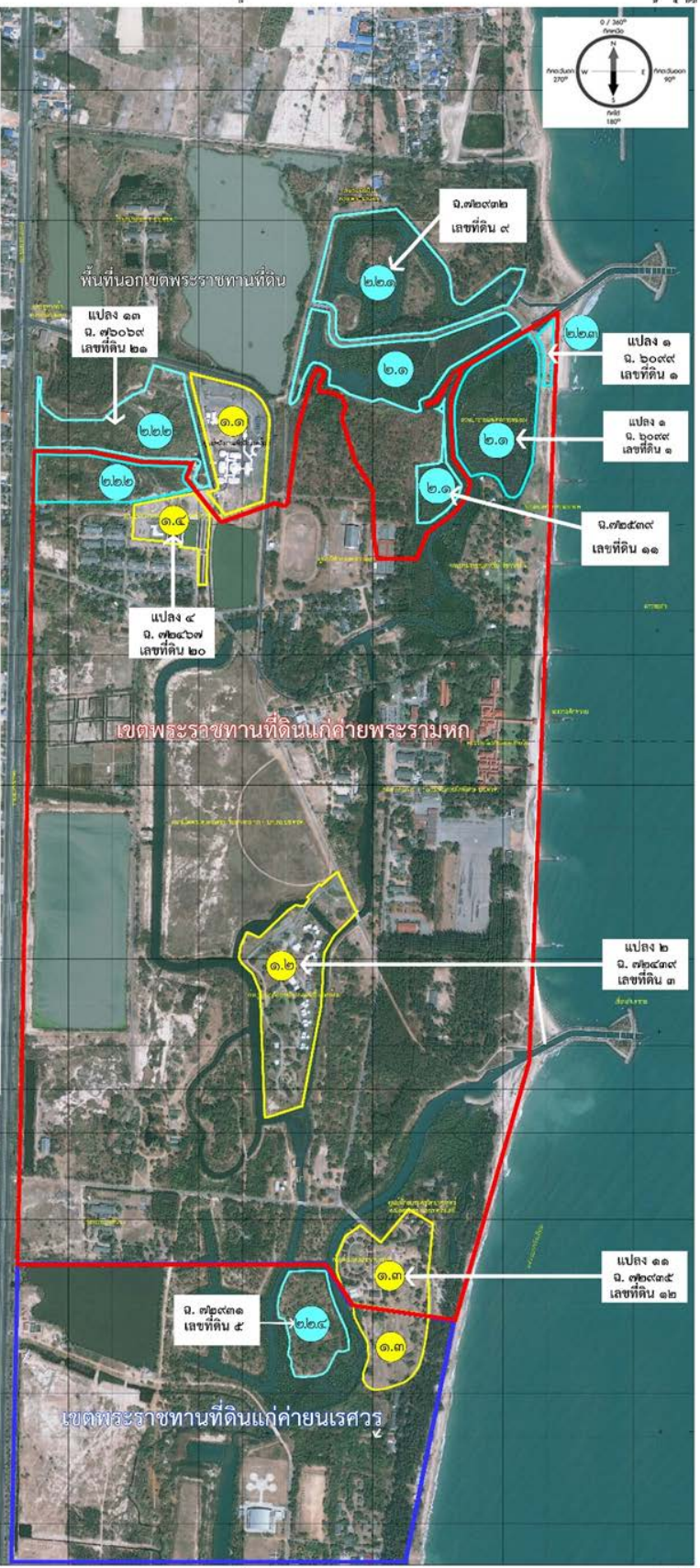
- ค่ายพระรามหก กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
เนื้อที่ จำนวน ๑,๒๔๔ ไร่ ๒๔๒ ตารางวา
- ค่ายเรศวร เนื้อที่ จำนวน ๕๘๔ ไร่ ๒ งาน
๙๙.๕ ตารางวา

พื้นที่อุทยานฯ ใช้ดำเนินงานอยู่ปัจจุบัน

๑. พื้นที่สิ่งปลูกสร้าง ได้แก่
    - ๑.๑ ศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม สถานที่ทำการ
ขนาด ๒๔.๕๐ ไร่ (นอกเขตพระราชทานที่ดิน)
    - ๑.๒ ค่ายการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เป็นสถานที่
พักค้าง และจัดค่ายฝึกอบรม ขนาด ๔๒ ไร่
    - ๑.๓ ค่ายสิ่งแวดล้อมนานาชาติ เป็นสถานที่พักค้าง อาคาร
ศูนย์การเรียนรู้ และห้องจัดประชุมสัมมนา ขนาด ๔๒ ไร่
    - ๑.๔ แหล่งเรียนรู้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบครบวงจรปรีดิษฐ์
บริหารจัดการโดยองค์การการน้ำเสีย ขนาด ๑๒ ไร่

รวมพื้นที่สิ่งปลูกสร้าง ทั้งหมด ๑๒๕.๕๐ ไร่
  ๒. พื้นที่พื้นที่นันทนาการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่
    - ๒.๑ สวนป่ายาเล่นลูกกระพ๋อม (ฝั่งทิศตะวันออกของคลอง
บางตราน้อย) ขนาด ๘๕ ไร่
    - ๒.๒ พื้นที่ปลูกต้นไม้ภายใต้โครงการรวมพลังฟื้นคืน
ธรรมชาติสู่สิ่งแวดล้อมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาส
ฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ จำนวน ๔ พื้นที่
ได้แก่
      - ๒.๒.๑ พื้นที่ขนาด ๔๗ ไร่
      - ๒.๒.๒ พื้นที่ขนาด ๖๐ ไร่
      - ๒.๒.๓ พื้นที่ขนาด ๘ ไร่
      - ๒.๒.๔ พื้นที่ขนาด ๑๗ ไร่

รวมพื้นที่นันทนาการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด ๑๓๒ ไร่
- รวมพื้นที่อุทยานฯ ใช้ดำเนินงานในเขตพระราชทานที่ดิน
และนอกเขตพระราชทานที่ดินทั้งหมด ทั้งหมด ๒๕๗.๕๐ ไร่

โครงการอุทยานธรรมชาตีวิตทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๘ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการอุทยานธรรมชาตีวิตทยาฯ และมีพระราชดำริกับคณะผู้ดำเนินงาน สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การปรับปรุงพื้นที่ เพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาธรรมชาติ จะต้องกำหนดให้มีรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจน โดยให้เริ่มดำเนินงานในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเล็กก่อน แล้วจึงขยายผลไปในพื้นที่อื่น ๆ

๒. ทำการสำรวจทรัพยากรทางชีวภาพและกายภาพในพื้นที่แห่งนี้ให้ละเอียด และเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน

๓. นำผลการสำรวจและข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการศึกษาและวิจัย เพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการ รวมทั้งให้นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในท้องถิ่น

๔. การดำเนินงานทุกขั้นตอนควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย

เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน พระราชทานพระราชดำริให้สำนักงาน กปร. พิจารณาดำเนินการนำโครงการอุทยานธรรมชาตีวิตทยาฯ ตำบลตะนาวศรี และตำบลสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มาดำเนินการในรูปแบบศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยให้จัดตั้งเป็นศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการอุทยานธรรมชาตีวิตทยาฯ ทรงพระกรุณาฯ รับทราบแผนการดำเนินงานโครงการในระยะ ๓ ปี ของหน่วยงานร่วม ได้แก่ กองทัพบก กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และพระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. ด้านการแก้ไขปัญหาและการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ “ให้ทบทวนในประเด็นเรื่องเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ทับซ้อนกับพื้นที่ที่มีการครอบครองของราษฎร”

๒. โครงการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ ในพื้นที่โครงการฯ “ให้ศึกษาพันธุ์ไม้ในพื้นที่เพิ่มเติม พร้อมทั้งศึกษา สำรวจทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มเติมในกลุ่มน้ำอื่น ๆ ด้วย”

ผลการดำเนินงาน

โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ ตั้งอยู่ในพื้นที่ราชพัสดุ ซึ่งกองพลพัฒนาที่ ๑ รับผิดชอบการใช้ประโยชน์พื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๓๒,๙๐๕ ไร่ ส่วนงานอำนวยการ ดำเนินการ โดยโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดำเนินการในพื้นที่ ๔๙ ไร่ ภายในประกอบด้วย ศาลาข้อมูลธรรมชาติ และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ โดยเปิดให้บริการตามแผนงานการบริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี ของโครงการฯ ให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปที่สนใจศึกษาธรรมชาติ พร้อมบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกตามภารกิจสำคัญ และในปี ๒๕๖๔ โครงการฯ ได้ดำเนินการ สนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. งานด้านบริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางวิชาการ

๑.๑ การอบรมหลักสูตร “การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตามพระราชดำริ” เพื่อให้นักเรียนในเขตพื้นที่โครงการฯ และผู้ที่มีความสนใจ ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนัก เกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนในทรัพยากรป่าไม้ และเกิดเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ในพื้นที่ เสริมสร้างจิตสำนึกให้นักเรียน เกิดเป็นพลังที่สำคัญของชุมชนและ ประเทศ เพื่อนำไปสู่การใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ระยะเวลาดำเนินการฝึกอบรม จำนวน ๓ วัน จัดอบรม จำนวน ๑ รุ่น โดยมีนักเรียนและครู ในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จำนวน ๒ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านห้วยผาก และโรงเรียนกลุ่มนักเรียนหญิง ๒ รวมทั้งหมด ๔๔ คน

จากการประเมินผลผู้เข้าอบรม พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มมากขึ้น และอยากมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ โดยจะช่วยกันปลูกต้นไม้และอนุรักษ์ป่าไม้เพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำ และนำความรู้ ที่ได้ไปเผยแพร่ให้แก่ครูและเพื่อนต่อไป

อบรม “การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตามพระราชดำริ”

๑.๒ การอบรมอาสาสมัครป้องกันและควบคุมไฟป่า เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ตระหนักรู้และวางแผนในทรัพยากรป่าไม้ และเกิดเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ จำนวน ๑ รุ่น ประกอบด้วย ๕ กิจกรรม ได้แก่ การอ่านแผนที่ภูมิประเทศเพื่อกำหนดแผนการป้องกันและควบคุมไฟป่า การปฐมพยาบาลผู้ประสบภัยเบื้องต้น หลักการกู้ภัยด้วยเชือก หลักการสร้างแนวกันไฟ การซ้อมแผนการปฏิบัติการควบคุมไฟป่าและการสร้างแนวกันไฟ โดยมีประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน ๖๕ คน และสนับสนุนเครื่องมือในการดับไฟป่า ประกอบด้วย ไม้กวาดทางมะพร้าวหนา ๖๐ อัน คราดเหล็ก ๔๐ อัน และหน้ากากอนามัย ๓M จำนวน ๘๐ ก่อ่ง พร้อมสนับสนุนสิ่งของพระราชทาน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ราษฎรอาสาดับไฟ ประกอบด้วย ผ้าพันคอติดเครื่องหมาย กพต. จำนวน ๖๐ ผืน ข้าวสารอาหารแห้ง ๘ ชุด เพื่อแจกให้กลุ่มอาสาสมัครไฟป่า ๘ กลุ่ม น้ำดื่ม ๖๐๐ มิลลิลิตร จำนวน ๙๐๐ ขวด น้ำดื่ม ๑,๕๐๐ มิลลิลิตร จำนวน ๕๐๐ ขวด

อบรม “อาสาสมัครป้องกันและควบคุมไฟป่า”

๑.๓ การอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การเลี้ยงผึ้ง” ปี ๒๕๖๔ มีสมาชิกเลี้ยงผึ้งจำนวน ๗ ราย เป็นผึ้งโพรง ๑๐ ก่อ่ง และชันโรง ๒ ก่อ่ง เก็บผลผลิตได้ จำนวน ๕.๑๔๑ ลิตร

ส่งเสริมการเลี้ยงผึ้ง

๑.๔ การส่งเสริมการปลูกกล้วยในระบบวนเกษตร มีสมาชิก ๒๕ ราย และได้แจกพันธุ์กล้วย ไม้ป่า ไม้ผล ไม้เลื้อยผึ่ง ให้กับสมาชิกและประชาชนทั่วไป จำนวน ๘๐๑ ต้น

ส่งเสริมการปลูกกล้วย

๒. งานด้านการส่งเสริมการศึกษาวิจัยทรัพยากรธรรมชาติ

๒.๑ การสำรวจและศึกษาพื้นฐานข้อมูลประชากร จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน ๔ กลุ่มน้ำ (กลุ่มน้ำตะโกปิดทอง กลุ่มน้ำห้วยน้ำใส กลุ่มน้ำห้วยผาก และกลุ่มน้ำห้วยคอกหมู) ระยะที่ ๒

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ราชบุรี) ดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลหมู่บ้านนาร่อง จำนวน ๒,๙๓๐ ชุด

๒.๒ การสำรวจพันธุ์ไม้ในพื้นที่โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ จำนวน ๒ กลุ่มน้ำ ได้แก่ กลุ่มน้ำห้วยน้ำใส (ต่อเนื่อง) และกลุ่มน้ำห้วยคอกหมู

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการสำรวจพรรณไม้ โดยการตรวจสอบตามวิธีการทางพฤกษศาสตร์บริเวณกลุ่มน้ำห้วยน้ำใสและกลุ่มน้ำห้วยคอกหมู ทำให้ทราบชนิดพรรณไม้ในพื้นที่รวม ๘๕๙ ชนิด ๑๕๖ สกุล และ ๑๓๑ วงศ์ พบพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลก พรรณไม้หายาก พรรณไม้เอกลักษณ์ของพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบพืชชนิดใหม่ในสกุลข่าลิงหรือเข้าพรรษา (*Globba*) วงศ์ขิงข่า (*Zingiberaceae*) จำนวน ๒ ชนิด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญวงศ์กำลังเตรียมเขียนผลงานเพื่อตีพิมพ์เป็นพืชชนิดใหม่ของโลกในวารสารนานาชาติ ตามกระบวนการทางพฤกษศาสตร์ต่อไป และยังพบพืชที่เป็นสกุลและชนิดรายงานการพบใหม่ (new record) จำนวน ๑ ชนิด คือ กอกแดง (*Scutinanthe brunnea* Thwaites) วงศ์มะกอกเกลื้อน (*Burseraceae*) ตัวอย่างพรรณไม้ที่ยังไม่ทราบวงศ์สกุล และชนิดที่ได้จากการสำรวจ จะได้ทำการตรวจสอบทางพฤกษศาสตร์ต่อไป พร้อมทั้งเขียนคำบรรยายทางพฤกษศาสตร์เพื่อตีพิมพ์เป็นหนังสือเผยแพร่

สำรวจพันธุ์ไม้ในพื้นที่โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ

๓. งานด้านการอำนวยความสะดวกและประสานงาน

๓.๑ การปรับปรุงอาคาร สถานที่ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้งานบำรุงรักษาสถานที่ ปรับภูมิทัศน์ และซ่อมแซม ภายในโครงการอุทยานฯ ได้แก่ การปรับปรุงเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ศูนย์การเรียนรู้เรื่องการทำเกษตรในครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนและผู้ที่มีความสนใจ ได้ศึกษา เพื่อนำความรู้ไปปฏิบัติได้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงเรื่องการพึ่งพาตนเอง ของประชาชนที่เข้ามาศึกษาให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสร้างรายได้แก่ครัวเรือน โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเลี้ยงไก่ไข่ เป็ดไข่ ปลาตุ๊ก การเพาะเห็ดนางฟ้า การเลี้ยงไส้เดือน

๓.๒ กิจกรรมเพาะพันธุ์กล้า เพื่อสนับสนุนการปลูกพืชในครัวเรือน ไม้ป่า ไม้เศรษฐกิจ ไม้เลื้อยฝักรวมทั้งหมด ๔ ชนิด เป็นไม้ผล ๓,๓๒๕ ต้น ไม้ประดับ ๕,๑๓๕ ต้น ไม้กินใบ ๓,๐๘๕ ต้น ไม้ป่า ๓,๙๖๓ ต้น รวม ๑๕,๕๐๘ ต้น แจกให้ประชาชน ๒,๓๗๐ ต้น สมาชิก เลี้ยงฝักรวม ๘๐๑ ต้น หน่วยงาน ๘๓๕ ต้น บำรุงสวนและตกแต่งภายในอุทยานฯ ๖๑๑ ต้น

๓.๓ ส่งเสริมการทำกิจกรรมของกลุ่มอนุรักษ์อุทยานฯ อาสาสมัครป้องกันไฟป่า จัดเวทีสร้างความเข้าใจ จัดทำแผนการทำงานร่วมกับราชการอาสาดับไฟป่า จัดอบรมให้ความรู้ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการดับไฟป่า เช่น หลักความปลอดภัยในการดับไฟป่า ส่งเสริม การป้องกันและดับไฟป่า สร้างแนวกันไฟ ทำฝาย ปลูกต้นไม้ บวชป่า

๓.๔ การประสานงาน ร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานภายนอก อาทิ การสำรวจ พื้นที่ การจัดทำฝายการทำแนวกันไฟ ปลูกป่า การทำแผนที่ กับหน่วยงานต่าง ๆ

๓.๕ การประสานงานสำหรับการลงพื้นที่สำรวจ และศึกษาวิจัยร่วมกับ หน่วยงานภายนอก

๓.๖ บริการบ้านพักและเต็นท์ ไว้สำหรับอำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มเยาวชน ตลอดจนนักวิชาการที่ต้องการเข้าพักแรมเพื่อศึกษาเรียนรู้เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ โดยบ้านพัก รับรองได้ จำนวน ๔๔ คน อีกทั้งมีพื้นที่กางเต็นท์ไว้บริการ โดยมีผู้เข้าพักจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ๔๔๐ คน

ฐานการเรียนรู้เรื่องการทำเกษตรในครัวเรือน

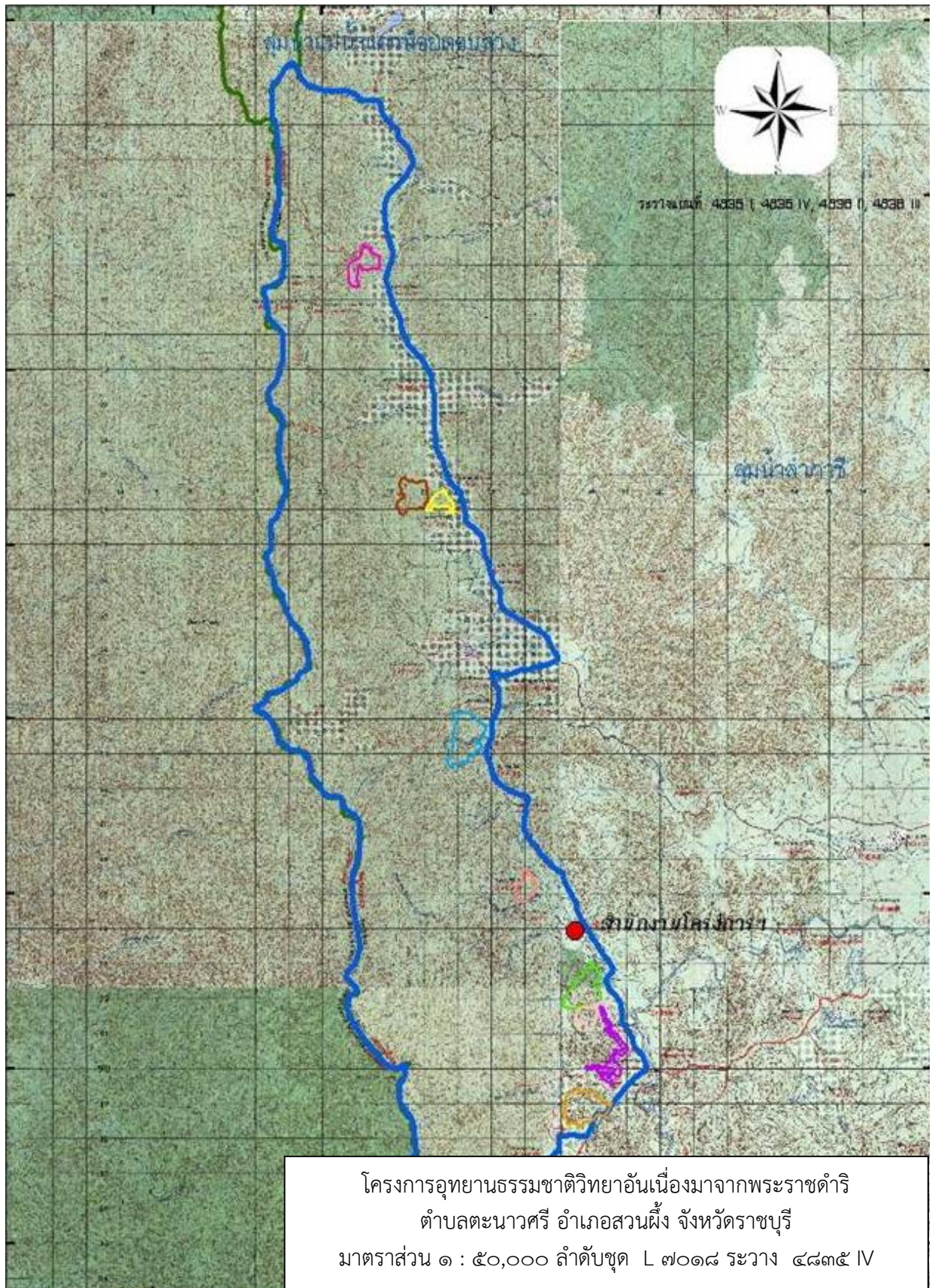

บริการบ้านพักและเต็นท์

ประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินงานของโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ มีประชาชนในพื้นที่เป้าหมายได้รับประโยชน์โดยมีหมู่บ้านอยู่ในพื้นที่โครงการฯ จำนวน ๔ หมู่บ้าน คือ บ้านผาปก บ้านห้วยผาก บ้านตะโกกลาง ตำบลสวนผึ้ง และบ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี และหมู่บ้านรอบพื้นที่โครงการฯ จำนวน ๔ หมู่บ้าน คือ บ้านบ่อ บ้านทุ่งแฝก ตำบลสวนผึ้ง และบ้านท่ามะขาม บ้านห้วยแห้ง ตำบลตะนาวศรี โดยการดำเนินงานจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และขยายผลองค์ความรู้รวมถึงเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกรและประชาชนที่สนใจ นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่เป็นแหล่งอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ สัตว์ป่า และเป็นสถานที่ฝึกอบรมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงาน ให้แก่เกษตรกร เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไป ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีผู้เข้าเยี่ยมชมโครงการฯ จำนวน ๑๐๔ คน ณ ๑,๔๓๔ คน และบริการสถานที่ให้กับหน่วยงานสำหรับการทำกิจกรรมและจัดอบรม จำนวน ๖ หน่วยงาน ๔,๒๐๔ คน

โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ความโดยสรุปว่า “...ช้างป่าควรอยู่ในป่า เพียงแต่ต้องทำให้ป่านั้นมีอาหารช้างให้เพียงพอ การปฏิบัติคือให้ไปสร้างอาหารในป่า เป็นแปลงเล็ก ๆ และกระจาย...”

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ ความโดยสรุปว่า “...ให้พิจารณาก่อสร้างฝายต้นน้ำลำธาร (Check Dam) หรือสระน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ป่ากุยบุรี เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อชะลอน้ำ และสร้างความชุ่มชื้นให้พื้นที่ป่า และเป็นแหล่งน้ำแหล่งอาหารของช้างป่า...”

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรอ่างเก็บน้ำอย่างชุ่มชื้นเนื่องมาจากพระราชดำริ อ่างกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ได้พระราชทานพระราชดำริกับนายสามารถ โชคคณาพิทักษ์ อธิบดีกรมชลประทาน (ตำแหน่งในขณะนั้น) และนายสมพล พันธุ์มณี เลขาธิการ กปร. (ตำแหน่งในขณะนั้น) ความโดยสรุปว่า “...ฝายชะลอความชุ่มชื้น (ฝายต้นน้ำลำธาร) เหนืออ่างเก็บน้ำอย่างชุ่มชื้นแล้วควรขยายการดำเนินงานต่อไป...”

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชเสาวนีย์ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๕ กับ พลเอกนพดล วรธรโนทัย ณ พระตำหนักจิตรลดารัตนบุรี ความโดยสรุปว่า “...ช้างเป็นสัตว์ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงรัก ทรงห่วงใย โดยเฉพาะช้างทางกุยบุรีและแก่งกระจาน ทรงห่วงใยมาตลอด ทรงช่วยเหลือที่อยู่ที่กินให้ช้างจะได้ไม่รบกวนคน คนกับช้างจะได้มีปัญหากันน้อยที่สุด เช่น ที่กุยบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ช้างมีความสำคัญมาแต่ครั้งประวัติศาสตร์ เคยช่วยรักษาบ้านเมือง กู้บ้านกู้เมือง ดังนั้น ขอให้ช่วยกันดูแลมิให้ช้างถูกฆ่าอย่างทารุณเยี่ยงนี้ เพื่อจะได้ไม่ผิดพระราชประสงค์ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงตั้งพระราชหฤทัยที่จะให้มีการอนุรักษ์ช้างให้เป็นสัตว์คู่แผ่นดินสืบไป...”

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชเสาวนีย์ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ กับท่านผู้หญิงฉัตรแก้ว นันทาภิวัฒน์ ท่านผู้หญิงจรุงจิตต์ ทีขะระ และพลเอกนพตล วรธรโนทัย ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน โดยสรุปว่า “...ขอให้ร่วมมือกับแม่ทัพภาคที่ ๑ และ ดร.ธวัชชัย สันติสุข ดำเนินการเรื่องการปลูกพืชอาหารช้าง การปลูกต้นไม้ให้เป็นป่า มีที่อยู่ถาวรของช้างที่แก่งกระจาน เช่นเดียวกับที่กุยบุรี...”

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนเรศวรป่าละอู ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๔ ในการนี้ นายชำนาญ มีชัย กำนันตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานความช่วยเหลือ กรณีขาดแคลน น้ำอุปโภค - บริโภค และทำการเกษตร เนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล และกรณีช้างป่าบุกรุก พื้นที่การเกษตรของราษฎร และได้มีพระราชดำริให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาให้ความช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ดังกล่าวต่อไป

ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ สำนักงาน กปร. ได้สนับสนุนงบประมาณให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อแก้ไขปัญหาช้างป่าให้แก่โครงการต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

๑. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่บ้านรวมไทย หมู่ที่ ๗ บ้านพุดอน หมู่ที่ ๘ และบ้านย่านซื่อ หมู่ที่ ๙ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการจัดสร้างแหล่งน้ำ แหล่งอาหารให้ช้างป่าและสัตว์ป่า โดยจัดหาหญ้า (พันธุ์ไผ่ทองถิ่น) จำนวน ๔๘,๐๐๐ กิโลกรัม ปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ ขนาด ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๔ แห่ง จัดทำโป่งเทียม จำนวน ๖๐ แห่ง งานสาธิตวิธีรังผึ้งเพื่อการเรียนรู้ จำนวน ๓ ชุด

ปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ

จัดหากำลังไม้ (พันธุ์ไม้ท้องถิ่น)

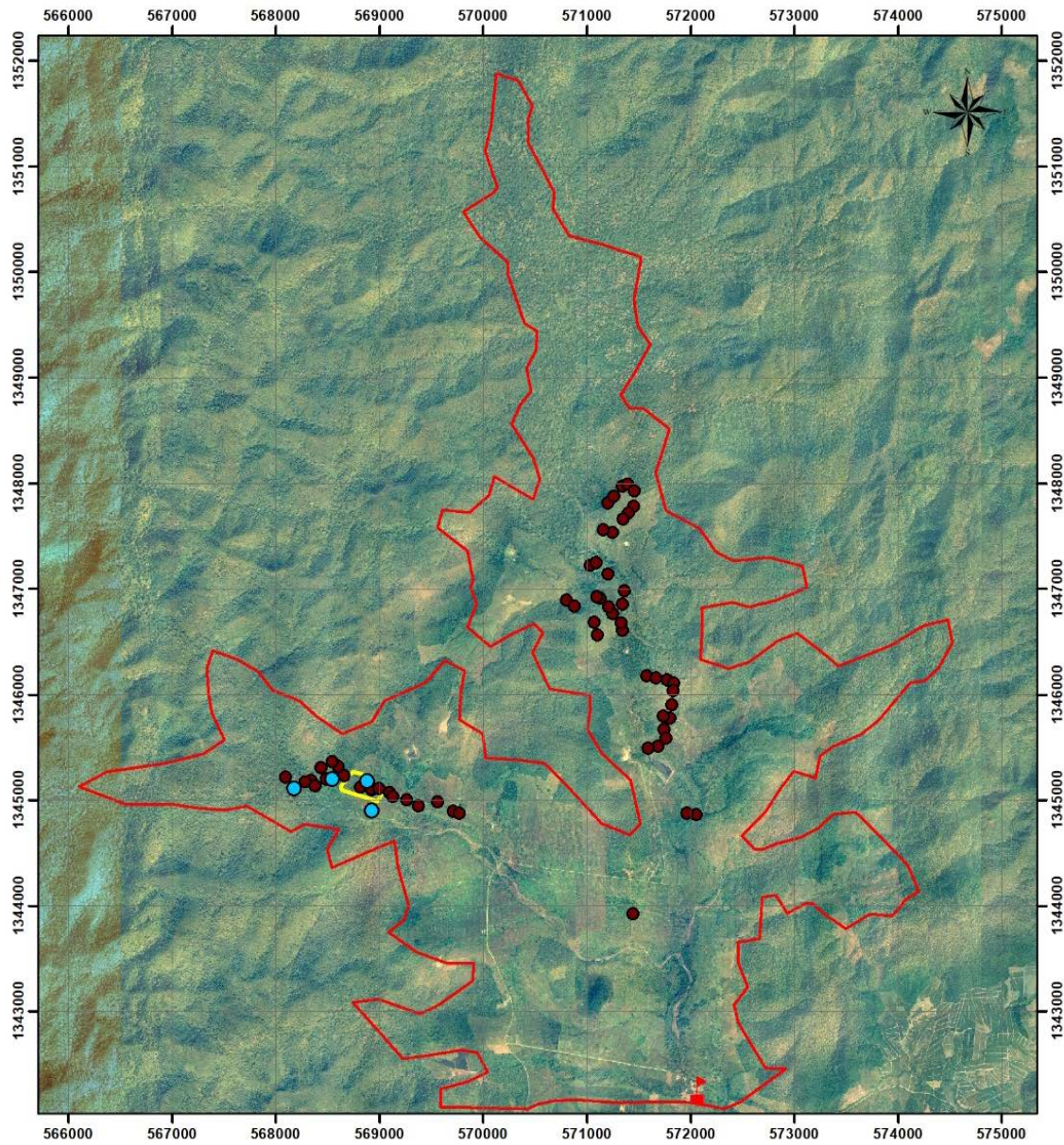
จัดทำโป่งเทียม

งานสาธิตรั้วรังผึ้งเพื่อการเรียนรู้

แผนที่แสดงภาพถ่ายทางอากาศ มาตรฐาน ๑ : ๕๐,๐๐๐
 แสดงพื้นที่ดำเนินงานโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติ
 ป่ากุยบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ท้องที่บ้านรวมไทย ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สัญลักษณ์

- ปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ ขนาด 1,000 ลูกบาศก์เมตร
- จัดทำโปงเทียม
- แปลงปลูกพันธุ์ไม้ท้องถิ่น
- 🚩 ที่ทำการโครงการฯ
- แนวเขตโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาตรฐาน 1:50,000

๒. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ท้องที่ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้ดำเนินการจัดหาและรวบรวมพืชอาหารช้าง (ไม้พันธุ์ท้องถิ่น) จำนวน ๒๐,๐๐๐ กิโลกรัม จัดทำโป่งเทียม จำนวน ๓๐ แห่ง บำรุงหญ้าแหล่งอาหารช้างป่าและสัตว์ป่า จำนวน ๓๕๐ ไร่ ก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบคอกหมู ขนาด ๕ เมตร จำนวน ๔๒ แห่ง และก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบกึ่งถาวร ขนาด ๕ เมตร จำนวน ๒ แห่ง

จัดทำโป่งเทียม

จัดหาและรวบรวมพืชอาหารช้าง
(ไม้พันธุ์ท้องถิ่น)

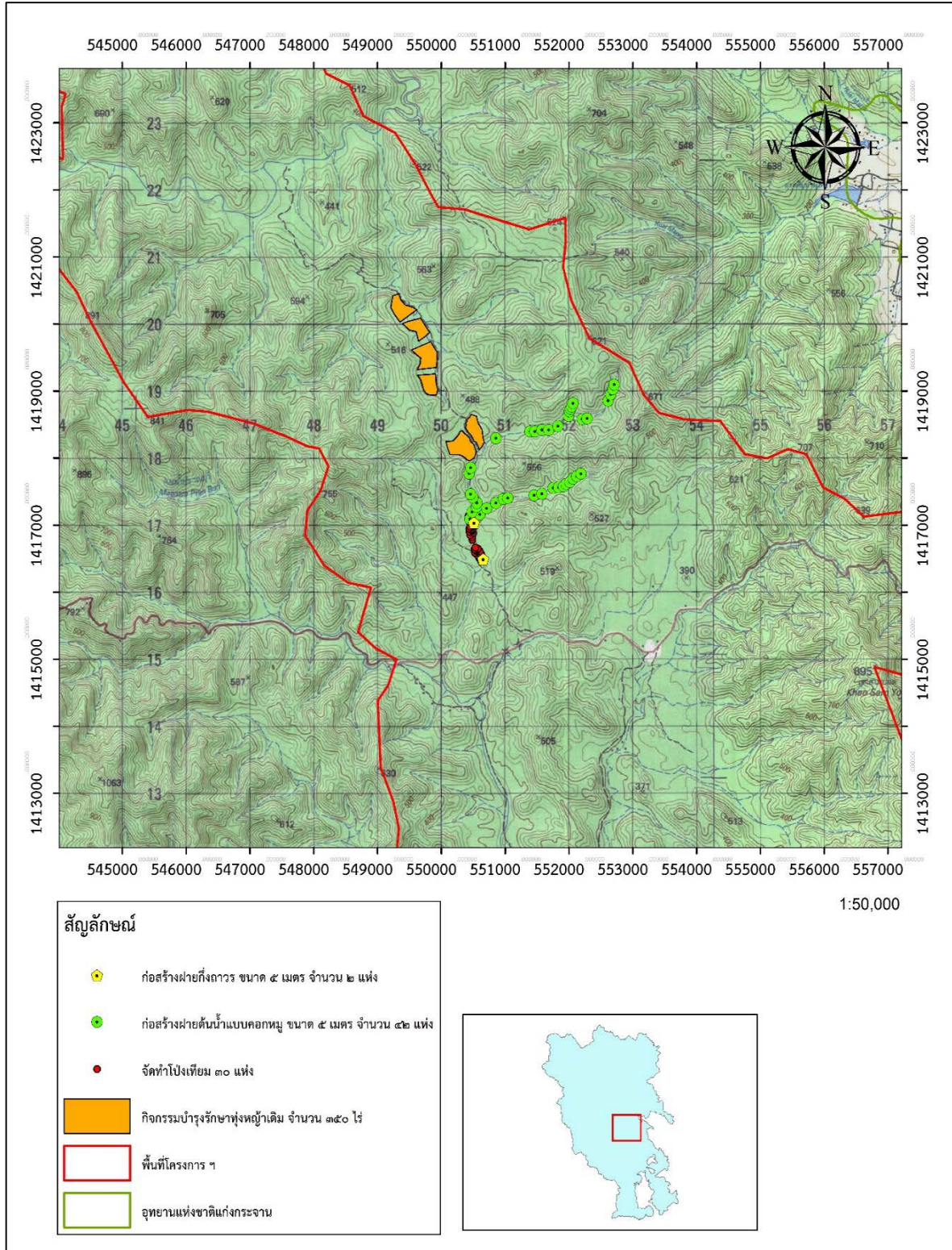
ก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบกึ่งถาวร

บำรุงรักษาแปลงหญ้าเดิมเพื่อเป็นแหล่งอาหาร
ให้ช้างป่าและสัตว์ป่า

แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐
แสดงพื้นที่ดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาช้างป่า
อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
บริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๓. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริบ้านป่าแดง จังหวัดเพชรบุรี

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่บ้านร่วมใจพัฒนา หมู่ที่ ๒ บ้านป่าแดง หมู่ที่ ๓ บ้านสวนใหญ่พัฒนา หมู่ที่ ๕ บ้านป่าแดงใต้ หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยสัตว์ใหญ่ หมู่ที่ ๗ บ้านเขาแหลม หมู่ที่ ๘ และบ้านปางไม้ หมู่ที่ ๙ ตำบลป่าแดง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่ายางน้ำกลัดเหนือ – ยางน้ำกลัดใต้

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยโครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริบ้านป่าแดง จังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๓ สาขาเพชรบุรี ได้ดำเนินการจัดหาและรวบรวมพืชอาหารช้าง (ไผ่พันธุ์ท้องถิ่น) จำนวน ๒๐,๐๐๐ กิโลกรัม ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า ขนาด ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๒ แห่ง ปรับปรุงทุ่งหญ้าสำหรับเป็นแหล่งอาหารช้างป่าและสัตว์ป่า จำนวน ๑๐๐ ไร่ และปรับปรุงแหล่งอาหารสัตว์ป่า (โป่งเทียม) จำนวน ๒๐ แห่ง

จัดหาและรวบรวมพืชอาหารช้าง
(ไผ่พันธุ์ท้องถิ่น)

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

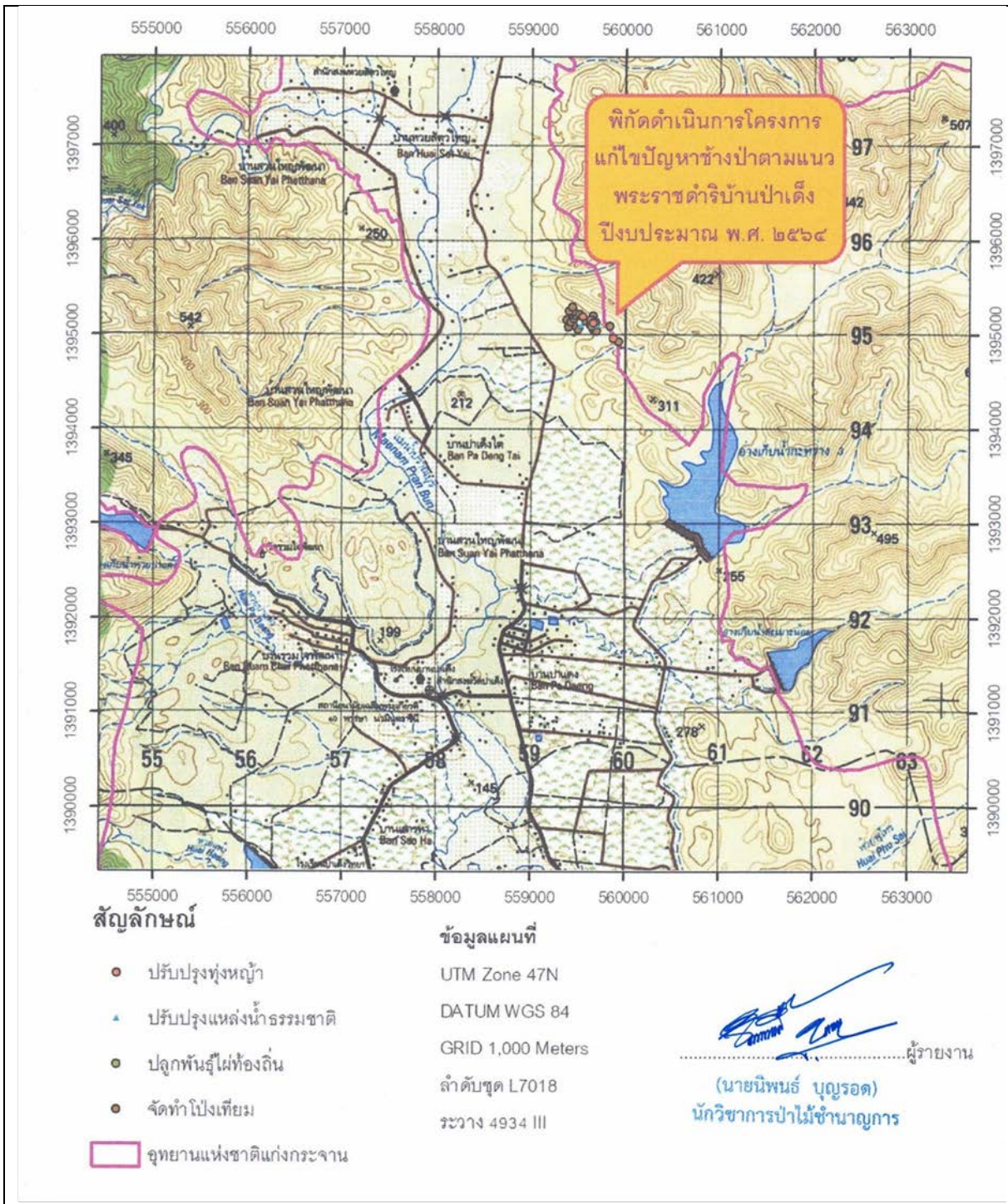
ปรับปรุงทุ่งหญ้าสำหรับเป็นแหล่งอาหารสัตว์ป่า

ปรับปรุงแหล่งอาหารสัตว์ป่า (โป่งเทียม)

แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐
แสดงพื้นที่ดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริบ้านป่าเต็ง
ท้องที่ตำบลป่าเต็ง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี

๔. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่บ้านเฉลิมเกียรติพัฒนา หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยผึ่ง หมู่ที่ ๔ บ้านเฉลิมพร หมู่ที่ ๕ บ้านโป่งสำโทรง หมู่ที่ ๙ บ้านหนองสะแก หมู่ที่ ๑๐ และบ้านปากคลอง หมู่ที่ ๑๑ ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และบริเวณเขตพื้นที่ปลอดภัย ในราชการทหาร

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยโครงการแก้ไขปัญหาช้างป่า ตามแนวพระราชดำริห้วยสัตว์ใหญ่ ได้ดำเนินการจัดหาและรวบรวมพืชอาหารช้าง (ไม้พันธุ์ท้องถิ่น) จำนวน ๔๐,๐๐๐ กิโลกรัม ปรับปรุงแหล่งอาหารสัตว์ป่า (โป่งเทียม) จำนวน ๓๐ แห่ง บำรุงหญ้า แหล่งอาหารช้างป่าและสัตว์ป่า จำนวน ๒๐๐ ไร่ พร้อมทั้งจัดทำฝายต้นน้ำแบบคอกหมู จำนวน ๒๗ แห่ง และฝายต้นน้ำแบบกึ่งถาวร จำนวน ๕ แห่ง

จัดหาและรวบรวมพืชอาหารช้าง (ไม้พันธุ์ท้องถิ่น)

จัดทำโป่งเทียม

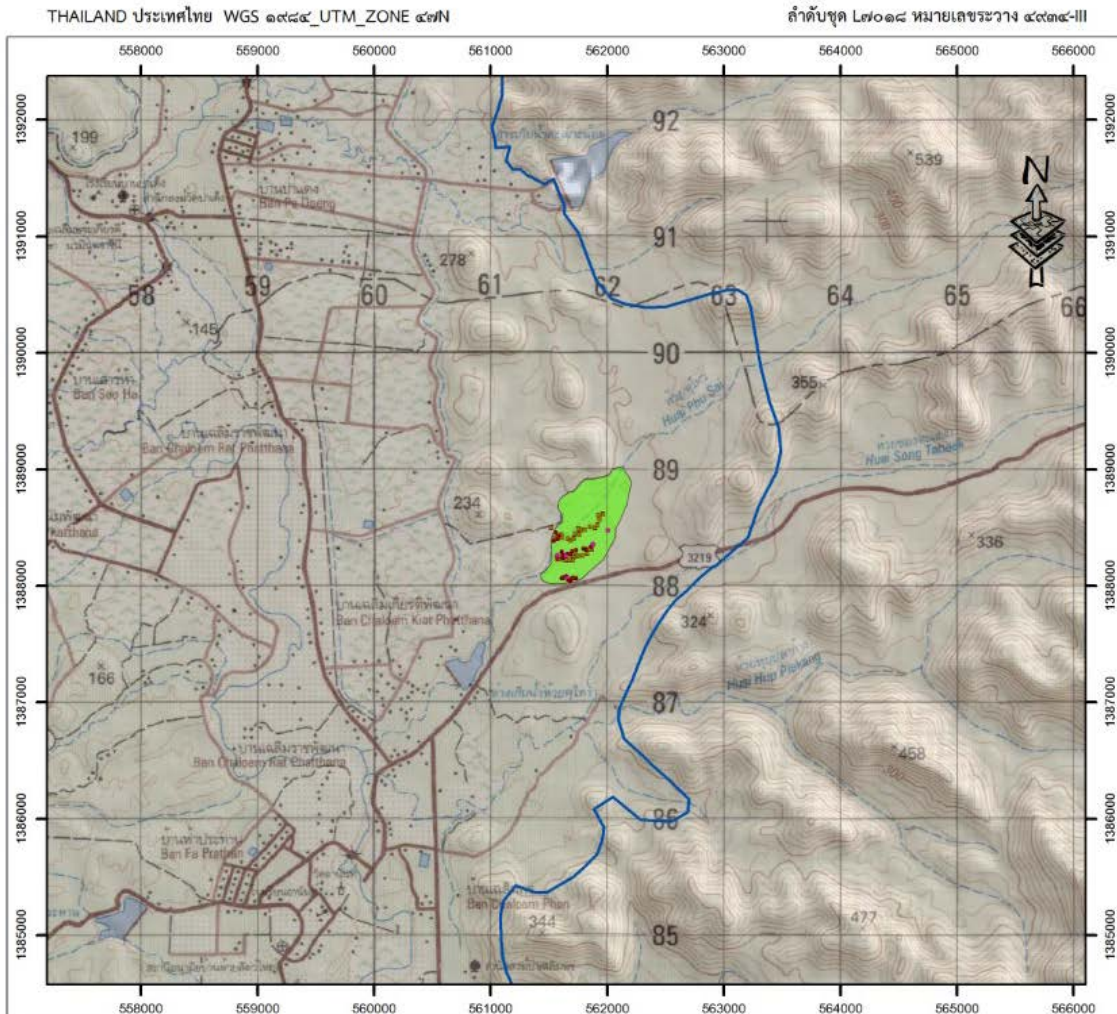
บำรุงหญ้าแหล่งอาหารช้างป่า

ก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบคอกหมู

แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐
แสดงพื้นที่ดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริห้วยสัตว์ใหญ่
ท้องที่ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สัญลักษณ์แผนที่

- โป่งเทียม จำนวน ๓๐ จุด
- ◆ ฝ่ายกิ่งถาวร จำนวน ๕ จุด
- ฝ่ายต้นน้ำแบบคอกหมู ๒๗ จุด
- แปลงเดิมบำรุงรักษาแปลงหญ้า เนื้อที่ ๒๐๐ ไร่ และปลูกไม้
- แนวเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ลงชื่อ.....
(นายก่อเกียรติ องอาจ)
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ
ส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นการเพิ่มแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร และที่อยู่อาศัยของช้างป่า รวมทั้งสัตว์ป่าอื่น ๆ
๒. ช่วยลดปัญหาช้างป่าออกจากป่ามากินพืชผลการเกษตรของราษฎร ลดการกระทบกระทั่งระหว่างคนกับช้างป่า
๓. ราษฎรได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ช้างป่าและสัตว์ป่าตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ

โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำ หมู่ที่ ๗ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่พระครูศรีธรรมภาณินันท์ เจ้าอาวาสวัดเขาถ้ำ และเจ้าคณะตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขอพระราชทานพระมหากรุณาให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าที่มีความสำคัญต่อวิถีชุมชนและระบบนิเวศโดยรวม รวมทั้งพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงนิเวศ และโครงการต้นแบบในการดูแลรักษาป่าไม้ (หนังสือสำนักพระราชเลขานุการ ที่ รล ๐๐๐๘.๒/๑๑๖๑๖ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙)

ป้ายโครงการบริเวณด้านหน้า

ลานกิจกรรมศิลาลอย

ผลการดำเนินงาน

กรมป่าไม้ได้จัดทำโครงการในพื้นที่ ๖๕๒ ไร่ บริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาพยอม อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง ตามแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาป่าชุมชน ให้เป็นโครงการต้นแบบในการดูแลรักษาป่าไม้ต่อไป โดยมีคณะทำงานในระดับพื้นที่และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑. กิจกรรมอำนวยการ

ดำเนินการจัดทำป้ายชื่อโครงการ จำนวน ๑ ป้าย พร้อมปรับภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบให้มีความสวยงาม

จัดทำป้ายโครงการและปรับปรุงภูมิทัศน์

๒. กิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้

จัดทำแปลงสาธิตการปลูกป่าเชิงระบบนิเวศ (มียาวากิ) จำนวน ๒ ไร่ พันธุ์ไม้ที่ปลูก ได้แก่ สัก ประดู่ มะค่าโมง พะยูง พะยอม ไผ่ชางนวล และเหรีียง รวมทั้งบำรุงแปลงสาธิตการปลูกป่ามียาวากิ จำนวน ๒ ไร่ การสร้างพื้นที่สีเขียวให้ชุมชน ด้วยการแจกจ่ายกล้าไม้ ได้แก่ สัก ประดู่ มะค่าโมง พะยูง พะยอม ไผ่ชางนวล และเหรีียง จำนวน ๓๐,๐๐๐ กล้า ให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป จัดทำแผงดักหมอก เพื่อสาธิตการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้ จำนวน ๑๐๐ ชุด บำรุงป่าใช้สอย ขนาดพื้นที่ ๑๐๐ ไร่ จำนวน ๙ ชนิด ได้แก่ สะเดา สัก ไผ่รวก ไผ่ตง เสี้ยวป่า มะค่าโมง ประดู่ป่า หว่า และยางนา สร้างฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน จำนวน ๓๐ แห่ง

จัดทำแปลงสาธิตการปลูกป่าเชิงระบบนิเวศ (มียาวากิ) จำนวน ๒ ไร่

บำรุงแปลงป่ามียาวากิ จำนวน ๒ ไร่

บำรุงป่าใช้สอย ขนาดพื้นที่ ๑๐๐ ไร่

สร้างฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน จำนวน ๓๐ แห่ง

๓. กิจกรรมสร้างจิตสำนึกด้านการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ

จัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อศึกษาพืชประจำถิ่น พืชหายาก และสมุนไพร ระยะทาง ๑ กิโลเมตร จัดทำป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทาง พัฒนาลานกิจกรรมศิลาลอย โดยปรับภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม จัดกิจกรรมพบปะเครือข่ายป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า โดยถอดบทเรียนการป้องกันรักษาป่า และซ่อมแซมเส้นทางตรวจการณ์ จัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกโดยปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม และวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

จัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
ป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทาง

พัฒนาลานกิจกรรมศิลาลอย

พบปะเครือข่ายป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า

การปลูกจิตสำนึกโดยปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ

๔. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

บำรุงรักษาแปลงสาธิตพืชสมุนไพร จำนวน ๑ ไร่ อาทิ ไพลดำ ตะขบปิน รากสามสิบ พลู ร่วนหางจรเข้ ชุมเห็ดเทศ เขยตาย ฟ้าทะลายโจร ดีปลี รวงจืด ข่าเหลือง ตะไคร้ บุกป่า ฯลฯ รวมทั้งปลูกซ่อมสมุนไพรเพิ่มเติม ได้แก่ พริกไทย พลู ฟ้าทะลายโจร ขิง ข่า และกล้วย การเผยแพร่ความรู้การใช้ประโยชน์จากไม้ขนาดเล็ก ด้วยการผลิตถ่านอัดแท่งจากเศษถ่านไม้ การต่อยอดและขยายผลการเลี้ยงชันโรง ไปยังเกษตรกรและประชาชนทั่วไป การต่อยอดและขยายผลการผลิตน้ำส้มควันไม้ ด้วยการจัดทำโรงเรือน จำนวน ๑ หลัง พร้อมจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติม การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากป่า โดยจัดหาเครื่องอัดงานใบไม้และจัดทำโรงเรือนเพื่อจัดเก็บอุปกรณ์ จำนวน ๑ แห่ง

บำรุงรักษาแปลงสาธิตพืชสมุนไพร จำนวน ๑ ไร่

การใช้ประโยชน์จากไม้ขนาดเล็ก

การต่อยอดและขยายผลการเลี้ยงชันโรง

การต่อยอดและขยายผลการผลิตน้ำส้มควันไม้

เครื่องอัดงานใบไม้และภาชนะที่ผลิตจากใบไม้

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ป่ากัน และพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง รวมทั้งระบบนิเวศโดยรวม ตามแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาป่าชุมชน บนพื้นที่รับประโยชน์ ๔๙,๓๖๓ ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ ๗ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๗ บ้านหนองกลางดง หมู่ ๑ ห้วยขวาง หมู่ ๔ หนองหญ้าปล้อง หมู่ ๕ ลาดวิถี หมู่ ๖ บ้านเขาโป่ง ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด หมู่ ๔ ตำบลไทร และหมู่ ๑๐ หนองมะค่า ตำบลหนองตาแต้ม อำเภอปราณบุรี เพื่อให้เป็นโครงการต้นแบบในการดูแลรักษาป่าไม้และระบบนิเวศให้แก่พื้นที่อื่น ๆ

๒. ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ราษฎร ๗ หมู่บ้าน ๒ ตำบล ๒ อำเภอ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนประชากรทั้งสิ้น ๒,๒๔๕ ครัวเรือน ๗,๑๒๖ คน จะได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในการเพิ่มรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน เกิดการจ้างงานในพื้นที่ ประโยชน์ทางสังคม ทำให้มีบริการสาธารณสุขประโยชน์ ความรู้ในการประกอบอาชีพ และความสามารถในการพัฒนาตนเองและชุมชนเพิ่มมากขึ้น และประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น การใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ลดการเกิดไฟป่า ป้องกันอุทกภัย อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า รวมทั้งสร้างเครือข่ายและสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญ

ด้านการส่งเสริมอาชีพ

โครงการทหารพันธุ์ดี พื้นที่ กองพลทหารราบที่ ๙
“เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันตก
ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามการดำเนินงาน โครงการทหารพันธุ์ดี กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๙ และกองพันทหารช่างที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๙ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ ได้พระราชทานพระราชดำริ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. กองพันทหารช่างที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๙

ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และกองพันทหารช่างที่ ๙ ร่วมกันพิจารณาปรับปรุงแหล่งน้ำในโครงการทหารพันธุ์ดี ของกองพันทหารช่างที่ ๙ และให้ระมัดระวังเรื่องการรั่วซึมของสระเก็บน้ำด้วย และพระราชทานพระราชโองการแก่คณะทำงาน ความโดยสรุปว่า

“...มีข้อสังเกตว่าหน่วยงานต่าง ๆ ได้มาร่วมมือกันทำทุกอย่างตามความถนัด เพื่อให้พื้นที่นี้ดีขึ้น แต่หลายแห่งจะเป็นหน่วยงานใครหน่วยงานมัน ของเรามีกำไรที่ทุกคนเข้ามาช่วย กำลังพลก็ได้ความรู้ สามารถช่วยคนอื่นได้ ส่วนตัวก็สามารถลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ บางคนก็ไปทำเมื่อเกษียณอายุได้ออกกำลังกายมีประโยชน์หลายอย่าง เช่น ตอนที่ไปหนองโพ (เป็นงานของรัชกาลที่ ๙) ฉลองครบรอบ ๔๘ ปี ท่านโปรดเกล้าฯ ให้ใครดำเนินการ ผู้ร้องฎีกาคนแรก ๆ ก็ยังมารุ่นลูกหลานก็ทำ Young Smart Farmer หลาย ๆ เรื่องก็ยังมีปัญหาอยู่บ้างก็ค่อย ๆ ทำกันไป ที่นี้ก็ดีแล้วค่อย ๆ ทำไปในอนาคตอาจจะพัฒนาด้านอื่นต่อไป เช่น กีฬา และให้ใช้เงินอย่างประหยัด อย่าทำในลักษณะรวยแล้วเลิก ให้ร่วมกันทำมีคนที่ทำต่อ มีจิตอาสาอยากช่วยเหลือผู้อื่น ปัจจุบันคนมีอายุยืนขึ้น ต้องทำไปเรียนรู้ไปจะได้ทำอะไรได้ดี สำเร็จ และมีความสุข...”

เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามการดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดี มณฑลทหารบกที่ ๑๗ ค่ายสุรสีห์ และกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ ๙ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และได้พระราชทานพระราชดำริ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๒. มณฑลทหารบกที่ ๑๗ ค่ายสุรสีห์

ให้ตรวจสอบความปลอดภัยของผลผลิตเป็นระยะ (เนื่องจากพื้นที่นี้เคยเป็นกองขยะขนาดใหญ่) และพระราชทานพระราชโองการแก่คณะทำงาน ความโดยสรุปว่า

“...พอรู้ว่ามหาวิทยาลัยมหิดลเข้าร่วมในโครงการนี้ก็เชื่อว่าผลผลิตที่นี่จะปลอดภัยจากสารพิษ เป็นที่เชื่อมั่นของเกษตรกร สามารถให้ความรู้แก่ผู้อื่นได้ เช่น ทหารผู้ที่อบรมมาจากหลายที่ก็จะสามารถขยายผลไปที่ต่าง ๆ ได้ เพราะการดำเนินงานจะมีปัญหาต่าง ๆ

ที่ต้องแก้ไข ทำให้ได้ความรู้ไปสอนคนอื่นได้อีก ที่นี้ก็เป็นตัวอย่างของการพัฒนาที่ยั่งยืนจากพื้นที่ที่ถูกปล่อยทิ้งไว้กลายเป็นพื้นที่ที่มีประโยชน์ อย่ไปถางป่า รัชกาลที่ ๙ เคยรับสั่งว่า ถางป่า ปอกเปลือก สำหรับผู้ที่เคยทำที่นี่ พอออกไปก็สามารถไปทำในพื้นที่ของตัวเองหรือให้ความรู้กับคนอื่น พยายามรักษาอาชีพของตัวเองไว้ สืบต่อให้ลูกหลาน หลักสูตรของมหาวิทยาลัยก็จะช่วยเรื่องการศึกษาค้นคว้า ขอขอบใจ ทุกหน่วยงานที่เข้ามาช่วยกันทำ ต่อไปจะเป็นแบบอย่างให้กับผู้อื่นได้มีเพื่อนมากขึ้น ได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน มาทำพวกนี้ให้แข็งแรง...”

๓. กองพลทหารราบที่ ๙

ให้สำนักงาน กปร. พิจารณาสับสนุนเครื่องบรรจุเมล็ดพันธุ์ และอาคารสำหรับเก็บเมล็ดพันธุ์ เพื่อผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์พระราชทานสำหรับแจกจ่ายให้แก่โครงการทหารพันธุ์ดีและเกษตรกรต่อไป

สำนักงาน กปร. มีโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวทางพื้นที่ภาคใต้อยู่ ขอให้ไปตรวจสอบพันธุ์ และปริมาณที่มีว่าเพียงพอสำหรับบริการในพื้นที่ภาคใต้หรือไม่

ผลการดำเนินงาน

๑. โครงการทหารพันธุ์ดี พื้นที่กองพันทหารช่างที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๙

กองพันทหารช่างที่ ๙ อยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงสระเก็บน้ำ จำนวน ๒ แห่ง และขุดสระแห่งใหม่ จำนวน ๑ แห่ง ในพื้นที่กองพันทหารช่างที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๙ เพื่อเป็นแหล่งน้ำสำรองสำหรับการเกษตรของโครงการทหารพันธุ์ดี ประกอบด้วย

๑.๑ งานขุดเพิ่มความลึกสระเก็บน้ำที่ ๑ พื้นที่ ๑๔ ไร่ ขุดลึกเพิ่มอีก ๔ เมตร เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ สระเก็บน้ำจะมีขนาดกว้าง ๘๐ เมตร ยาว ๒๙๐ เมตร ลึก ๗ เมตร

๑.๒ งานขุดเพิ่มความลึกสระเก็บน้ำที่ ๒ พื้นที่ ๕ ไร่ ขุดลึกเพิ่มอีก ๔ เมตร เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ สระเก็บน้ำจะมีขนาดกว้าง ๖๕ เมตร ยาว ๑๒๐ เมตร ลึก ๗ เมตร

๑.๓ งานขุดสระแห่งใหม่ เป็นสระเก็บน้ำที่ ๓ พื้นที่ ๕ ไร่ ลึก ๗ เมตร เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ สระเก็บน้ำจะมีขนาดกว้าง ๖๗ เมตร ยาว ๑๒๐ เมตร

สระเก็บน้ำที่ ๑

สระเก็บน้ำที่ ๒

สระเก็บน้ำที่ ๓

๒. โครงการทหารพันธุ์ดี พื้นที่สวนเกษตรตามวิถีพอเพียง กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ ๙

กรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ ๙ ดำเนินการจัดซื้อตู้คอนเทนเนอร์ กว้าง ๒.๕ เมตร ยาว ๑๒ เมตร สูง ๒.๙ เมตร พร้อมก่อสร้างหลังคาอาคารตู้คอนเทนเนอร์ เพื่อใช้เป็นอาคารควบคุมอุณหภูมิสำหรับจัดเก็บเมล็ดพันธุ์ จัดซื้อเครื่องคัดแยกขนาดเมล็ดพันธุ์ แบบตะแกรงโยก เครื่องคัดแยกคุณภาพน้ำหนักเมล็ดพันธุ์ แบบลมดูด เครื่องลดความชื้น จำนวน ๖ เครื่อง ชั้นวางเมล็ดพันธุ์ในตู้ควบคุมอุณหภูมิ เครื่องบรรจุเมล็ดพันธุ์ และซองบรรจุเมล็ดพันธุ์ พร้อมบล็อก จำนวน ๑๐ ชนิด เพื่อใช้บรรจุเมล็ดพันธุ์พืชสำหรับนำไปแจกจ่ายแก่ราษฎรที่ประสบภัยพิบัติ

สวนเกษตรตามวิถีพอเพียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่อดำเนินงานโครงการฯ แล้วเสร็จ จะมีแหล่งน้ำสำรองสำหรับใช้เพื่ออุปโภค บริโภคและทำการเกษตรภายในโครงการฯ และมีอาคารสำหรับเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์สำรองส่งต่อ ให้กับมูลนิธิชัยพัฒนา ในการจัดทำเป็นเมล็ดพันธุ์พระราชทานและใช้สำหรับแจกจ่ายให้แก่ เกษตรกรและผู้ประสบภัยพิบัติได้ โดยมีพื้นที่รับประโยชน์ทั้งหมด ๒๕๙ ไร่ มีผู้รับประโยชน์จาก การเข้าศึกษาดูงานในโครงการฯ และได้รับแจกเมล็ดพันธุ์พืชจากโครงการ จำนวน ๖,๗๔๐ ครั้วเรือน จำนวน ๓๐,๗๖๒ คน ประกอบด้วย ทหารในค่ายสุรสีห์ และราษฎรตำบลลาดหญ้า ตำบลหนองบัว ตำบลแก่งเสี้ยน อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี คาดว่าจะดำเนินการ แล้วเสร็จในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔

**โครงการจัดตั้งศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน
“เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันตก
ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี**

เรื่องเดิม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามการดำเนินงาน โครงการทหารพันธุ์ดี กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๙ และ กองพันทหารช่างที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๙ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปลงความว่า ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และกรมทหารปืนใหญ่ที่ ๙ ร่วมกันพิจารณาจัดตั้งศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด พระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันตก

ผลการดำเนินงาน

กรมทหารปืนใหญ่ที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๙ ได้ดำเนินการก่อสร้างโรงเพาะพันธุ์ สัตว์น้ำขนาด ๑๐.๕ x ๓๖ เมตร หอถังสูง ๒ เมตร ความจุ ๓,๐๐๐ ลิตร โรงงานอนุบาลลูกปลา วัยอ่อน กระจกอนุบาลปลา บ่อดินสำหรับอนุบาลปลาวัยอ่อน จำนวน ๓ บ่อ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จ ในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔

กระจกอนุบาลปลา

ประโยชน์ที่ได้รับ

เมื่อดำเนินงานโครงการฯ แล้วเสร็จ จะมีแหล่งน้ำสำรองสำหรับใช้อุปโภคบริโภค ทำการเกษตรภายในโครงการฯ และเป็นแหล่งผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดถวายแด่ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สำหรับพระราชทานให้กับประชาชน รวมทั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ในการผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดให้กับกำลังพล ข้าราชการ ครอบครัว และประชาชนทั่วไป เข้ามาศึกษาดูงาน นำไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือน และประกอบอาชีพเพื่อสร้าง รายได้ในครัวเรือน

โครงการจัดตั้งศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันออก ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตร โครงการทหารพันธุ์ดี โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก และได้พระราชทานพระราชานุญาต ตามที่ พลตรีวิชัย ธารีฉัตร เจ้ากรมการสัตว์ทหารบก กราบบังคมทูลขอพระราชทานจัดตั้งศูนย์ผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันออก

ผลการดำเนินงาน

กรมการสัตว์ทหารบก วางแผนดำเนินการก่อสร้างศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการทหารพันธุ์ดีภายในบริเวณโรงเรียนทหารการสัตว์ พื้นที่ประมาณ ๒๐ ไร่ ประกอบด้วย โรงเพาะพันธุ์ปลาขนาด ๑๐.๕ x ๓๖ เมตร จำนวน ๑ แห่ง บ่อสำหรับพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ปลา ขนาด ๒ x ๓ เมตร จำนวน ๖ บ่อ หอถ้ำน้ำขนาดความจุ ๓๐,๐๐๐ ลิตร พร้อมระบบ จำนวน ๒ แห่ง โรงอนุบาลลูกปลา จำนวน ๑ แห่ง และกระชังปลา จำนวน ๑๖ กระชัง ขณะนี้อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อม คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนมกราคม ๒๕๖๕

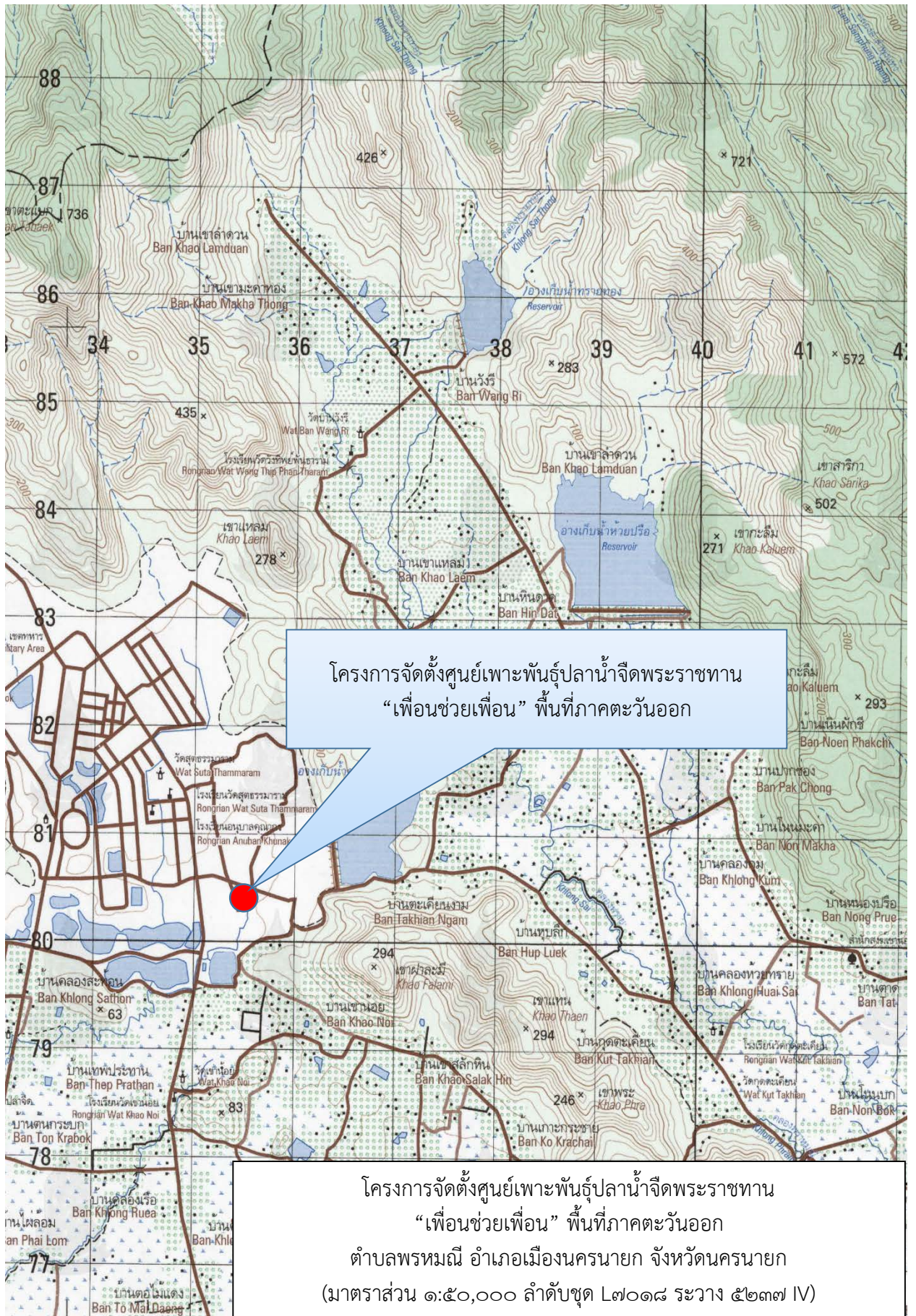
บ่อเพาะเลี้ยงปลาที่มีอยู่เดิม ซึ่งจะปรับปรุงเป็นศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน”

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแหล่งผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืด โดยเฉพาปลานิลจิตรลดา สำหรับพระราชทานให้แก่ประชาชนนำไปเลี้ยงบริโภคหรือเลี้ยงจำหน่ายเป็นอาชีพ และเป็นศูนย์เรียนรู้ในด้านการผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดของกำลังพลและประชาชนที่สนใจ

ภาคผนวก

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร.
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่นายกฯ อนุมัติ
๑	โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนongปรีอ จังหวัดกาญจนบุรี	กระทรวงมหาดไทย	๔,๓๓๗,๙๙๖	๒๓ ก.พ. ๖๔
๒	โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี	จังหวัดจันทบุรี กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๔๔,๙๕๕,๗๔๘ ๒,๕๘๑,๒๒๕ ๒๐,๖๕๐,๐๐๐	๖ พ.ย. ๖๓ ๙ เม.ย. ๖๔ ๒๐ ก.ค. ๖๔
๓	โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๖๖,๑๙๖,๘๕๒	๖ พ.ย. ๖๓
๔	โครงการพัฒนาพื้นที่โดยรอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง และตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี	จังหวัดชลบุรี กรมอุทยานฯ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร	๑๒,๑๐๙,๑๐๒	๓๐ ธ.ค. ๖๓
๕	โครงการปรับปรุงพัฒนาพิพิธภัณฑสถานขุนด่านปราการชล ตำบลหินตั้ง อำเภอมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	กระทรวง วัฒนธรรม	๑๙,๘๘๒,๓๒๐ ๒๗,๘๐๓,๐๐๐	๓๐ ธ.ค. ๖๓ ๙ เม.ย. ๖๔
๖	โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	๗๐,๑๓๕,๖๓๒ ๗,๓๘๐,๖๐๐	๖ พ.ย. ๖๓ ๒๐ ก.ค. ๖๔
๗	โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลดอกทราย อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง	จังหวัดระยอง กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๕,๖๐๖,๑๖๕	๖ พ.ย. ๖๓

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่นายกฯ อนุมัติ
๘	โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดิน เสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๑๖,๐๙๗,๙๙๐	๒๓ ก.พ. ๖๔
๙	โครงการศูนย์ผลิตลูกพันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อเพิ่มผลผลิตในแหล่งน้ำสาธารณะ ในพื้นที่ตามแนวชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๓๓๓,๑๐๐	๒๓ ก.พ. ๖๔
๑๐	โครงการซ่อมแซมปรับปรุงอาคาร พิพิธภัณฑ์ลุ่มน้ำป่าสัก ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	กระทรวง วัฒนธรรม	๔,๑๒๑,๐๐๐ ๙,๘๙๕,๐๐๐	๓๐ ธ.ค. ๖๓ ๓๑ พ.ค. ๖๔
๑๑	โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และ สัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๑,๘๑๐,๑๐๐	๒๐ ก.ค. ๖๔
๑๒	โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนการเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านไกรเกรียง และหมู่บ้านบริเวณใกล้เคียง ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๙,๙๗๐,๐๐๐	๒๓ ก.พ. ๖๔
๑๓	โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทีไล่ป่า ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๓๑,๑๖๕,๐๐๐	๒๓ ก.พ. ๖๔
๑๔	โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์การเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน ท่านผู้หญิง มณีรัตน์ บุนนาค ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๓๑,๔๐๐,๐๐๐	๒๓ ก.พ. ๖๔

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่นายกฯ อนุมัติ
๑๕	โครงการฝายทดน้ำบ้านบึงหล่ม พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลหนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๒๔,๓๘๗,๑๐๐	๓๐ ธ.ค. ๖๓
๑๖	โครงการปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพ อ่างเก็บน้ำคลองอ้ายแดง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๒๖,๕๐๐,๐๐๐	๓๐ ธ.ค. ๖๓
๑๗	โครงการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำ ฝายหุบเสือโฮกอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๔๘,๕๐๐,๐๐๐	๒๓ ก.พ. ๖๔
๑๘	โครงการปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำ อ่างเก็บน้ำบ้านย่านซื่อพร้อมอาคาร ประกอบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๔๑,๘๐๐,๐๐๐	๒๓ ก.พ. ๖๔
๑๙	โครงการระบบสูบน้ำโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านท่าวังหิน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาจ้าว อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๑๐,๒๑๐,๐๐๐	๓๐ ธ.ค. ๖๓
๒๐	โครงการปรับปรุงสระเก็บน้ำ บ้านหน้าป้อมอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	๑๙,๗๒๐,๐๐๐	๙ เม.ย. ๖๔
๒๑	โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๗๔๐,๓๐๐	๒๓ ก.พ. ๖๔

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่นายกฯ อนุมัติ
๒๒	โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้ เขากระปุกตามแนวพระราชดำริ ตำบลเขากระปุก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๕,๕๘๐,๒๐๐	๒๓ ก.พ. ๖๔
๒๓	โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติ สิรินธร ตำบลชะอม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	มูลนิธิอุทยาน ธรรมชาติวิทยา	๑๙,๖๒๓,๑๘๓	๖ พ.ย. ๖๓
๒๔	โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๖,๑๙๙,๕๒๑ ๖๐๔,๘๐๐	๖ พ.ย. ๖๓ ๓๐ ธ.ค. ๖๓
๒๕	โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่า ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๕,๒๔๔,๐๗๗	๒๓ ก.พ. ๖๔
๒๖	โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนอง กลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๒,๔๐๔,๘๔๐	๒๓ ก.พ. ๖๔
๒๗	โครงการทหารพันธุ์ดี พื้นที่ กองพล ทหารราบที่ ๙ “เพื่อนช่วยเพื่อน” พื้นที่ภาคตะวันตก ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	กองทัพบก	๑๗,๗๔๙,๖๓๓	๙ เม.ย. ๖๔
๒๘	โครงการจัดตั้งศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำ จืดพระราชทาน "เพื่อนช่วยเพื่อน" พื้นที่ภาคตะวันตก ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	กองทัพบก	๗,๐๑๗,๐๐๐	๒๓ ก.พ. ๖๔

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่นายกฯ อนุมัติ
๒๙	โครงการจัดตั้งศูนย์เพาะพันธุ์ปลา น้ำจืดพระราชทาน "เพื่อนช่วยเพื่อน" พื้นที่ภาคตะวันออก ตำบลพรหมณี อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก	กองทัพบก	๕,๓๗๔,๖๘๕	๒๓ ก.พ. ๖๔

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร. จำนวนทั้งสิ้น ๒๙ โครงการ ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๑๕ โครงการ คงเหลือโครงการฯ ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๑๔ โครงการ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร.
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง
ดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	งบประมาณที่ ได้รับการสนับสนุน	วันที่นายกฯ อนุมัติ
๑	โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า พร้อมระบบส่งน้ำซอยเขาตลาดพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเทพนิมิต อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด	กรมชลประทาน	๓๙,๐๐๐,๐๐๐	๓๐ มี.ค. ๖๓
๒	โครงการระบบท่อส่งน้ำบ้านสันติสุข ไปยังศูนย์เรียนรู้เกษตรนวัต สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง	กรมชลประทาน	๑๖,๑๕๘,๐๐๐	๒๘ เม.ย. ๖๓
๓	โครงการปรับปรุงแหล่งน้ำช่วยเหลือ วัดทิพย์สุคนธารามอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลดอนแสลบ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์	กรมชลประทาน	๑๖,๕๐๐,๐๐๐	๒๘ เม.ย. ๖๓
๔	โครงการแก้มลิงห้วยยางแพรงขวา พร้อมอาคารประกอบและระบบส่งน้ำ ตำบลห้วยยาง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กรมชลประทาน	๕๒,๐๐๐,๐๐๐	๒๘ เม.ย. ๖๓
๕	โครงการศึกษาวิจัยพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	กรมการทหารช่าง	๒๕,๐๐๐,๐๐๐	๓๐ มี.ค. ๖๓

